

● B. Cywiński: Polska społeczeństwem pokomunistycznym - str. 10

Niezależny
magazyn
dla każdego

ECHO TYGODNIA

Cena \$ 1.00

Nr 190 Toronto 5 - 11 czerwca 1986

Informacja własna

KANADYJSKIE ZESPOŁY LUDOWE NIE JADĄ DO POLSKI

W ubiegły piątek nadeszła informacja, iż co najmniej kilka zespołów песни i tanca folklorystycznego wycofało się z udziału w festiwalu folkloru polskiego w Rzeszowie

Z wyjazdu zrezygnowały m.in. Zespół Lechovia i Mała Lechovia, Biały Orzeł ze Stanów Zjednoczonych organizacja zrzeszająca polskie zespoły folklorystyczne poinformowała, że nie wyjadą do Polski grupy z Bostonu, Nowego Jorku, Detroit

Rezygnacje te są oficjalne i zebrane zostały w liście od prezesa Polish Folk Dance Association of America do prezesa Towarzystwa Polonia

Przyczyną odmowy przyjazdu, na od wielu miesięcy przygotowywany festiwal, jest sytuacja zdrowotna i gospodarcza w Polsce po katastrofie w Czarnobylu Organizator festiwalu w Rzeszowie wysłał pismo wzywające wszystkie zespoły do udziału w festiwalu, ~~zawieszając do zdrowia uczestników nic nie grozi~~

Organizator powołał się na oświadczenie władz PRL (ministra rolnictwa, leśnictwa i gospodarki żywnościowej) iż poziom zanieczyszczenia promieniotwórczego powraca do normy W oświadczeniu tym czytamy, iż aktualnie nie obowiązuje już w Polsce zakaz wypasu krow

W oficjalnym komunikacie podaje się, iż mleko wykazuje obecnie zawartość 180 bekereli przy polskiej normie 1000 bekereli (BQ-1) Dodac należy w tym miejscu, iż norma ta została zmieniona już po wybuchu reaktora na Ukrainie

Mimo iż zdaniem ministerstwa rolnictwa nie należy się obawiać konsekwencji skazania upraw żywności, rodzice większości dzieci, które miały jechać do Polski zdecydowali się nie narazić ich zdrowia, zwłaszcza iż organizatorzy festiwalu w Rzeszowie nie są w stanie zagwarantować nie skażonego wyżywienia Organizator festiwalu określił odmowę przyjazdu znakomitych kanadyjskich i amerykańskich zespołów jako wielką stratę dla kultury polskiej

Członków zespołu poinformowano, iż konsul PRL w Toronto Matyjaszkiewicz oświadczył, iż paszporty do Polski otrzymają zespoły bezpłatnie i zapewnił Biuro Podroży, że nie istnieje już na całym terenie Polski zagrożenie dla dzieci Powietrze i woda mają być już wolne od skażeń i zniesione zostały już wszelkie ograniczenia

Z OSTATNIEJ CHWILI

KONGRES POLONII AMERYKAŃSKIEJ ŻĄDA ZWOLNIENIA BUJAKA

Wtorek, 3 czerwca Kongres Polonii Amerykańskiej wystąpił z żądaniem aby władze PRL zwolniły Bujaka i innych działaczy związkowych Kongres potępił też długie wyroki na więźniów politycznych w Polsce i brutalne ich traktowanie

W oświadczeniu wydanym w Waszyngtonie KPA określa Bujaka, Frasnika i innych działaczy, jako przedstawicieli elity narodu polskiego, odrzuca twierdzenie władz PRL, jakoby Bujak i inni związkowcy dążyli do obalenia rządu Kongres podkreśla, że celem aresztowanych działaczy była obrona podstawowych praw ludzkich i odpowiedzialność za los własnego narodu

KPA zwraca uwagę, że represje w Polsce kolidują z dążeniem władz PRL do uzyskania pomocy gospodarczej z Zachodu

BUJAK ARESZTOWANY

Legendarny przywódca krajowego podziemia, uznawany przez społeczeństwo za polskiego Robin Hooda - Zbigniew Bujak może się okazać w więzieniu i na ławie oskarżonych równie niebezpieczny dla władz jak przed aresztowaniem

Tymczasem musimy patrzeć na ręce Czerwonemu by nie zniszczył Zbyszka w więzieniu

Warszawa, sobota 31 maja Legendarny przywódca podziemia Solidarności Zbigniew Bujak został aresztowany O pochyceniu najbardziej poszukiwanego przez Służbę Bezpieczeństwa działacza podziemia poinformowało dziś ministerstwo spraw wewnętrznych

Szukało go tysiące esbeków

Zbigniew Bujak, 31-letni elektrotechnik, zniknął w podziemiu w dniu 13 grudnia 1981, kiedy gen Wojciech Jaruzelski ogłosił stan wojenny i polecił aresztować i internować tysiące działaczy Solidarności - przeszło dziesięć milionów niezależnego i samorządowego związku zawodowego

Jak podaje teraz dobrze poinformowana prasa zachodnia, Bujaka szukało tysiące esbeków i milicjantów Przenosząc się z kwatery na kwatery i nieustannie myśląc pogoni, Bujak przez cztery lata, pięć miesięcy i osiemnastę dni kierował podziemiem Solidarności przy pomocy Tymczasowej Komisji Koordynacyjnej, koordynował podziemną działalność wydawniczą i wydawał dyrektywy kształtujące politykę podziemnego związku Działając w podziemiu był najbardziej znanym członkiem TTK i cieszył się najwyższym autorytetem

"Mają rację"...

Informację o aresztowaniu władze podały w zwycięskim komunikacie w telewizji Nie podano szczegółów o czasie i miejscu aresztowania

Lech Wałęsa oświadczył dziennikarzom zachodnim, że pochycenie Bujaka to tylko jeden sukces władz w całym pasmie klęsk Wałęsa powiedział "Historia potwierdzi ponownie, że Bujak i tysiące jego kolegów mają rację"

Telewizyjna informacja o aresztowaniu, powołując się na ministerstwo spraw wewnętrznych, podała że Bujaka zatrzymała Służba Bezpieczeństwa i że był on poszukiwany na podstawie polecenia prokuratora wojskowego Dodano, że Bujak prowadził działalność zmierzającą do obalenia konstytucyjnego porządku w PRL

Bujaka aresztowano na niecały miesiąc przed zjazdem partii na którym, jak się mówi, Jaruzelski zamie-

rza ogłosić, że w Polsce nastąpiła epoka normalizacji życia politycznego i społecznego

Korespondenci zagraniczni skontaktowali się telefonicznie z Lechem Wałęsą w Gdansk Lech złożył hołd Bujakowi i powiedział, że w historii Polski zdarzało się często, iż władze aresztowały najbardziej patriotycznych synów ojczyzny i oskarżały ich o zdradę

Dodał, że tak było w latach 1950-tych, kiedy aresztowano bojowników ruchu oporu, którzy walczyli z hitlerowcami w czasie II wojny światowej, oraz przesładowano przywódców Kościoła

"Ale historia ma własne prawa - powiedział Wałęsa - i prędzej czy później staje się oczywiste, kto jest patriotą a kto nie Władze mają policję, ale nie mają ani poparcia narodu ani realistycznego programu Są w stanie niszczyć, lecz nie potrafią budować"

Dziękuję Ci, Zbyszku!

Następnie, zwracając się bezpośrednio do Bujaka Wałęsa powiedział "Drogi Zbyszku! Dziękuję ci za wszystko, czego sam dokonałeś i co zrobiłeś dla przyjaćci"

Korespondenci zwrócili się też do Jacka Kuronia, który powiedział "Szukali go i szukali i w końcu go złapali Prawdopodobnie było to nieuniknione Takie było przeznaczenie i Bujak wiedział, co go czeka"

Życie w podziemiu

W październiku 1985 Zbigniew Bujak spotkał się w podziemiu z warszawskim korespondentem dziennika *New York Times* Michaeliem T Kaufmanem Opowiedział o swym życiu w konspiracji, o tym jak tysiące obserwatorów Solidarności obserwowało lokale wyborcze w ostatnich wyborach do Sejmu PRL ustalając, że 40 procent wyborców posłuchało jego apelu o bojkot wyborów

Bujak powiedział wtedy "Czytam czasem jak wy, dziennikarze, piszecie o nas działających w podziemiu i widzę ludzi pozamykanych w schowkach, którym podaje się jedzenie na długim kiju i których tylko raz na tydzień informuje się o tym, co się dzieje na świecie"

Bujak opowiedział dziennikarzowi, że codziennie jeździ tramwajem, chodzi po ulicach Warszawy i utrzymuje kontakty ze zwykłymi ludźmi i że niektórzy spośród nich wiedzą, kim jest naprawdę Jego oświadczenia, wzywające do bojkotów, lub - ostatnio w związku z katastrofą w Czarnobylu krytykujące politykę władz PRL - drukowała podziemna prasa, nadawało podziemne radio, a raz nadano je z głośnika zainstalowanego na ruchliwym, warszawskim placu

Bujak powiedział Kaufmanowi, że sądzi, że tak długo udaje mu się uniknąć aresztowania, bo ma taką zwyczajną twarz Powiedział "Rzeczywiście wyglądam jak tysiące innych ludzi w Polsce"

Zbigniew Bujak należy do kategorii robotników, którzy osiągnęli wielką popularność w okresie piętnastu miesięcy legalnego działania Solidarności Tak jak Wałęsa i Władysław Frasyniuk, który teraz odsiaduje karę trzech lat więzienia, zdobył szacunek robotników stawiając czoła władzy i przeciwstawiając się jej monopolowi na związki zawodowe

Lekcje historii przy obiedzie

Zbigniew Bujak urodził się w rodzinie chłopskiej Jego ojciec walczył w antyhitlerowskiej partyzantce

Ciąg dalszy str 4

SWIAT

● **Brak zgody na konferencji pohelskiej** Pohelska konferencja w sprawie praw człowieka i obywatela zakoczyła się w Bernie całkowitym brakiem porozumienia. Kiedy 26 maja miało dojść do podpisania końcowego dokumentu, delegacje 35 krajów rozstały się bez kompromisu. Po 6 tygodniach dyskusji, Związek Sowiecki oraz inne państwa bloku wschodniego nie przyjęły propozycji zachodnich w sprawie prawa do emigracji i ułatwienia podróży tj. opuszczenia i powrotu do ojczyzny. Rozmowy mające na celu dojście do kompromisu trwały przez całą noc. Nad ranem, delegacje bloku sowieckiego opuściły salę obrad. Zdaniem Związku Sowieckiego i państw satelickich Zachód usiłował narzucić swoje propozycje i umieścić je w dokumencie konferencyjnym, podczas gdy nie zakoczyły się dyskusje na temat tekstu kompromisowego, przedstawionego przez państwa neutralne. Delegaci amerykańscy oświadczyli, że wszystko wskazuje, iż sowiecki delegat Jurij Kaszlew wyczekiwał na stosowny moment, by nie dopuścić do żadnego istotnego porozumienia.

● **Zginął pilot Papieza** 50-letni pilot włoski Armando Verna, który pilotował smigłowiec papieski podczas wszystkich podróży Ojca Świętego po Włoszech, zginął w katastrofie awionetki. Z nieznanych przyczyn pilotowany przez niego sa-

molot rozbił się przy podchodzeniu do lądowania na lotnisku wojskowym w Latanie (środkowe Włochy).

● **Weterani wojny wietnamskiej uhonorowani** W Dniu Wienczenia Grobow prezydent Reagan uczcił poległych, składając wieniec na Grobie Nieznanych Żołnierzy na cmentarzu w Arlington. Orkiestra marynarki wojennej odegrała "Taps" na cześć 1,2 mln Amerykanów, którzy zginęli w wojnach. "Dzisiejszy dzień jest poświęcony pamięci poległych bohaterów - powiedział Reagan i modlitwom, aby nigdy więcej bohaterowie nie musieli ginąć". W swoim przemówieniu prezydent wspominał żołnierzy, którzy oddali życie w obronie ojczyzny, jak również innych zmarłych zasłużonych dla kraju. Wymienił też siedmiu członków załogi wahadłowca "Challenger". Specjalną uwagę poświęcił weteranom wojny w Wietnamie. Powiedział: "Walczyci oni w okrutnej wojnie nie otrzymując poparcia ze strony współobywateli, wybrali wierność krajowi i nie poddali się panującej wówczas modzie na sceptycyzm, mieli szalenczą odwagę, jaką daje młodość". Reagan podkreślił, że koszt tej wojny poniosła w większości klasa średnia i ubodzy obywatele, nie narzekając na niesprawiedliwość. "Często właśnie ubodzy walczyli w wojnach - powiedział prezydent. Nierozpuszczeni chłopcy z klas pracujących chwytali za broń. Nauczyli się nie liczyć na nas, nauczyli się polegać na sobie nawzajem". Gdy Reagan przemawiał w Arlington, na przeciwległym brzegu Potomaku, przed pomnikiem poległych w

wojnie wietnamskiej, zebrał się tłum, aby uczcić 110 żołnierzy, którzy zostali oficjalnie uznani za poległych w walce. W uroczystości wzięło udział około 5 000 osób, w tym 450 członków rodzin poległych. Prezydent Reagan zaapelował o dalsze umacnianie obronności kraju. Podkreślił on, iż jedynym sposobem umocnienia pokoju jest danie do zrozumienia przeciwnikowi, że Stany Zjednoczone są silne.

● **Jan Paweł II przyjął na prywatnej audiencji 16 czołowych tenisistów**, uczestniczących w otwartych mistrzostwach Włoch w Rzymie. Ojciec Święty wezwał sportowców aby wykorzystali swoje umiejętności na rzecz międzynarodowego pokoju, pomagając w tworzeniu społeczeństwa, zbudowanego na wzajemnym szacunku. "Międzynarodowe współzawodnictwo sportowe jest uniwersalnym językiem pokonującym bariery rasowe, narodowe i polityczne" - powiedział Jan Paweł II, dodając, iż dany od Boga talent winien być użyty dla stworzenia sportowca będącego przykładem dla młodzieży.

● **Cywilny rząd Gwatemali zapowiedział, iż będzie współpracował z grupą działaczy na rzecz praw człowieka w celu ustalenia losów 900 osób uważanych za zaginione**. W okresie ostatnich 31 lat władzę w Gwatemali sprawowali wojskowi wielokrotnie oskarżeni o masowe łamanie praw człowieka.

● **Junta chilijska oskarża Kościół katolicki**. Tajna policja reżimu Pinocheta wystąpiła z oskarżeniem pod adresem Kościoła i jego biura obrony praw człowieka o udzielanie pomocy rebeliantom komunistycznym. Według Narodowego Centrum Informacyjnego Wikariat Solidarności - biuro archidiecezji Santiago - był zamieszany w przetransportowanie do prywatnej kliniki i leczenie 20-letniego rebelianta postrzelonego w czasie potyczki, która przyniosła śmierć jednemu policjantowi. Dowódca marynarki wojennej Chile, admirał Jose Toribio Merino, oświadczył, że oskarżenie Wikariatu nie jest równoznaczne z politycznym wystąpieniem przeciwko Kościołowi. Merino jest członkiem rządzącej junty.

● **L. Zamiatin ambasadorem sowieckim w W Brytanii**. W ciągu kilku ostatnich miesięcy Kreml wymienił ambasadów w Bonn, Pekinie, Madrycie, Waszyngtonie i Tokio. W kwietniu nastąpiła także zmiana na stanowisku ambasadora w Londynie. Długoletni rzecznik prasowy Kremla, Leonid Zamiatin został ambasadorem ZSSR w Londynie, po przejściu W. Popowa na emeryturę. Zamiatin był do roku 1962 centralną postacią w sowieckim sektorze informacji. Następnie Nikita Chruszczow nadał mu stanowisko kierownicze w wydziale prasy przy ministerstwie spraw zagranicznych. W roku 1970 Zamiatin został szefem TASS-a. 8 lat później, L. Brezniew postawił go na czele nowo utworzonego wydziału informacji międzynarodowej o KC sowieckiej kompartii. Był obecny w Genewie na spotkaniu

Gorbaczowa z prezydentem Reaganem.

● **J. Dubnin nowym ambasadorem ZSSR w USA**. Związek Sowiecki zaskoczył dyplomatów zachodnich decyzją mianowania Jurija Dubnina na stanowisko sowieckiego ambasadora w Waszyngtonie. Dubnin ponad 2 miesiące temu (20 marca) podjął obowiązki reprezentanta Kremla w ONZ. Obecnie zajmie on stanowisko A. Dobrynina, długoletniego, sowieckiego ambasadora w USA. Dobrynin wszedł niedawno w skład biura politycznego sowieckiej kompartii. 55-letni Dubnin był do chwili mianowania na stanowisko reprezentanta ZSSR w ONZ sowieckim ambasadorem w Hiszpanii. Wcześniej, przed 1978 rokiem pracował w sowieckim ministerstwie spraw zagranicznych, awansując na stanowisko szefa wydziału zajmującego się krajami europejskimi. Największym zaskoczeniem jest fakt, że na stanowisko ambasadora w USA mianowany został człowiek, który nie ma w dziedzinie stosunków amerykańsko-sowieckich żadnego doświadczenia. Dubnin nie zna nawet dobrze języka angielskiego, chociaż płynnie mówi po francusku i hiszpańsku. Ma on opinię mało elastycznego w negocjacjach. Poza tym, co jest niezwykle, nie jest on członkiem komitetu centralnego sowieckiej kompartii.

● **Rezygnacja ambasadora USA w Watykanie**. W Wilson, ambasador Stanów Zjednoczonych w Watykanie, podał się do dymisji. Wilson był pierwszym przedstawicielem USA w Państwie Kościelnym w randze ambasadora, w 116-letniej historii wzajemnych stosunków dyplomatycznych. Prywatne spotkanie Wilsona z przywódcą libijskim Kaddafiem w 20 dni po ataku terrorystów na lotniska w Rzymie i Wiedniu wywołało ostrą krytykę jego osoby. Cel tego spotkania nie został podany do wiadomości publicznej. Wilson został upomniany przez Departament Stanu. Departament Stanu zabiega o to, aby stanowisko ambasadora w Watykanie objął "zawodowy" dyplomata.

● **Słownik Oxfordzki skompletowany**. Po 30 latach pracy, skompletowano słownik języka angielskiego wydany przez najstarszy angielski uniwersytet w Oksfordzie. Prace nad nim rozpoczęto w roku 1957 i planowano zakończyć po 7 latach. Dopiero teraz jednak ukazała się ostatnia część słownika - czwarty suplement. Kompletny wydanie zawiera pół miliona słów.

● **Raport o głosowaniach w ONZ**. Z raportu przygotowanego dla Kongresu USA w sprawie danych procentowych o przebiegu głosowań na forum Zgromadzenia Ogólnego ONZ, wynika, że w większości przypadków większość państw członkowskich głosowała przeciwko stanowisku zajmowanemu przez Stany Zjednoczone. Amerykański ambasador przy ONZ, Vernon Walters, stwierdził podczas posiedzenia podkomitetu ds. operacji zagranicznych, że ustawa-

dawcy amerykańscy powinni wziąć ten fakt pod uwagę, gdy głosują w sprawie pomocy dla państw żądających jej. Z wypowiedzi Waltersa wynika, że większość państw stosuje bezpieczną ich zdaniem taktkę - publicznego potępienia i nieoficjalnego chwaleń Stanów Zjednoczonych. Zdaniem Waltersa, trudno się z tym zgodzić. Wstępne szczegóły raportu podał senator R. Kasten, który jako przewodniczący podkomitetu ds. operacji zagranicznych, oświadczył, iż zamierza wypracować metody ograniczenia pomocy dla tych państw, które w głosowaniach na forum ONZ zajmują stanowisko przeciwne, niż USA. Kasten jest autorem ustawy z 1983 roku, wymagającej od Departamentu Stanu opracowywania różnych zestawień liczbowych na temat głosowania na forum Zgromadzenia Ogólnego ONZ. Z tego rodzaju danych jasno wynika, że w roku 1985 najbardziej lojalnym sojusznikiem Stanów Zjednoczonych był Izrael, który w 91,5% poparł stanowisko USA. Pozostałych 159 państw członkowskich głosowało przeciwko USA w ogólnie biorąc 80%. Przy czym, na przykład Egipt zajął stanowisko przeciwne w 85% głosowań, mimo iż w roku 1985 otrzymał pomoc w wysokości prawie 2 miliardów dolarów. Wiele innych krajów, które szukają protekcji i pomocy u Stanów Zjednoczonych, nie popierają USA, gdy jest to potrzebne w ONZ. Sytuacja taka jest wynikiem solidarności wobec bloków, zwłaszcza jeśli chodzi o tzw. "niezaangażowane" kraje III Świata.

● **Gorbaczow wezwał W Brytanię do zlikwidowania broni nuklearnej**. Przywódca ZSSR M. Gorbaczow powiedział w Moskwie grupie parlamentarzystów brytyjskich, że Wielka Brytania powinna zlikwidować swój arsenał nuklearny. W odpowiedzi - oświadczył Gorbaczow - ZSSR zredukuje swój arsenał tej broni. Gorbaczow wezwał także W Brytanię do podjęcia wysiłków w celu całkowitego zakazu broni chemicznych i zaoferował wzajemne sprawdzanie swych składów z bronią chemiczną.

● **Premier W Brytanii M. Thatcher przebywała z trzynadzienną oficjalną wizytą w Izraelu**. Była to pierwsza wizyta brytyjskiego premiera od czasu utworzenia w roku 1948 państwa Izrael. Thatcher spotkała się prywatnie w Jerozolimie z 8 przywódcami palestyńskimi. Od chwili przyjazdu do Izraela, premier Thatcher podkreślała, że wizyta w państwie żydowskim nie powinna być interpretowana jako oziębiecie stosunków z państwami arabskimi.

● **"Manifest Komunistyczny" za 39 600 dolarów**. Na londyńskiej aukcji sprzedano za 39 600 dolarów egzemplarz pierwszego wydania "Manifestu Komunistycznego" K. Marksa i F. Engelsa. Jest to 1 z 13 zachowanych egzemplarzy pierwszego wydania.

● **Z oświadczenia Amnesty International w 25 rocznicę**

Ciąg dalszy na str. 8

ECHO TYGODNIA

Wydają i redagują

JACEK ADOLF i GRAZYNA FARMUS

Adres do wysyłki korespondencji ogłoszeń płatności rachunków
zamowien prenumerat

862 Tandridge Crescent, REXDALE, ONT M9W 2P2

TEL 743 - 5706 w godz 10 - 3 po poł

TEL. 766 - 3774

ADVERTISEMENTS

● Display ads \$ 7 column inch ● Full page \$ 700 half page \$ 400

● Classified ads \$ 4 (up to 25 words) 5+ each additional word

● Box \$ 1 50 each issue

Redakcja zastrzega sobie prawo do zmian i skrotow w nadesłanych listach i manuskryptach

Prenumerata półroczna \$ 25 roczna \$ 50

Walka trwa

Wiadomość o aresztowaniu Bujaka jest bardzo przykra, ale nie jest to wiadomość nawet o początku końca podziemia.

Duża w tym zasługa samego Bujaka, który przyczynił się do stworzenia podziemnego ruchu wielopłaszczyznowego, zdecentralizowanego, tworzącego wielogłowego, z kierownictwem pełniącym tylko rolę wspierającą i koordynującą.

Żeby zlikwidować podziemie, trzeba by wyaresztować nie dziesiątki tysięcy ludzi, ale miliony. Albowiem podziemie opozycyjna konspiracja ma to do siebie w Polsce, że na każde opróżnione miejsce w jej szeregach przychodzi wspaniałe ludzkie zjawisko albo półjawisko wymiaru.

Władza widzi to do góry nogami. To nie dlatego istnieje opozycja, że roznieca ją podziemie. To podziemie jest nieuchronną już obecnie pochodną i jedną z funkcji większości społeczeństwa, która nie chce poddać się przemocy.

Walka więc nadal trwa. A jak mówi się w Solidarności, Bujak za kratami, Bujak na ławie oskarżonych, może się okazać dla władzy nie mniej kłopotliwy niż Bujak w podziemiu.

Tymczasem trzeba nam schylić czoła przed jego bohaterstwem. I parzyć na ręce Czerwonemu, by go nie zniszczył w więzieniu.

Jacek Adolf

ŚWIADKOW PRZESŁUCHUJĄ SAMI

➤ Komisja kanadyjska, która miała ścigać zbrodniarzy wojennych w naszym kraju zrezygnowała z gromadzenia materiału dowodowego w Sowietach i Polsce. Oba kraje nie są bowiem w stanie zapewnić komisji przesłuchan zgodnych z zasadami prawa kanadyjskiego. Nie zgodzono się między innymi na pełne przesłuchanie świadków Polacy i Sowieci chcieli przesłuchać świadków sami, a dopuścić kanadyjskich prawników tylko w kwestiach wątpliwych. Stanowisko komisji nie jest ostateczne. Jeśli Sowieci i Polska zgodzą się na pełne przesłuchania w krzyżowym ogniu pytan, zgodnie ze standardami kanadyjskimi - komisja uda się do Wschodniej Europy. Sowieci poinformowali komisję Deschenesa, że mają 34 świadków gotowych zeznać przeciw dwóm Kanadyjczykom ukraińskiego pochodzenia. Ostrzeżona przez środowisko ukraińskie komisja domaga się dostępu do oryginalnych niemieckich dokumentów i możliwości zbadania ich autentyczności.

KRUCJATA DESMONDA TUTU

➤ Biskup Desmond Tutu, duchowy przywódca 2 milionów południowo-afrykańskich anglikanów, wystąpił na torontonskim wiecu przeciw apartheidowi, który odbył się ~~pod~~ *budynkiem parlamentu* prowincjonalnego Tutu w przemówieniu do 10-tysięcznego tłumu wezwał do poparcia walki Murzynów w Południowej Afryce o równe prawa. Uczestnicy wiecu w odpowiedzi domagali się wprowadzenia przeciw RPA sankcji gospodarczych.

Tutu wyraził nadzieję, że biali i czarni w jego kraju znajdą drogę do pokojowego rozwiązania konfliktów rasowych, jeżeli nacisk światowej opinii publicznej będzie dostatecznie silny.

Biskup wziął udział w dwóch koncertach zorganizowanych przez sławnego murzyńskiego piosenkarza Harry'ego Belafonte oraz odwiedził kościół zjednoczony pod wezwaniem św. Pawła, gdzie otworzył dyskusję poświęconą walce przeciw apartheidowi w programach nauczania szkolnego.

KANADYJSCY SIKHOWIE PLANOWALI TERRORYSTYCZNY ATAK

➤ W areszcie w Montrealu przebywa pięciu Sikhów kanadyjskich, podejrzanych o przygotowywanie ataku terrorystycznego na samolot linii lotniczych Air India, który miał odlecieć z Nowego Yorku do Bombaju. Samolot w wyniku szczegółowych poszukiwań ładunku wybuchowego odleciał parę godzin później. Nie znaleziono niczego, mimo że informacja jaką dysponowała policja wskazywała, iż lot 112 miał pasc ofiarą ataku. Wśród 370 pasażerów znajdował się minister spraw zagranicznych Indu Salmi Iiwa.

Policja oświadczyła, że nie widzi związku pomiędzy próbą zamachu na samolot a ubiegło-

rocznym zniszczeniem odrzutowca z Toronto do Indii, w którym zginęło 329 ludzi.

Główne oskarżenie pięciu Sikhów głosi, iż posiadali materiały wybuchowe i w okresie od 4 kwietnia do 30 maja w konspiracji przygotowywali zamach z zamiarem usmiercenia ludzi.

Aresztowanie w ubiegły piątek nastąpiło w wyniku doniesienia władz indyjskich do FBI i RCMP. Według tego doniesienia wysadzenie samolotu podczas lotu 112 miało być odwetem w 2 rocznicę krwawego oblężenia Złotej Świątyni w Amritsar, gdzie zginęło kilkadziesiąt Sikhów z rozkazu Indiry Gandhi, a w kolejnych dniach kilka tysięcy.

WOKOŁ BAZY W GOOSE BAY

➤ W Kanadzie powstaje kosztem 500 milionów dolarów baza treningowa dla szybkich samolotów krajów NATO. Na lokalizację bazy w siedzibie jednostki wojskowej w Goose Bay w Nowej Fundlandii wskazywały dobre warunki budowy lotniska i względne bezpieczeństwo mieszkańców. Teren jest mało zamieszkały. Żyją tam w dużym rozproszeniu plemiona eskimoskie. Samoloty używane obecnie przez NATO dla celów bojowych muszą na treningach i manewrach latać nisko. Zalecane bowiem tych maszyn jest to, że na niskiej wysokości jaką mogą osiągać przy ogromnej prędkości, są mniej wykrywalne przez radary. Loty takie wymagają długiego przygotowania pilotów. W Europie ze względu na gęstość zaludnienia trening taki jest niemożliwy. W USA większość baz treningowych mieści się na pustyniach i otwartych niezamieszkałych przestrzeniach. Hałas samolotów płoszy zwierzęta.

Eskimosi z Labradoru złożyli protest przeciw umieszczeniu bazy na ich odwiecznych łowieckich terytoriach. Minister sprawiedliwości John Crosbie zapewnił ich, że jego kraj nie lekceważy praw rdzennych mieszkańców tej ziemi - z drugiej strony zapewnił ambasadorów krajów NATO, którzy zjechali do Goose Bay, że opozycja wobec lokalizacji bazy pochodzi od niewielkiej mniejszości. Lotnisko wojskowe ma swoich zwolenników, zapewni bowiem okolicznym mieszkańcom tysiąc miejsc pracy. Organizacja popierająca bazę otrzyma 150 000 dotacji od rządu na spopularyzowanie zalet umieszczenia punktu szkoleniowego NATO w Labradorze.

DYPLOMACI Z INDII NIE SĄ W KANADZIE BEZPIECZNI

➤ Minister spraw zagranicznych Joe Clark ogłosił, że odwiedzający Kanadę dyplomaci z obcych krajów będą lepiej strzeżeni. Oświadczenie padło, w związku z próbą zastrzelenia Malkiata Singha Sindu - ministra gabinetu prowincji Pendzab. Minister przebywał z prywatną wizytą w Brytyjskiej Kolumbii w związku ze ślubem swego siostrzeńca. Minister Clark oświadczył, że jego resort nie był informowany o tej wizycie i nie zapewnił ministrowi ochrony. W momencie gdy Sindhu starał się o kanadyjską wizę, nie był

jeszcze zresztą członkiem gabinetu Pendzabu. Na terenie prowincji, Sikhowie toczą z rządem walkę o niepodległość. Czterech Sikhów - z Vancouvera zostało oskarżonych o próbę zamordowania ministra, który postrzelony w klatkę piersiową, przebywa w poważnym stanie w szpitalu.

DŁUGI NOZ PRZESIEDZI POŁTORA ROKU

➤ Były agent RCMP - James Morrison, znany pod pseudonimem "Długi Nóz" został skazany na 1,5 roku więzienia za wydanie Sowietom w latach 50-tych podwojnego agenta Dawida Sobolowa. Za usługę tą Morrison otrzymał wówczas od Sowietów 3 500 dolarów - w owych czasach ekwiwalent rocznej policyjnej pensji. Morrison przyznał się do zdrady w rozmowie z dziennikarzami, w poczuciu, że przestępstwo uległo przedawnieniu. W uzasadnieniu wyroku, sędzia podkreślił, że skazany działał na szkodę społeczeństwa. Sobolow wg wszelkich dostępnych informacji został zlikwidowany w Sowietach.

LEKARZE Z OMA STRAJKOWALI

➤ 2 dni trwał strajk lekarzy w Ontario, w protest przeciw zakazowi pobierania dodatkowych honorariów. Strajk wywarł nacisk na rząd prowincji, skoro zarówno premier Peterson, jak i minister zdrowia Murray Elston wyrazili ochotę na spotkanie z przedstawicielami lekarzy z OMA.

Podczas strajku tysiące lekarzy zamknęło swe biura, przesunęło terminy planowanych zabiegów, operacji i badań, jak również nie udzielało porad telefonicznych czy zlecało wykonanie recept. Otwarte były stacje pogotowia ratunkowego w szpitalach i tam kierowano pacjentów. Na szczęście obyło się bez poważniejszych szkód. Nowy szef OMA Railton zapowiedział, że w przyszłości jeśli dojdzie do ponownego strajku, pogotowia będą pracować. Nie wszyscy jednak lekarze skłonni są poprzeć kolejny tym razem wielodniowy strajk.

KRADZIONE NIE TUCZY

➤ Hiszpancy właściciele przyłapanych na kanadyjskich wodach terytorialnych trawlerów, będą musieli, by je odzyskać, zapłacić rządowi kanadyjskiemu pół miliona dolarów. Taka była decyzja nowofundlandzkiego sędziego Woodrowa. Dwóch kapitanów hiszpańskich, oskarżonych o nielegalne połowy, będzie mogło otrzymać swe paszporty i opuścić Nową Fundlandię, jeśli zapłacą karę 55 tys dolarów. Wymiar kary sędzia obliczył biorąc pod uwagę wartość kutrów i zysk z ich połowów.

W Halifaxie przedstawiciele Kanady i Hiszpanii ustalili, że powołają wspólny komitet do zapobiegania nielegalnym połowom. Hiszpania obiecała, że będzie lepiej kontrolować swe statki rybackie. Umowa zawarta została pomiędzy ministrem spraw zagranicznych Kanady Joe Clarkiem i ambasadorem Hisz-

panii do spraw NATO Francisco Ordenezem. Sprawa nie była w programie rozmów państw Paktu Północnoatlantyckiego w Halifaxie, lecz wynikała z biegu wydarzeń na Oceanie Atlantycznym.

Otóż, gdy na pokładzie znajdujących się w 200-milowej strefie przybrzeżnej Kanady statków, zjawili się kontrolerzy, trawlerzy zamiast udac się zgodnie z zaleceniem do najbliższego portu w St. John's, poczęły uciekać w kierunku Hiszpanii. Policja, po 3 dniach, zatrzymała statki i uwolniła kanadyjskich kontrolerów. Już w połowie drogi do Półwyspu Iberyjskiego kontrolerzy skarżyli się na warunki życia w niewoli. Karmiono ich słoną rybą i winem, gdyż wody pitnej było zbyt mało.

Jak widac kradzione nie tuczy (może natomiast upoić).

CHCĄ ZAOSTRZYĆ PRZEPISY O POSIADANIU BRONI

➤ Ministerstwo sprawiedliwości nosi się z zamiarem zmiany przepisów dotyczących posiadania broni. W obecnym prawodawstwie o posiadanie broni długiej może się ubiegać każdy, kto nie został skazany na karę więzienia dłuższą niż 10 lat. W myśl przygotowywanego projektu ustawy, osoby które skazane były za różne przestępstwa związane z agresywnym zachowaniem nie powinny uzyskiwać pozwolenia na broń.

Tymczasem co roku wzrasta liczba osób starających się o posiadanie broni. W 1985, w Kanadzie zarejestrowało się ponad 33 tysiące nowych właścicieli strzelb, karabinów i broni krótkiej, która jest przyznawana na bardziej surowych zasadach.

W ubiegłym roku ponad 4 tysiące osób pozbawione zostały przez sędziów możliwości posiadania broni, amunicji i środków wybuchowych.

"I ZNOW KSIĘŻNICZKA ANNA"

➤ Jak w piosence "Kolega maj" Tym razem jednak księżniczka nie dosiędzie rumaka, lecz weźmie udział jako gość w debiucie 3-latków na Woodbine Racetrack w Toronto 22 czerwca. Księżniczka odwiedzi Albertę i Nowy Brunswik, oraz dokona otwarcia centrum badawczego w Guelph na tamtejszym uniwersytecie.

ROWNOSC NAM JESZCZE NIE GROZI

➤ Rząd ontaryjski ponownie przesunął wprowadzenie pod dyskusję parlamentarną ustawy nakazującej równość płacy za porównywalną w swej wartości pracę. Ustawa ma objąć sektor prywatny gospodarki. Ian Scott zapowiedział, że dyskusja nad ustawą i jej zatwierdzenie może nastąpić dopiero w sesji letniej parlamentu.

Liberałowie obejmując władzę, obiecali NDP, w zamian za poparcie w odsunięciu rządu konserwatywnego, że ustawę taką wprowadzą już w ubiegłym roku. Tłumacząc się trudnościami merytorycznymi w przygotowaniu projektu,

przesunęli jego prezentację na sesję wiosenną. Możliwość wprowadzenia ustawy wywołała silny opór sektora prywatnego i falę krytyki.

VIDEO POD CHMURKĄ

➤ Minister ochrony środowiska naturalnego Kanady Tom McMillan wystąpił w krajowym klubie prasowym z propozycjami na miarę czasu. Jego resort sfinansuje małą videokasetę z pięciominutowymi piosenkami na rzecz ochrony środowiska. Na ekranie można będzie zobaczyć pierwszą damę kanadyjskiego "ciężkiego metalu" Carol Pope oraz Ginette Reno. Pojawia się też inni współczesni herosi masowej kultury - sportowcy Rick Vaive z Toronto Maple Leafs, Paul Coffey z Edmonton Oilers, Mario Tremblay z Montreal Canadiens, śliczna skoczkini do wody Sylvie Berhier, i złoty medalista w jeździe szybkiej na lodzie Geatan Boucher. Tytuł utworu "No More Wasting Away". W lirycznym utworze znalazła się aktualna fraza "Dzis chmury sprawiają, iż pieką nas oczy". McMillan wierzy, iż video będzie modne i że dochód z jego dystrybucji przeznaczy na fundusz środowiska. Wróży "No More Wasting Away" światową, ściślejszą, wschodnioeuropejską sławę.

O TRUCIZNACH BEZ PANIKI

➤ Informacja opublikowana w niektórych dużych gazetach kanadyjskich poruszyła mieszkańców Ontario. Chodzi o raport w sprawie zanieczyszczenia chemicznego ontaryjskiej żywności. Owoce, jarzyny wyprodukowane w naszej prowincji są rozsyłane po całej Kanadzie, stąd powszechny niepokój. Ukazały się więc komentarze i hipotezy wskazujące na źródła rakotwórczych zanieczyszczeń i środki walki z nimi. Autorka sensacyjnego raportu w sprawie skażenia żywności pani Davies, która odkryła między innymi obecność trującej substancji dioxin w koszyku przeciętnego konsumenta na konferencji prasowej wyjaśniła, że stopień w jakim spożywamy tę substancję zależy od przyzwyczajen dietetycznych. Raport przeznaczony był nie dla spanikowanych konsumentów, lecz jako bicz na notorycznych zanieczyszczaczy wody, powietrza i gleby.

Jego wnioski pokrywają się z opublikowanym w roku ubiegłym "Storm Warning", który wyraża poważne zaniepokojenie skażeniami powietrza.

AIDS ROZNOŚĄ TEŻ KOBIETY

➤ Drugi przypadek prostytutki nosicielki AIDS odnotowano w Kanadzie. 20-letnia kobieta z Ottawy aresztowana za uprawianie prostytucji musiała mieć kontakt z chorym na AIDS, gdyż w jej krwi wykryto antyciała. Policja ostrzega, by osoby korzystające z usług prostytutek z Ottawy, poddały się badaniom. Pierwszy podobny przypadek wykryto u 14-letniej ulicznicy z Vancouveru w tym roku.

BUJAK

Ciąg dalszy ze str 1

podczas II wojny światowej Po wojnie opowiadał synom przy obiedzie o historii Polski Po ukończeniu szkoły średniej Bujak pracował w zakładach chemicznych i uczęszczał na wieczorowe kursy elektrotechniczne Po otrzymaniu dyplomu elektrotechnika pracował w fabryce traktorów Ursus w Warszawie

W 1974 został powołany do wojska Służbę wojskową odbywał w elitarniej jednostce spadochronowej Był członkiem Związku Młodzieży Socjalistycznej i wiceprzewodniczącym tej organizacji w swojej dywizji Po powrocie do Ursusa poznał Zbigniewa Janasa, który, jak mówi Bujak, ukształtował jego poglądy polityczne

Przez pewien czas Bujak próbował bronić praw robotniczych na drodze oficjalnej Doszedł potem do przekonania, że jest to bezcelowe i nawiązał kontakty z ludźmi, którzy dążyli do stworzenia niezależnych związków zawodowych W 1978 przystąpił do sieci drukującej i kolportującej w podziemiu niezależną prasę

W czerwcu 1980 Zbigniew Bujak i Zbigniew Janas zorganizowali strajk na swoim oddziale w Ursusie Trzy dni po podpisaniu Porozumienia Gdanskich w których władze przyjęły 21 postulatów Solidarności Bujak został wybrany przewodniczącym Regionu Mazowsze NSZZ Solidarnosc Był też członkiem Komisji Krajowej związku

Aresztowanie

w mieszkaniu Ewy Kulik

Niedziela, 1 czerwca W kilku miastach w Polsce odbyły się dziś manifestacje protestu przeciw aresztowaniu Bujaka

Władze nie podały dalszych szczegółów o aresztowaniu

Echo Tygodnia uzyskało połączenie telefoniczne z Jackiem Kuroniem w Warszawie Dowiedzieliśmy się, że w nocy z piątku na sobotę 30 i 31 maja Bujak brał w Warszawie udział w spotkaniu z Konradem Bielinskim, pełnomocnikiem Tymczasowej Komisji Koordynacyjnej do spraw wyborów do Sejmu 37-letni Bielinski jest matematykiem, w październiku 1985 zorganizował badanie frekwencji wyborczej i dokonanie odpowiednich obliczeń przy pomocy komputerów

Bujak spotkał się z Bielinskim w mieszkaniu Ewy Kulik, autorki współpracującej z podziemną prasą

W godzinach rannych do mieszkania Ewy Kulik wtargnęła milicja Wraz z Bujakiem zatrzymano Ewę Kulik i Konrada Bielinskiego

Informacja ta znajduje potwierdzenie w depeszach zachodnich korespondentów pozostających w kontakcie z Solidarnością

Z Jackiem Kuroniem rozmawiał Zbigniew Rychlik, przedstawiciel *Echa Tygodnia* w Edmoutonie

Demonstracje

Juz w sobotę 31 maja zaczęły się w Polsce demonstracje solidarności z Bujakiem i protestu przeciw jego aresztowaniu

W Gdanku, w kościele św Brygidy kilka tysięcy ludzi zebrało się by obchodzić przypadające na ten dzień imieniny Lecha Wałęsy Wałęsa wydał oświadczenie w związku z aresztowaniem Złożył hołd Bujakowi, powiedział że walka Solidarności musi się zakończyć zwycięstwem Stwierdził, że nie mając żadnych osiągnięć, władze jako sukces traktują aresztowanie Bujaka W tłumie skandowano nazwisko Bujaka

W Częstochowie na mszy św zebrało się tego dnia 50 tysięcy młodzieży W homili ks Józef Płatek, przeor klasztoru Paulinów na Jasnej Górze, powiedział, że maniaci rewolucji nadal szczytują się pewnymi aresztowaniami, dławieniem ducha wolności i przesładowaniem grup ludzi wolnomyslnych "Nie lekajcie się Przyszłość należy do was!" - powiedział ojciec Płatek Jego słowa odczytano jako oczywistą aluzję do aresztowania Zbigniewa Bujaka

W Krakowie na Starym Mieście 1500 osób zebrało się na wiecu, by zaprotestować przeciw katastrofie nuklearnej w Czarnobylu Demonstranci przemaszewali ulicami starego Krakowa, skandując **Nie ma wolności bez Solidarności i Bujaka!** Skandowano prawie pół godziny Nie było informacji o aresztowaniach

Demonstracja odbyła się też we Wrocławiu, jak się dowiedzieliśmy w rozmowie telefonicznej z Polską Powiedziano nam, że przeciw aresztowaniu Bujaka protestowało publicznie kilkaset osób Wołano Niech żyje Bujak! Według uzyskanej przez nas informacji, milicja aresztowała 9 osób Informacja ta nie została jeszcze potwierdzona z innych źródeł

Korespondent *New York Times'a* podkreśla, że w Polsce, gdzie rozrzucenie kilku ulotek lub nieoficjalnie zebrane grupki ludzi może spowodować wielką obławę milicyjną, takie demonstracje protestu mają wagę większą, niż liczba ich uczestników

Pozostający na wolności działacze i sojusznicy Solidarności nie chcą traktować aresztowania Bujaka jako smiertelnego ciosu danego wolnemu związkowi Jacek Kuron powiedział na przykład "Dla mnie jest to cios, wielki cios, ale nie jest to cios dla ruchu Będziemy nadal prowadzić naszą działalność"

SPRAWY POLSKIE

Janusz Onyszkiewicz, rzecznik Solidarności w okresie jej legalnego działania, powiedział "To nie jest koniec podziemia Jest to oczywiste Struktury pozostały nietknięte i będą działały nadal Co do aresztowania - no cóż, musimy to traktować jako coś w rodzaju wypadku przy pracy"

W rozmowie z zachodnim korespondentem Onyszkiewicz zastanawiał się też nad tym, jakie problemy będą miały władze w związku z postawieniem Bujaka na ławie oskarżonych

Powiedział "Sądzę, że Bujak może teraz zacząć drugi rozdział swego mitu Polacy traktują go jako swojego Robin Hooda i nie jestem pewien, czy Bujak na procesie albo w więzieniu nie będzie dla władz takim samym problemem, jak Bujak na wolności"

Janusz Onyszkiewicz zastanawiał się też, jaki wpływ będzie miało aresztowanie Bujaka na amnestię dla więźniów politycznych Władze napomynały, że mogą ogłosić amnestię po zjeździe partii, który ma się odbyć pod koniec tego miesiąca Niektórzy ludzie na szczytach partii wyrażali przekonanie, że amnestia pozwoliłaby uzyskać na Zachodzie dalsze kredyty, tak bardzo potrzebne w obecnym kryzysie gospodarczym

Oświadczenie TKK

Niedziela, 1 czerwca Członkowie Tymczasowej Komisji Koordynacyjnej Solidarności Jan Andrzej Gorny i Marek Muszynski wydali oświadczenie w związku z aresztowaniem Bujaka Zapowiadają kontynuowanie działalności i zarzucają władzom PRL, że nie rozumieją i nie chcą zrozumieć dążeń społeczeństwa

TKK podkreśla, że represje nie zniszczą ani samej Solidarności ani jej idei Przyznaje, że aresztowanie Bujaka jest poważnym ciosem dla struktur podziemnych

"Absurd"

Wtorek, 3 czerwca Amerykański Departament Stanu zaprzeczył, jakoby ambasada USA w Warszawie zaprosiła Zbigniewa Bujaka na przyjęcie dyplomatyczne Departament Stanu określił jako absurdalne twierdzenie władz PRL, jakoby ambasada wiedziała uprzednio, gdzie ukrywał się Bujak Z twierdzeniem tym wystąpił Urban

Lech Wałęsa oznajmił w Gdanku, że Solidarnosc będzie kontynuować swą działalność "Będziemy zajmować się wszystkim co dzieje się w tym kraju i tym, czym władze mają zamiar nas przestraszyć lub zaszantażować"

"Obalenie ustroju"

Poniedziałek, 2 czerwca Zona Bujaka Wacława udała się dziś do urzędu prokuratury wojskowej w Warszawie Powiedziano jej tam, że mąż poddany jest śledztwu pod zarzutem czynienia przygotowań do obalenia ustroju PRL

Grozi mu 10 lat

Wtorek, 3 czerwca Rzecznik rządu Jerzy Urban, na konferencji prasowej, potwierdził oskarżenia wysunięte przez gen Dankowskiego na warszawskiej konferencji partyjnej Według Urbana Bujakowi grozi kara do 10 lat więzienia Będzie sądzony przez sąd wojskowy

Urban odmówił odpowiedzi na pytanie, czy rozprawa będzie otwarta dla publiczności i obserwatorów Powiedział, co utrzymywano już wcześniej, że w czasie aresztowania w konspiracyjnym mieszkaniu, znaleziono "dokumenty świadczące o powiązaniach z subwersywnymi ośrodkami na Zachodzie" Dziennikarze domagali się wyjaśnienia, o jakie ośrodki chodzi, Urban wyjasnienia odmówił Nie powiedział też, ile osób łącznie SB aresztowała w sobotę 31 maja Wszystkie te informacje mają stanowić tajemnicę śledztwa

Korespondenci dowiedzieli się natomiast, że na adres konspiracyjnego mieszkania przy ul Gandhiego, nadeszło zaproszenie z ambasady USA, z okazji pożegnania jednego z dyplomatów Urban wyciągnął z tego wniosek, że ambasada pozostawała w kontakcie z Bujakiem

Zbigniew Romaszewski, działacz opozycji demokratycznej, twórca Radia Solidarnosc, powiedział "Utrata Zbyszka jest wielką stratą, ponieważ był on motorem związku przez niemal pięć lat Ale jeśli chodzi o nasz ruch, jestem zdania, że jest on tak szeroki i niezależny od struktur centralnych, że nie oczekuję jakichś znaczących zmian"

Jednak w Warszawie i innych miastach zapanowało przygnębienie Jakas kobieta, zapytana na ulicy, powiedziała "To wszystko wygląda jakby nastąpił jakiś koniec"

Podobno wierni, zgromadzeni w niedzielę na mszy w kościele w Podkowie Lesnej, w parafii Bujaka, płakali na wiadomość o aresztowaniu

PROTESTUJĄ RZĄDY I ZWIĄZKI

Mnożą się oświadczenia i protesty, wydawane przez rządy i związki zawodowe szeregu krajów świata w związku z aresztowaniem przywódcy polskiego podziemia Głos zabrały dotychczas m in Departament Stanu USA, rząd francuski, Międzynarodowa Federacja Wolnych Związków Zawodowych z siedzibą w

Brukseli zrzeszająca kilkadziesiąt milionów ludzi pracy, francuskie centrale związkowe CFGT, Force Ouvriere i chrześcijańska centrala związkowa, a także wielka włoska centrala związkowa CISL

Głos Solidarności Za Granicą

Paryż, poniedziałek 2 czerwca Poznym popołudniem na esplanadzie Inwalidów, naprzeciw ambasady PRL, koło pomnika ofiar stanu wojennego w Polsce, zebrało się spontanicznie kilkunastu polskich i francuskich działaczy związkowych Danuta Nowakowska, nauczycielka z Gdanska, obecnie przedstawicielka Biura Koordynacyjnego Solidarności Za Granicą, powiedziała "Drodzy przyjaciele! Zebrał się tu przed ambasadą żeby zaprotestować przeciwko bezpodstawnemu, bezprawnemu aresztowaniu Bujaka i wielu innych działaczy Solidarności Trzeba wiedzieć, że przecież to nie tylko oni są w tej chwili aresztowani Jest w więzieniach około 300 osób Walczymy i będziemy walczyć do końca o ich uwolnienie Apelujemy do wszystkich osób, do związków zawodowych, do wszystkich organizacji które są tu na terenie Francji ażeby protestowały przeciwko bezprawiu dziejącemu się w Polsce"

ŻYCIE RELIGIJNE

MOCNE KAZANIE PRYMASA GLEMPA

Zarzuca władzom propagowanie wsteczności

Podczas uroczystości Bożego Ciała w Warszawie we mszy św w katedrze przewodniczył biskup Zbigniew Kraszewski Procesję z katedry do czterech ołtarzy poprowadził prymas Polski kardynał Józef Glemp W procesji wzięły udział dziesiątki tysięcy wiernych

Kardynał Glemp wygłosił kazanie o znaczeniu Eucharystii w życiu chrześcijańskim i o zbliżającym się Kongresie Eucharystycznym

W homilii podniósł sprawę narzucania przez władze ateizmu i tak zwanego światopoglądu naukowego Powiedział m in

Rzeczywistość ziemską w naszej ojczyźnie to przede wszystkim sprawy gospodarcze od których zależy wyżywienie narodu Celem naszym wszyscy wartość pracy To właśnie wierzący wydobywają węgiel pracując w hutach wznoszą nowe budynki

Mówi się że religia to sprawa prywatna Otoż twierdzenie że u nas wyznanie wiary jest sprawą prywatną jest zupełnie niezrozumiałe Nie tylko proboszcz ma odnotowanych przez siebie wiernych ale mają oni swoje obfite adnotacje także gdzie indziej

Prymas przypomniał że jak niedawno odnotowała prasa w Urzędzie do Spraw Wyznan przyjęto przedstawicieli sąsiedniego państwa i omawiano sytuację wyznaniową w obu państwach Podkreślił że oznacza to iż ateizm jest zainteresowany prywatną wiarą obywateli

Powiedział Ta nieszczęsna spójność w obronie niewiary przed religią lub świeckością przed wiarą angażuje poważne umysły zajmujące szpalty gazet ustanawia wiele etatów właśnie w okresie biedy i kryzysu ekonomicznego Ale to wcale nie znieważa wierzących do pracy nie odbiera im radości nie wywołuje lęku

O tzw światopoglądzie naukowym Trzeba by skończyć z mitem o światopoglądzie naukowym Wielu z nas zna wybitnych uczonych fizyków biologów ekonomistów którzy są ludźmi bardzo wierzącymi i praktykującymi ale wcale nie uznają tak zwanego światopoglądu naukowego Natomiast znamy jeszcze więcej prostych ludzi którzy podają że ich światopogląd jest naukowy Prymas podkreślił że światopogląd naukowy jest narzucany w każdej szkole i propagowany w telewizji

O biblii Otoż nauki biblijne w kościele rozwinęły się ogromnie Najdoskonalsza znajomość biblii jako dzieła literackiego nic nie odejmie z jej funkcji przekazywania objawienia Bożego w formach stosownych do pojęć ludzkich danego czasu Wytłumaczenie zjawisk cudownych przyczynami naturalnymi wcale nie niweczy wiary Ukażowanie na tym odcinku osiągnięć tak zwanego światopoglądu naukowego jest propagowaniem wsteczności

Narzucanie światopoglądu ateistycznego nie przyniesie nic dobrego Kampania przeciw kościołowi pochłonie tylko cenne środki państwowe podczas gdy kraj znajduje się w kryzysie gospodarczym Jest też niezrozumiałe jak władze mogą próbować usunąć religię z życia publicznego w kraju gdzie tak wielu robotników jest wierzących

Po homilii prymasa przerywanej kilkakrotnie oklaskami wierni odśpiewali Bogurodzicę Wiele rąk uniosło się wówczas w górę w znaku zwycięstwa V Kilkaset osób zebrało się później wokół krzyża z kwiatów ułożonego obok katedry Wznoszono okrzyki na cześć Solidarności śpiewano pieśni religijne

Podczas uroczystości kilkanastu pojazdów milicyjnych parkowało na sąsiednich ulicach Z doniesień prasowych wynika że do żadnych incydentów nie doszło

WYTNIJ I DOŁĄCZ CZEK AKCJA ECHA TYGODNIA

Zalączam czek na sumę na pomoc ofiarom skazania radioaktywnego w Polsce Imię i nazwisko Adres zamieszkania

Kod pocztowy

POMOC ŻYWNOSC LEKI i wysłać na adres
KPK Z G 288 Roncesvalles Ave Toronto Ont M6R 2M4

lub
Czek wystawic na
RADIOACTIVE FALLOUT DISASTER FUND wysłać na adres
P O Box 55 Station V Toronto, Ont M6R 3A4

TYSIĄC KOŚCIOŁÓW

Blisko tysiąc nowych kościołów w Polsce reprezentuje nowoczesną, nowatorską architekturę, w jaskrawym kontrastie z brzydota budowanych przez państwo wielkopłytowych biurów i bloków mieszkalnych. Po raz kolejny w tysiącletniej historii architektura kościelna znalazła się w awangardzie.

Wiele kościołów padło ofiarą II wojny światowej. W czasach stalinowskich w latach 50-tych władza prawie wcale nie pozwalała na budowanie nowych. W latach 70-tych liczba zezwoleń na budowę kościołów zaczęła stopniowo wzrastać, ale dopiero sześć lat temu, w okresie Solidarności, nastąpił renesans polskiego budownictwa kościelnego.

Władzom się to nie podoba. Konstatają z dezaprobatą, że w Polsce buduje się teraz więcej kościołów niż w pozostałych krajach całej Europy.

Działacze partyjni przeciw kościołom

W kwietniu bieżącego roku diecezje przedstawiły władzom swoje plany budowy kościołów na okres najbliższych pięciu lat. Wśród działaczy partyjnych rozległy się głosy żądające ograniczenia budownictwa kościelnego, które swą skalą, tempem i stylem tak jaskrawo odbija od budownictwa państwowego.

Władysław Pienkowski, architekt stojący na czele komisji budowlanej w archidiecezji warszawskiej, powiedział korespondentowi *New York Times'a*: "Przeżyliśmy renesans budownictwa kościelnego, ale nie odrobiliśmy jeszcze tych wszystkich lat, kiedy kościołów w ogóle nie budowano. Kiedy zaczęły nadchodzić zezwolenia na budowę, pojawiły się problemy. Trzeba było wyszukać architektów, uwolnić ich od nawyków i ograniczeń, które nabyli gdzie indziej. Trzeba było odszukać rzeźbiarzy i rzemieślników, którzy nie zatracili dawnych umiejętności, takich jak robienie witraży".

"Od początku jednak zdawaliśmy sobie sprawę, że nie konkurujemy z architekturą cywilną. Na przykład, w obliczu tak często dziś wznoszonych wieżowców, nie trzeba było budować wysoko, aby wywołać odpowiednie wrażenie. Ważniejsze było tworzenie atmosfery uduchowienia i intymności".

Korespondent *New York Times'a* zwraca uwagę, że element współzawodnictwa jednak występuje. Ostatnio w telewizji była mowa o wiejskiej szkole, której remont ciągnął się cztery lata na skutek niekompetencji i braków. Dwa biurowe wieżowce w Warszawie i dziesiątki budynków fabrycznych w całym kraju świecą pustkami, nie wykonane, bo brak pieniędzy na niezbędne do wykonania importowane materiały. Młode małżeństwa z zasady czekają na mieszkanie co najmniej 15 lat, w wielu wypadkach 20.

Kościół buduje się w terminie

A jednak, w tym samym czasie kościół buduje się w terminie, a koszt budowy pokrywają wierni. Trudne do zdobycia materiały, jak cement, cegła, płytki ceramiczne, uzyskuje się bez większych problemów. A w przeciwnieństwie do budownictwa państwowego, słyszy się mało skarg na brakorobstwo i bumelanctwo na budowach.

Kościół i rząd przygotowują się do negocjacji w sprawie planu budownictwa kościelnego na najbliższe pięć lat. Tymczasem rozwinęła się publiczna dyskusja w tej sprawie, wywołana artykułem Jerzego Jarzeńca w tygodniku *Polityka*. Jarzeniec twierdzi, że w Polsce dość już zbudowano kościołów i teraz pora na mieszkanie.

Mylące statystyki w Polityce

Jarzeniec oświadcza, że choć jesteśmy świadkami eksplozji budownictwa kościelnego w Polsce, kościół zachowuje się tak, jak gdyby wcale nie wydawano nowych zezwoleń na budowę, a brak kościołów był tak wielki, jak dziesięć lat temu. Dodaje, że w stosunku do liczby ochrzczonych katolików więcej jest kościołów w Warszawie, Krakowie i Wrocławiu niż w Rzymie, Paryżu i Dublinie.

Prasa katolicka natychmiast zareagowała z oburzeniem na artykuł w *Polityce*. Sławomir Siwek, dziennikarz i rzecznik prasowy kościoła zarzucił Jarzeńcowi posługiwanie się mylącymi statystykami. Po pierwsze,

stwierdza Siwek, kościół buduje się całkowicie z funduszy kościelnych, zbieranych z dobrowolnych składek. Przekreśla to argument, że gdyby budowano mniej kościołów, to automatycznie powstawałoby więcej mieszkań.

Tłumy kłęczą na śniegu

Można dodać, że niewyobrażalny na Zachodzie brak mieszkań w Polsce był jedną z plag naszego kraju od samego początku przejęcia władzy przez Czerwonego, przez przeszło 40 lat i że brak było mieszkań także wtedy, kiedy kościołów nie budowano prawie wcale.

Sławomir Siwek podkreśla, że państwo ogranicza wielkość budowanych w Polsce kościołów i że są one na ogół o wiele mniejsze, niż kościoły za granicą. Powołuje się na własny przegląd sytuacji, na to, że regularnie widac przed kościołami tłumy nie mieszczące się wewnątrz, kłęczące zimą w śniegu, biorące udział w nabożeństwach za pośrednictwem głośników.

Siwek przyznaje, że jest obecnie w Polsce 12 500 kościołów, o 3200 więcej niż przed wojną. Ale liczba ta - podkreśla - nie dotrzymuje kroku o wiele większemu przyrostowi ludności katolickiej w kraju.

94,6 procent Polaków to katolicy

Przed wojną było w Polsce 20,7 milionów katolików, którzy stanowili 64,8 procent całej ludności kraju. Po wojnie przesunęto granice Polski na Zachód, miliony nie-katolickich Polaków (wśród nich prawosławni) znalazły się po sowieckiej stronie granicy. Ze Śląska i Prus wyemigrowały miliony protestantów. Z trzech milionów Żydów mieszkających w Polsce przed wojną pozostała zaledwie garstka. W rezultacie tych zmian demograficznych, obecnie z 36,8 milionów mieszkańców Polski 94,6 procent to katolicy.

Kościół w Polsce daje dziś też schronienie nieoficjalnej kulturze i udziela pomieszczenia dla nieoficjalnych spotkań i zebrań obywateli. Jest to dla władzy solą w oku, tak jak i działalność pro-solidarnościowych, patriotycznych księży, takich jakim był zamordowany przez SB ks. Jerzy Popiełuszko.

Blżej ołtarza

Wielu księży popiera tendencję budowy kościołów o kilku mniejszych kaplicach zamiast jednego, dużego wnętrza. Młody ksiądz w kościele w Bielsku Białym powiedział zachodniemu dziennikarzowi: "Nauczyliśmy się tego w okresie Solidarności, kiedy wszyscy stale brali udział w zebraniach. Okazało się, że ludziom są potrzebne bliskie, irytymne kontakty. Nasz kościół zaprojektowano więc tak, by miał większą liczbę małych kap-

lic. Teraz odprawiamy więcej mszy św., ale w tych mniejszych przestrzeniach ludzie są bliżej siebie, bliżej ołtarza, bliżej księdza i religii, a może i bliżej Boga".

TOMASZ WACKO ur. 17 listopada 1958 r. we Wrocławiu Absolwent Wydziału Filozoficzno-Historycznego Uniwersytetu Wrocławskiego, historyk

Przed sierpniem 80 działacz Studenckiego Komitetu Solidarności we Wrocławiu wielokrotnie zatrzymywany na 48 godzin.

W okresie strajków sierpniowych 1980 r. organizator poligrafii dla potrzeb MKS Wrocław.

Współzałożyciel Niezależnego Zrzeszenia Studentów we Wrocławiu. W okresie strajków na uczelniach w kraju w listopadzie - grudniu 1981 r. prowadził Uniwersytecką Drukarnię Strajkową im. Jana Palacha.

Aresztowany 14 grudnia 1981 r. pod strajkującym PAFAWAGiem sądzony i uniewinniony. Natychmiast internowany przebywał w więzieniach i obozach we Wrocławiu, Nysie, Strzelcach Opolskich, Łupkowie, Rzeszowie i Kielcach. Zwolniony z internowania 4 grudnia 1982 r.

Uczestnik głodówki w Podkowie Lesnej w obronie Marka Adamkiewicza (luty 1985 r.) na znak protestu przeciwko jego skazaniu odesłał Książeczkę Wojskową za co został skazany na 50 tys. zł grzywny z zamianą na 50 dni aresztu.

Członek Założyciel Ruchu "Wolność i Pokój".

Powołany do odbycia służby wojskowej w Szkole Podchorążych Rezerwy 3 stycznia 1986 r. i skierowany do Wyższej Szkoły Oficerskiej Wojsk Zmechanizowanych we Wrocławiu. 9 lutego 1986 r. odmówił złożenia przysięgi wojskowej tego samego dnia aresztowany z sankcją z Art. 305 KK (odmowa wykonania polecenia służbowego) zagrożony wyrokiem do 5 lat więzienia.

12 marca 1986 r. skazany na 15 roku więzienia (prokurator żądał 3 lat) po procesie w którym bronił go mec. Andrzej Kudłaszyk. Rewizja procesu przewidziana jest w połowie maja br.

21 marca br. otrzymał pismo informujące o wygasnięciu jego umowy o pracę z Biblioteką Uniwersytecką, gdzie był zatrudniony po ukonczeniu studiów z dniem 31 marca 1986 r. Pismo podpisał Prorektor U Wr. Norbert Morcimec.

Zonaty dwoje dzieci: 3 letnia córka Ola i syn Andrzej, ur. już po aresztowaniu 3 marca 1986 r.

Informację podała
MISJA
"SOLIDARNOSCI WALCZĄCEJ"
w A P

mgr Wojciech M. Wojnarowicz

Kody telefoniczne głównych miast Polski

Aby się połączyć telefonicznie z Polską wykręcamy 011-48 + numer miasta + numer abonenta

Elbląg - 50

Białystok 85	Gorzów 95	Olsztyn 89	Szczecin 91
Bydgoszcz 52	Katowice 32	Opole 77	Tarnobrzeg 141
Bytom 32	Kielce 46	Płock 24	Warszawa 22
Braniewo 4 5011	Kraków 12	Poznań 61	Wrocław 71
Częstochowa 331	Lublin 81	Radom 48	Zielona G 68
Gdańsk 58	Łódź 40	Rzeszów 17	Zakopane 165

Demokracja, demokracja całą gębą!
No bo proszę - W radzie Prasowej przy
premierze rządu PRL bierze udział 3
przedstawiciele wydawnictw i pism kato-

CZYTANE

lickich Zabierają tam głos, a potem,
kiedy Tygodnik Powszechny drukuje wy-
stąpienie jednego z nich, nie ma w teks-
cie ani jednej ingerencji cenzorskiej! Cy-

MIĘDZY

tować tu będą Tygodnik Powszechny dla-
tego, że nie tylko wspomniany tekst, ale
pewnie i żadna wzmianka o nim nie prze-
dostała się poza pisma katolickie. No, ale

WIERSZAMI

i taka jest specyfika demokracji "ludo-
wej" Pławmy się więc w tym, na co owa
specyfika pozwala

Posiedzenie Rady poświęcone było
"bazie materialno-technicznej prasy, ra-
dia i telewizji w założeniach NPSG na lata
1986-90" Zdezelowana to, założenie się
prezentująca baza, ale nie o niej głównie
warto tu mówić. Cyfry, nuzące być może,
jednakże najbardziej wymowne, pokażą
cos znacznie ważniejszego - jakimi środka-
mi, poza cięciem nożyc cenzorskich, tłamsić
można nieregulowaną przez państwo
misl

"W naszym kraju ukazuje się 2 766
tytułów czasopism - wobec 33 tytułów
prasy katolickiej związanej z
Episkopatem Polski. Wydaje się u nas 56
dzienników - Kościół w katolickim kraju
nie dysponuje żadnym

Srednie nakłady prasy w Polsce,
48 871 tys egzemplarzy, zestawic nalezy
ze srednim, jednorazowym, miesiecznym
nakladem prasy katolickiej - 1 200 tys
egzemplarzy I wreszcie - co dopiero uka-
zuje skalę problemu - pula papieru na cele
wydawnicze ma wyniesc w skali kraju, w
roku biezacym, 250 tys ton Natomiast
Ministerstwo Kultury i Sztuki przyznalo
zaliczkowo wydawnictwom katolickim na
pierwszy kwartal 1986 r 450 ton, co czyni
1 800 ton rocznie na ksiazki i 1 200 ton na
czasopisma Ile to jest owe 3 000 ton?
Dokladnie 1,20 proc puli krajowej Ob-
cinane byly i sa tak nieznaczne naklady,
zmniejszana do 50 proc objętość, tączone
numery, pisma ukazywały się nierytmicz-
nie Roczne opóźnienia w ukazywaniu się
miesięczników katolickich stały się
nieomal normą

W tej sytuacji na ironię zakrawa
dopisek o konieczności oszczędnej gospo-
darki papierem, uczyniony na piśmie Mi-
nisterstwa Kultury i Sztuki, skierowanym
do "Przeglądu Katolickiego" tygodnika
W piśmie tym zawiadomiono wydawcę o
przydziale na rok 1986 - 32 ton papieru
Wystarczy to, być może, na druk 30
numerów o zmniejszonej do połowy (czyli
4 stron) objętości i również w zmniejs-
zonym do 38 tys egzemplarzy nakła-
dzie"

To już nie ironia, to cynizm - jeżeli
oczywiście ministerialny urzędnik w ogóle
myslał o tym, co robi, a nie przepisał me-
chanicznie oszczędnościowej formułki,
adresowanej zapewne i do innych wy-
dawców Aby obraz był pełny, cytujemy
dalej

"Przedstawione nam materiały mó-
wią ponadto o problemach poligrafii, o
drastycznej sytuacji technicznej, postępu-
jącej dekapitalizacji majątku Sytuacja
prasy katolickiej i pod tym względem jest
poważna Przed dwoma laty, nieomal z
dnia na dzień, część tytułów otrzymała
swoiste "wymówienie" miejsca na druk w
zakładach państwowych Tymczasem wy-
dawnictwa diecezjalne i zakonne napoty-

kały na blokowanie formalne i biurokra-
tyczne modernizacji i rozwoju własnej
poligrafii, blokowanie urządzeń poligra-
ficznych, które od miesięcy mogły praco-
wać odcinając rynek poligraficzny Do
historii działań administracji w czasach
takiego kryzysu niech przejdzie sprawa
fotoskładu dla wydawnictwa Ojców
Dominikanów, którzy otrzymali promesę
na sprowadzenie i uruchomienie urządze-
nia, a następnie nie otrzymali do dnia
dzisiejszego, a zatem przez 11 miesięcy,
ostatecznej zgody na jego uruchomienie
Wbrew uczynionym z władzami ustale-
niom nakłada się również opłaty celne na
sprowadzane maszyny

W momencie "wypowiadania"
miejsca w drukarniach piśmow katolic-
kim - argumentem był stan parku maszy-
nowego i obłożenie pracami Czy w swiet-
le powyższego można go uznać za naj-
istotniejszy?"

Pytanie retoryczne! Sam autor wypo-
wiedzi na Radzie, która przecież musi być
wypowiedzią spokojną i wyważoną, ko-
mentuje powyższe fakty jako "zanego-
wanie istnienia społeczności katolickiej"
W kraju, gdzie katolicy stanowią 85%, a
może i więcej, nie znam dokładnie pro-
centu, bo przyznam, że akurat on nigdy
mnie gorąco nie pasjonował - ogołu spo-
łeczności, piękne to, doprawdy piękne
No, ale przecież i katolicy mogą, ba, w
mysl nie-poboznych życzeń władzy po-
winni, odzywać się jedynie reglamentowa-
ną, państwową strawą duchową
Mysle, że red Siwek, przemawiający na
Radzie, nie użył jednak dobrego argu-
mentu, mówiąc

"Sensem istnienia prasy katolickiej
nie jest wyłącznie aspekt konfesyjny, lecz
także moralny"

Bo tu właśnie jest sedno sprawy! Gdyby
pisma katolickie ograniczały się jedynie
do problematyki konfesyjnej, stanowiły
by przecież dużo mniejszy zgrzyt i dużo
mniejsze zagrożenie Można wszak odma-
wiać różaniec, chodzić na nieszpory, a
jednocześnie w pracy i w ogóle w życiu

publicznym siedzieć cicho jak mysz pod
miotłą - ze strachu A nawet mieć swia-
domość po państwowemu czystą, nie
bombardowaną takimi pojęciami jak
"godność osoby ludzkiej", sens i god-
ność pracy", "przyrodzone prawo czło-
wieka do wolności" itp Tymczasem
nawet pisma tak krancowo popularne, jak
Gosc Niedzielny, nie unikają moralno-
społecznej, a więc niebezpiecznej tema-
tyki Co gorsza, można na ich łamach
znaleźć teksty prosolidarnościowych
dziennikarzy piszących przedtem do Per-
spektyw czy Kulis W Tygodniku Pow-
szecznym pisze Jerzy Surdykowski, daw-
niej z Gazety Krakowskiej, a były naczel-
ny tej gazety, Maciej Szumowski, jest
obecnie, jak głdzie wyczytałam pracow-
nikiem pisma jezuitckiego (Tym, którzy
nie przeżyli lat 80-81 w Polsce, warto
przypomnieć czym była Gazeta Krakow-
ska Ten organ KW PZPR niech sobie nie-
przejeżdżają gardziciele rezumow prasą
obruszą się, jeśli chcą - był konsekwent-
nym propagatorem idei, jakie ucielesnia-
ła Solidarność, a i wywłócił na światło
dienne niejedną sensację, jak choćby
dwuznaczną, czy raczej jednoznaczną ge-
nezę stowarzyszenia Grunwald) Mysl nie-
reglamentowana znajduje dziś przytulisko
w prasie katolickiej

Tolerowanej, szkanowanej - bo nie
dosc, że przydziały papieru są minimalne,
to jeszcze się je obcina, w roku 1984 np o
20%, a ponadto nie wywiązuje z umów o
dostawę

Nie tolerować jak na dziś, na "jednej
polskiej ziemi, w jednym polskim domu"
(Jaruzelski) trudno, zaś szczere władzy in-
tencje? W materiałach dotyczących roz-
woju bazy prasy w latach 1986-90 "nie ma
mowy o tej prasie, chociaż bierzemy
udział w pracach różnych komisji i prze-
syłamy odpowiednie materiały W tych
jednak propozycjach prasa katolicka nie
istnieje"

Oj, czy te marzenia nie tchną jed-
nak zbytym, urzędowym optymizmem?

KAROLINA JANKOWSKA

PROCES KS. POPIELUSZKO

Ciąg dalszy
z poprzedniego numeru

Uchybienie proceduralne w procesie

W prowadzeniu procesu można wy-
różnić trzy specyficzne momenty

1 Brak u przewodniczącego sądu
Kujawy doświadczenia w prowadzeniu
spraw karnych Jako przykład popełnio-
nych błędów może służyć decyzja prze-
wodniczącego o niewyrażeniu zgody na
to, aby Piotrowski mógł odpowiadać na
pytania swojego obrońcy, ponieważ
uprzednio nie chciał odpowiadać na pyta-
nia oskarżycieli posiłkowych Według
obowiązujących przepisów prawnych sam
oskarżony decyduje o tym, na które py-
tania chce odpowiadać bądź nie Przy
wniesieniu przez obrońców sprawy o re-
wizję do Sądu Najwyższego moment ten
w ogóle pominięto milczeniem

2 Drugi błąd popełniony świadomie
przez przewodniczącego, to zarządzanie
przerwy w momencie, kiedy przesłuchi-
wany gen Płatek wymienił w swoich ze-
znaniach nazwisko wiceministra MSW
Ciastonia Po wznowieniu obrad do
pytan na ten temat nie powrócono Roz-
poczęcie czytania listów i dokumentów,
nie mających nic wspólnego z toczącą się
sprawą, a godzących w obowiązujące
prawo - to następne błędy przewodniczą-
cego, zresztą zarządzane celowo dla od-

wrocenia uwagi od poprzedniego tematu
Zeznania świadków nie mogą być zastą-
pione odczytaniem listów, bądź
notatek

3 Następną osobliwością tego proce-
su, wprawdzie trudną do zakwalifikowa-
nia jako niezgodną z obowiązującymi
przepisami w prawnymi, która jednak nie
powinna mieć miejsca przy właściwie pro-
wadzonej sprawie, jest poruszanie
tematów nie mających nic wspólnego z
procesem mianowicie chodzi o przedsta-
wienie przez przew Kujawę w jak najlep-
szym swietle pracy SB w wyjaśnianiu
okoliczności morderstwa Przewodniczą-
cy, przy cichej aprobacie prokuratora,
usiłował wykorzystać "niereligijne czyn-
ności" części kleru oraz zmiesławiać
przedstawicieli wysokiej hierarchii ko-
scielnej Były to oczywiście ataki na Ko-
ściół, a od toczącej się sprawy bardzo
odległe, tak, że obiektywny obserwator
musi się zgodzić z bardzo ostrymi repli-
kami oskarżycieli posiłkowych, w których
oceniali oni je jako podrywanie zaufania
społeczeństwa do przepisów prawnych,
także władza nic nie skorzysta na tym
jeżeli w procesie wykorzystywane są
sprawy nie mające nic z nim wspólnego, a
stanowią tak delikatną materię jak sto-
sunki Państwo-Kościół

Jak już wspomniano, proces ten w
wielu przypadkach wykorzystano jako
forum agitacyjne przeciwko klerowi, co
zwróciło uwagę zarówno krajowych jak i
zagranicznych obserwatorów i powodo-
wało ożywioną dyskusję w przerwach
Ponieważ z braku miejsca nie wszystko
można tutaj napisać, niech świadczą o
tym chociaż dwa przykłady

18 stycznia zostało doręczone Sądowi
pismo oskarżonego Piotrowskiego zawie-
rające ostre ataki na Kościół, ks Po-
pieluszko oraz na biskupa Ignacego To-
karczuka, w którym między innymi był
zarzut, że w okresie okupacji współpra-
cował z Gestapo, zarzut który nie został
niczym udokumentowany Zostało to
jednak rozpowszechnione przez środki
masowego przekazu, przeciwko czemu
ostro zaprotestowało kierownictwo Ko-
ścioła Według polskich fachowców ob-
owiązkiem przewodniczącego było zwrócić
to pismo Piotrowskiemu, przed jego
opublikowaniem z żądaniem aby je
prezagował i usunął z niego elementy obra-
żające Zamiast tego dokument został
najpierw odczytany i dopiero po naradzie
Sąd zdecydował się wyłączyć go, ponie-
waż nie dotyczył ofiary w sprawie której
odbywał się proces Obrażliwe sformu-
lowania, które najpierw zostały odczytane
na sali, znalazły, oczywiście, oddźwięk w
prasie polskiej, była to przypuszczalnie
akcja zamierzona przez przew Kujawę
Podobny charakter miała sprawa ks Zy-
cha, odczytywana w Sądzie wielokrotnie,
mająca świadczyć o przestępczej działal-
ności kleru, a z toczącej się sprawą nie
miała żadnych związków Kolejne uchy-
bienie to żądanie prokuratora dołączenia
do akt niewiarygodnej listy zawierają-
cej nazwiska 12 księży, którzy działają
przeciwko władzy oraz wyliczenie szeregu
kościół, w których odbywają się anty-
państwowe spotkania, między innymi
powitanie więźniów politycznych zwol-
nionych na skutek amnestii Oskarżyciel
posiłkowy zaprotestował przeciwko do-
łączeniu do akt sprawy niewiarygodnego
pisma, w dodatku nie mającego nic
wspólnego z toczącym się procesem

Przewodniczący Kujawa najpierw pismo
odczytał, a następnie zwrócił kopię pro-
kuratorowi celem uwierzytelnienia i po-
nownego przedstawienia Sądowi, dopiero

wtedy zostanie podjęta decyzja czy może
to zostać dołączone jako materiał do-
wodowy

I w tym przypadku odczytanie nie do-
puszczonego na razie materiału stanowią-
cego rzekomy dowód i rozpowszechnienie
tego w prasie, a zawierającego ciężkie
obwinienie części kleru, świadczy o tym,
że była to zamierzona akcja

Godne wspomnienia jest także to, że
sam proces był prowadzony w sposób
dziwny, nigdy nie został podany do wia-
domości plan rozprawy Zarówno oskar-
życiele posiłkowi jak i obrońcy skarżyli
się, że nie mogli zaplanować swojej pracy
ponieważ nie wiedzieli, co przewidział na
dany dzień przewodniczący Nigdy nie
podano do wiadomości w jakiej kolej-
ności będą zeznawać świadkowie lub na
jakie dni Sąd przewiduje dłuższe przer-
wy Sąd prawdopodobnie brały się po-
głoski zarówno w kraju jak i za granicą,
że przewodniczący Kujawa musi ważniej-
sze decyzje uzgadniać z "gorą" Na ile
należy wierzyć tym pogłoskom trudno
rozstrzygnąć, jednak bardzo rzucające się
w oczy i zupełnie niewytłumaczalne było
zarządzenie przerw i rażąca taktyka prze-
ciągania sprawy

Na przykład 25 01 1985 sprawa została
przerwana na cztery godziny, a następnie,
mimo iż żadna ze stron nie wniosła
tego, rozpoczęto odtwarzanie videokaset
Sprawiało to wrażenie, że przerwa miała
związek z wnioskiem oskarżyciela posił-
kowego o powołanie na świadków Pacre-
la i Mieszczyńskiego pracowników SB,
których zadaniem było obserwowanie ks
Popieluszko pod kościołem w Bydgosz-
czy

Następny odcinek Przyznanie się do
winy i motywacja czynu

CDN

"Der Popieluszko Prozess" - S Lemmich
Tłum S CECH

PO KATASTROFIE W CZARNOBYLU

Niezależna ekspertyza w Krakowie

Dotarła do nas wiadomość, że krakowscy specjaliści z dziedziny fizyki jądrowej przeprowadzili niezależną od władz ekspertyzę skażenia po katastrofie w Czarnobylu.

Wyniki tej ekspertyzy dotyczącej Krakowa przekazało społeczeństwu 4 maja prezydium Regionalnego Komitetu Solidarności Małopolskiej. Uczniowie stwierdzili, że radioaktywna chmura dotarła do Krakowa w nocy z poniedziałku na wtorek 28 kwietnia. Maksymalne skażenie było trzy razy wyższe od normalnego.

Z końcem kwietnia koncentracja zanieczyszczeń przemieściła się do gleby i roślin oraz w mniejszym stopniu do rzek.

Grozne skażenie żywności

Krakowscy uczniowie mówią o groźnym skażeniu żywności, zwłaszcza mleka, serów i warzyw. W radioaktywnej chmurze stwierdzono obok jodu także inne radioaktywne pierwiastki, w tym stront i cez. Połowiec okres rozpadu strontu wynosi 28 lat, cesu 30 lat.

Władze nie wydały jednoznacznych zaleceń nakazujących pozostawienie dzieci i młodzieży w domach w dniach największego skażenia, między 29 kwietnia a 2 maja. Raz jeszcze ważniejsze od ludzkiego zdrowia okazały się cele polityczne. Dzieci i młodzież musiały zapewnić frekwencję na oficjalnych pochodach 1 majowych.

Radioaktywne mleko w proszku

30 V piątek. Jak się dowiadujemy, litr mleka przygotowanego według receptury mleka w proszku wykazuje radioaktywność w wy sokości 750 bequereli, czyli większą niż aktualna radioaktywność mleka świeżego.

Zbadane mleko w proszku wyprodukowano w pierwszych dniach maja i zamiast je zmagazynować do czasu wygasnięcia radioaktywności, przekazano je od razu do sprzedaży.

Władze natomiast nakazały skrupulatnie badać mleko w proszku nadchodzące z Zachodu w ramach humanitarnej pomocy. Oświadczono, że mleko to nie jest w zasadzie Polsce potrzebne.

Wojsko wyłączyło telefony

Jak pisze zachodniemiecki dziennik *Stuttgarter Zeitung*, pierwsze reakcje polskie na katastrofę w Czarnobylu miały miejsce już na jej progu. Inżynierowie z Instytutu Badań Nuklearnych w Swierku zorientowali się, że sytuacja odeszła nagle od normy i musiło się stac coś naprawdę poważnego, zawiadomili natychmiast odpowiednie władze wojskowe.

Pierwszą reakcją władz wojskowych na tę wiadomość było natychmiastowe wyłączenie prywatnych telefonów w Instytucie i mieszkaniach pracowników w całym Swierku.

Dezinformacja

Tygodnik Mazowski pisał 8 maja br.: "Pierwszą potrzebą człowieka, któremu coś grozi, jest dowiedzieć się, jak najwięcej o niebezpieczeństwie. Bez tego nie jesteśmy w stanie ocenić skuteczności środków zaradczych, a miejsce rzeczowej oceny sytuacji zajmują przeróżne wizje, zwłaszcza gdy wiemy, że ktoś zna prawdę o niebezpieczeństwie, ukrywa ją, a jednocześnie próbuje nas przekonać, że nie ma się czego bać."

Od komisji rządowej oczekiwaliśmy przede wszystkim precyzyjnej odpowiedzi na pytanie, jak duże jest skażenie promiennotworcze i czym ono grozi nam i naszym dzieciom. A właśnie tej podstawowej informacji nam odmówiono. Zastąpiono ją pseudoinformacją i dezinformacją.

Zamiast danych liczbowych podawano ogólnikowe określenia, na przykład: stratos radioaktywny przemieszcza się na dużej wysokości - na jakiej? Czy jest to bezpieczne? Nastąpiło podwyższenie stężenia jodu - o ile? Ile wynosi obecnie? Występują lokalne skażenia terenu" - gdzie? jak silne?

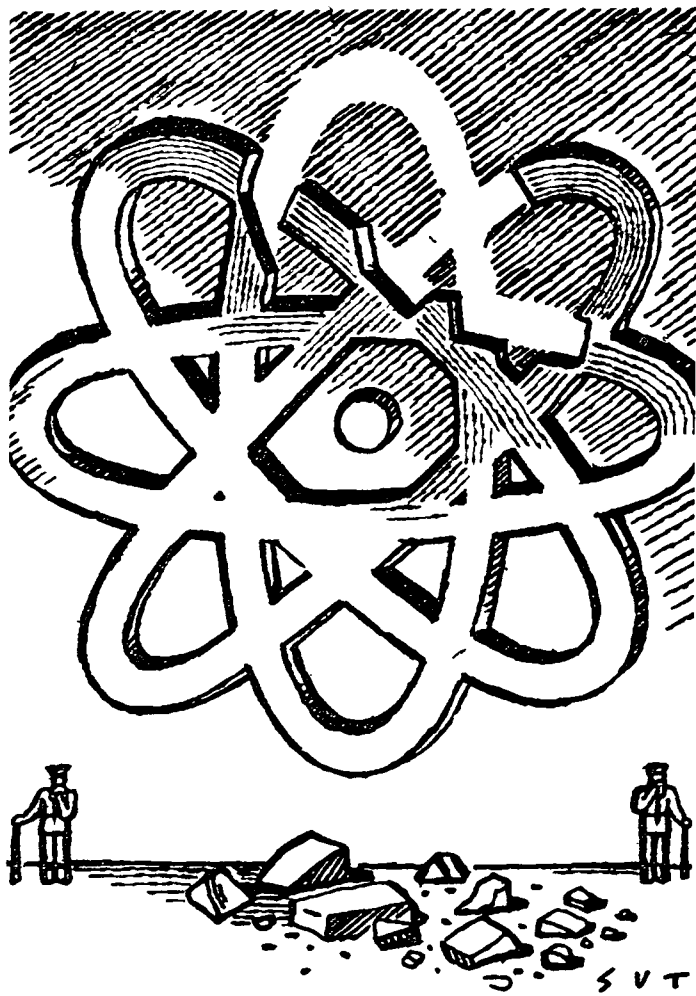
Obłoczek

Tragiczną wymowę miało używanie takich pocieszających określeń, jak "promieniotworczy obłoczek", nie ma już jednolitej chmury, ale rozproszone, drobne obłoczki.

Całkowicie nieinformacyjne były dane o zmianie zagrożenia, np. wiadomość, że stopień skażenia jodem zmniejszył się stokrotnie, ma wartość jednego równania z dwiema niewiadomymi, pod które przerażająca wyobraźnia mogła podstawiać dowolne wartości. Stan skażenia był przyrównywany do nieokreślonych wartości, takich jak norma skażenia, poziom alarmowy, norma bezpieczeństwa, dawka niepokojąca, poziom normalny i dawka dopuszczalna. Wszystkie przykłady z jednego programu telewizyjnego z 30 kwietnia.

( ) w komunikatach występowały całkowite lub częściowe sprzeczności w informacjach i zaleceniach. Stężenie jodu mogłoby być szkodliwe dla zdrowia, gdyby występowało w dłuższym okresie czasu, jednak wobec przejściowego charakteru itd. A w następnym akapicie tego samego komunikatu: "Znajdujący się w powietrzu jod może być szkodliwy dla niemowląt, dzieci i kobiet ciężarnych, a więc mógłby nie być, ale może być szkodliwy."

Podobne wewnętrznie sprzeczne były rady generała Bonczaka, by bez żadnych ograniczeń wyprowadzać dzieci na spacer, i wycieczki pod warunkiem, że powstrzyma się je od zabawy na trawnikach, zielonych łąkach i w piaskownicach, z tego względu, że lokalnie mogą być skażone.

Wszystko to potęgowało niejasności i zagrożenia, odbierało wiarygodność, pocieszającym i przecież prawdziwym ocenom sytuacji, czyniło nas podatnymi na najbardziej fantastyczne plotki. Podobno komisja otrzymała zalecenie, maksimum informacji, minimum paniki. Zrobiła niestety wiele, żeby odwrócić tę zasadę. Dostarczała nam i dość sprawnie płynęła, ale pozbawiła niezbędną dla zdrowia dawki informacji.

W Mikołajkach

W Mikołajkach po katastrofie czarnobylskiej w stacji meteorologicznej licznik Geigera oszalał. Wkrótce w stacji rządy przejęło wojsko, zarządzono tajemnicę, a przy bramie stanął wartownik.

Wtedy przypomniało sobie, że rano licznik wykazywał 2,5 mili rentgena na godzinę, czyli pięćset razy więcej niż normalnie. Kilku pracowników stacji meteorologicznej natychmiast wywoziło swoje dzieci z miasta.

Lokalne władze nie podjęły żadnych kroków, prawdopodobnie nic nie wiedziały. Dane przejmowała wojewódzka komisja w Suwałkach.

We wtorek 29 kwietnia wielu mieszkańców miało ból głowy i mdłości. Pogłoski o skażeniu rozszły się szybko i we wtorek już przed południem zabrakło mleka w proszku.

Teraz paniki w mieście nie ma. Panuje rezygnacja. Dzieci chodzą do szkoły. Lody cieszą się powodzeniem, tylko warzywa kupuje się mniej. Helikopter przylatuje codziennie, wychodzą z niego ludzie w polowych ubraniach, w długich butach, przez rękawice rwą trawę i pakują w foliowe worki. Biorą próbki ziemi i mleka od miejscowych krów i odlatują do Suwałk.

Pogoda jest piękna, domy wczasowe wyremontowane, jeziora lazury. Mikołajki czekają na turystów.

NAJNOWSZE DOWCIPY Z POLSKI

WISIELCZY HUMOR

Co to jest? - gorące, czerwone, stoi na stole i świeci.
Barszcz ukraiński.

***

Jak się dzieli kolarzy w Wyciągu Pokoju?
Na aktywnych i radioaktywnych.

***

Dzwoni Pan Jaruzelski do Gorbaczowa z pretensjami o zatrucie wschodniej Polski.
Gorbaczow odpowiada: Chcielibście mieć drugą Japonię, to na początek macie Nagasaki.

SZPIEDZY PRL

Wtorek, 3 czerwca. Jak ujawniły władze RFN, jeden z pracowników ambasady PRL w Bonn został ujęty na gorącym uczynku podczas wykonywania zadań szpiegowskich.

Policja wykryła całą siatkę komunistycznych agentów, do której ów dyplomata należał. Po przeprowadzeniu obserwacji szpiegów ujęto podczas tajnego zebrania. Jeden z nich miał paszport dyplomatyczny. Zwolniono go więc, niebawem dyskretnie opuści RFN.

Dwaj inni aresztowani pozostaną za kratami. Są to 31 letni Piotr Barwiński ze Szczecina i 33 letni Alfred Balcerowicz z Gdyni. Balcerowicz był najwyraźniej łącznikiem i kurierem. Barwiński mieszka od

pewnego czasu w RFN, dostarczał do Warszawy dane o wyposażeniu i rozlokowaniu sił zbrojnych NATO i obserwował przebieg manewrów wojskowych. Prokuratura generalna w Karlsruhe oświadczyła, że z dotychczasowych danych wynika, że Barwiński zobowiązał się do współpracy z wywiadem PRL w 1978. Od 1981, kiedy osiedlił się w RFN, utrzymywał stały kontakt z agentami przysyłanymi z Warszawy. W 1983 i 85 jeździł do Jugosławii na poufne spotkania z kurierami. Balcerowicz współpracował z wywiadem od 1980.

PRASA ZACHODNIA O BUJAKU

Jest to pismo o aresztowaniu Bujaka. Londyński *Times*, cytując słowa warszawskiego sympatyka Solidarności, koniec podniosłej legendy. Przez 4 1/2 roku ostatni z członków założycieli Tymczasowej Komisji Koordynacyjnej drwił z całej potęgi wszechobecnego aparatu policyjnego, uprawiając w podziemiu szeroko rozgałęzioną działalność opozycyjną, wydając odezwy i oświadczenia, organizując audycje konspiracyjnych radiostacji, wywiady dla prasy zagranicznej. Dla społeczeństwa stał się w tym czasie symbolem nieugiętego i nieustraszonego oporu wobec totalitarnych zakusów władzy. Dla władzy zaś - zniechęcającym symbolem krnąbrności społeczeństwa.

Mógł być z racji swego pochodzenia i drogi życiowej uosobieniem marzeń propagandystów o nowym socjalistycznym typie człowieka. Zamiast tego stał się personifikacją ich najkoszarniejszych wyobrażeń o buncie społecznym.

Kontynuacja oporu społecznego była też, jak przypomina zachodniemiecki dziennik *Tageszeitung*, zadaniem dla którego zdecydował się na życie w podziemiu i któremu poświęcił całą swoją działalność konspiracyjną. Przyswiała mu przy tym koncepcja działania wielopłaszczyznowego i zdecentralizowanego, przynajmniej podziemnemu kierownictwu tylko funkcje wspierające i koordynacyjne. Koncepcja ta wpłynęła nie tylko na całokształt pogrudniowej działalności opozycyjnej, stanowi też dziś w decydującym stopniu o skutkach aresztowania jej autora dla dalszego ciągu tej działalności.

Rząd gen. Jaruzelskiego ma oczywiście powód do radości, ujawniwszy człowieka, na którego polował od dawna. Aresztowanie Zbigniewa Bujaka może uchodzić za krok w kierunku tak upragnionego przez władzę uspokojenia społeczeństwa drogą zastraszenia. Polskie podziemie jednak jest tworem wielogłowym. Zasługa Bujaka i znaczenie jego polityki dla przetrwania Solidarności polegają właśnie na tym, że udopił w dużej mierze oddolne struktury opozycji, na wypadek aresztowania przywódców. Działalność Tymczasowej Komisji Koordynacyjnej przyczyniła się w ogromnej mierze do powstania sprawnej już teraz funkcjonującej sieci informacyjnej, która jest czynnikiem konsolidującym i podstawą dla długofalowej działalności opozycyjnej.

Pierwotną strategią oporu załóg robotniczych wzbogacono w ten sposób o różnorodne struktury polityczne, ugrupowania działające w szerszym polu oddziaływania ruchu związkowego oraz kościoła. Powstały dzięki temu podstawy dla szerokiej działalności społeczno-politycznej. W tej sytuacji aresztowanie Bujaka, choć bolesne dla niego samego, nie stanowi w żadnym wypadku wymarzonego przez władzę druzgocącego ciosu paralizującego opozycję demokratyczną.

Jest jednak, jak zaznacza paryski dziennik *Le Monde*, dotkliwym ciosem psychologicznym dla społeczeństwa i ciężką stratą dla struktur podziemnych. Na pewno nie oznacza końca ruchu opozycyjnego, może jednak oznaczać koniec jego etapu heroicznego. Aresztowanie czołowego działacza podziemnego kierownictwa związkowego skłania do zastanowienia się nad przyszłym kształtem tego kierownictwa i jego działalnością.

Dotychczas uważano TKK za niezbędny czynnik kontynuacji ruchu związkowego, bez względu na to, że jego rola praktyczna była siłą rzeczy ograniczona. Swą żywotność bowiem opozycja czerpie już od dawna z niezwykle rozgałęzionej i prężnej podziemnej działalności wydawniczej.

Tak więc trudno odmówić gen. Jaruzelskiemu racji, gdy mówił już po aresztowaniu Bujaka, że walka trwa. Można też poniekąd zrozumieć, że chełpi się taktycznym sukcesem, skoro udało mu się wreszcie usunąć przyczynę głębokiej irytacji, brzydką plamę na generalnym mundurze i na uniformizmie polityczno-społecznym, który usiłuje narzucić krajowi. Władzy nie interesuje, że ten sukces nie zmieni w niczym panującą w tym kraju sytuację, nie rozwiąże żadnego z nękających go problemów, nie napelni pustych kas dewizowych, nie powstrzyma upadku gospodarki ani postępującego procesu pauperyzacji ogromnej części społeczeństwa. Liczy się zwycięstwo w najważniejszej dla rządu dziedzinie, chodzi o wykazanie opinii publicznej, że rząd ten ma zawsze ostatnie słowo.

I ten sukces jednak może okazać się iluzją. Władza - cytując znów słowa gen. Jaruzelskiego - gotowa jest okazać wyrozumiałość wobec ludzi, którzy zdadzą sobie sprawę z bezcelowości obranej przez siebie drogi. Ta wyrozumiałość nie ma nic wspólnego z zrozumieniem, choćby faktu, że źródłem niezwykłej popularności Zbigniewa Bujaka jest nieugięta wiara Polaków w przyszłość lepszą niż może zapewnić kapitulacja przed prawem silniejszego.

**KOLONIA DLA DZIECI
W SAINTE-AGATHE DES MONTS**
Luksusowe warunki, las, jezioro, doświadczona kadra pedagogiczna
TERMIN - 29 06 - 9 08 1986
MONTREAL - KRYSZTYN PIETKA
TEL (514) 733 - 3520

ZBIGNIEW FARMUS

PROVIDENCE - koordynacja pomocy więźniom politycznym w Polsce

W dniach 24 i 25 maja br w Providence, Rhode Island w Stanach Zjednoczonych odbył się VIII Zjazd organizacji pro-solidarnościowych zrzeszonych w CSSO - Conference of Solidarity Support Organizations. Należą do niej organizacje pro-solidarnościowe z całego świata z USA, Kanady, Wenezueli, Meksyku, Zachodnich Niemiec, Szwecji, Wielkiej Brytanii, Francji, Norwegii, Danii i Japonii (a więc nie jak mylnie podaliśmy w poprzednim numerze, tylko te, które działają na kontynencie amerykańskim). CSSO spodziewa się, że wkrótce przystąpią do niej nowe organizacje pro-solidarnościowe, w tym także z Nowej Zelandii i z Indonezji.

Nie wszystkie organizacje należące do CSSO przybyły do Providence. Najliczniej reprezentowany był kontynent amerykański. Z Europy byli delegaci z Wielkiej Brytanii, Francji i Szwecji.

Z Kanady w zjeździe wzięły udział Polish Canadian Action Group z Toronto - delegacja w składzie prezes Lech Prusinski, Małgorzata Prusinska i Zbigniew Farmus, oraz Grupa Działania na rzecz Solidarności z Montrealu, reprezentowana przez przewodniczącego Marka Przykorskiego. Ponadto w zjeździe uczestniczył Wojciech Gilewski - kierownik Biura Informacyjnego NSZZ "Solidarność" w Toronto.

W pierwszym dniu na zjazd przybył amerykański senator C. Pale - wpływowy członek senackiego komitetu spraw zagranicznych, który podzielił się z zjazdem luznymi uwagami dotyczącymi państw zza żelaznej kurtyny, oraz Polski, w tym także "Solidarności" i roli generała Jaruzelskiego.

Warto jego wystąpieniu oraz następnemu stosunkowo długiej serii pytań i odpowiedzi poświęcić więcej miejsca, gdyż w osobie senatora Pale'a mamy do czynienia z idealnym wzorem miłego, naiwnego, dobroniosnego liberała, który nie tylko może być klasycznym przykładem głupoty i ignoracji części Zachodu wobec komunizmu i wobec sowieckiego imperium, ale jako wpływowy członek senackiego komitetu spraw zagranicznych dobrze tłumaczy meandry, niekonsekwencje i

sprzeczności amerykańskiej polityki zagranicznej.

Na wstępie Senator powiedział, że Polacy to dzielny naród i przywołał jako argument szarżę ułanów polskich na hitlerowskie czołgi. Jak niebezpieczny w konsekwencjach jest to stereotyp wyszło trochę później, gdy Senator sugerował, że Jaruzelski nie miał wyjścia i spełnił pozytywną funkcję ratując "gorący" naród polski przed strasznym rozlewem krwi. Senator wydawał się także niezłe zaskoczony, że nikt ze zgromadzonych na sali nie czytał książki byłego ambasadora PRL w USA Spassowskiego "The Liberation Of One", w której zdaniem Senatora w przepiękny sposób pokazana jest "męczennicza, krzyżowa, chrześcijańska" droga porzucenia przez Spassowskiego PRL i zwrócenia się o azyl polityczny w USA.

Senator nie chciał się dać przekonać, że Polacy uznając chrześcijańskie prawo do zmiany poglądów i postaw wolą jednak upatrywać bohaterów narodowych w innych osobach. Senator przedstawił się także jako zwolennik handlu z blokiem sowieckim i całkowi-

tego zniesienia sankcji ekonomicznych (powoływał się tu na Wałęsę i hierarchię kościelną). Wystąpił również jako zwolennik obciążenia o 22 miliony dolarów rocznego budżetu RWE. Olbrzymim plusem Senatora było to, że miał czas, słuchał z zainteresowaniem długich wyjasnień i "wyprostowań" i wydał się na koncu przekonany, że jeśli już zniesienie sankcji wobec Polski to warunkowe - coś za coś, oraz zapowiedział, że inne sprawy przemysłu, w tym owe 22 miliony redukcji budżetowej.

Pierwszego dnia mieliśmy jeszcze wystąpienie Mirosława Chojeckiego z filmem "Solidarność żyje" oraz Adama Winklera z filmem "Afghanistan The struggle continues". Winkler, Polak mieszkający we Francji, spędził około pół roku w oddziałach partyzantów afgańskich i nakręcony przez niego film oraz komentarz po filmie stanowią piękny przykład walki "Za Naszą i Waszą Wolność" oraz rewelacyjny materiał o walczącym Afganistanie (zachęcam wszystkich do obejrzenia filmów). W piątek w Toronto, będą także w Montrealu.

Po ciągnącej się do późna w nocy dyskusji następnego dnia pracowano w kilku grupach roboczych, pobierając organizacyjno-koordynacyjne decyzje, pisząc listy i uchwalając rezolucje. CSSO wystosowała m.in. list do władz amerykańskich by zniesienie sankcji ekonomicznych zostało ściśle powiązane z pewnymi warunkami, zwłaszcza w zakresie praw człowieka, oraz list do burmistrza Nowego Jorku Kocha by ewentualne spiry od PRL dla nowojorskich bezdomnych (odwet Urbana za przesyłkę przez USA do Polski mleka w proszku) przekazał nie skautom, ale bardzo ich potrzebującym partyzantom afgańskim. CSSO postanowiła także m.in. wziąć udział w akcji koordynacji pomocy więźniom politycznym i ich rodzinom w Polsce (poszczególne organizacje dostały swoich więźniów i rodziny, tak by pomoc docierała sprawiedliwie do wszystkich), oraz zorganizować akcję "Spiry dla walczącego Afganistanu". Ustalono, że następny zjazd CSSO odbędzie się w dniach 22-25 sierpnia br w Lundzie, Szwecja.

CIEKAWE SPOTKANIE

Dnia 6 CZERWCA 1986 r o godzinie 8 00 po południu, w sali Credit Union, przy 224 Roncesvalles Avenue, odbędzie się spotkanie z

MIROSLAWEM CHOJECKIM redaktorem pisma "Kontakt" oraz założycielem Niezależnej Oficyny Wydawniczej "NOWA", oraz

ADAMEM WINKLEREM uczestnikiem walk partyzanckich w Afganistanie

W czasie spotkania wyświetlone będą dwa filmy "Polska anno domini 1985" oraz film poświęcony walce partyzantów afgańskich z sowieckim okupantem

Polish Canadian Action Group

ANKIETA ECHA

Chcemy, by szersze grono czytelników wypowiedziało się na temat profilu Echa, dlatego zamieszczamy krótką ankietę dotyczącą popularności naszej gazety. Posród jej uczestników rozlosujemy 2 roczne bezpłatne prenumeraty Echa Tygodnia wartości 50 dolarów każda. Prosimy o nadsyłanie wypełnionych ankiet do 30 czerwca 1986 roku. Można również nadsyłać kopie oryginalnej анкеты.

Wypełnioną ankietę proszę przesyłać na adres Echo Tygodnia, 862 Tandrige Crescent, Rexdale, Ont., M9W 2P2

UWAGA!

Osoby, które nadesłają wypełnioną ankietę uzyskują obniżkę ceny prenumeraty (nowej lub odnawianej) w wysokości roczna do 45 dolarów, półroczna do 21 dolarów

Imię i nazwisko

Adres

Kod

Dział, który ~~prerwszy~~ czytam w Echu

Działy, które czytam zawsze

Dział, którego nie czytam nigdy lub b rzadko

Nie lubię bardzo

Chciałbym by w Echu było więcej o

Chciałbym by było mniej

Mój ulubiony autor Echa

Czytam Echo, ale mam następujące zastrzeżenia

Lubię gazetę jaka jest i nie chcę by się w niej zasadniczo coś zmieniło

Dokonczenie ze str 2

powstania "Ruch w obronie praw człowieka, włączając Amnesty International, jest młody i biedny. Państwowa machina torturowania, zabijania i więzienia ludzi podejrzanych o nieudowodnione zagrożenie ma długą tradycję i rozległe źródła"

● W 25 rocznicę utworzenia Republiki Południowej Afryki (po wystąpieniu ze Wspólnoty Brytyjskiej) w stolicy tego kraju Pretorii zgromadziło się około 20 tysięcy białych przybyłych z różnych stron kraju, którzy oświadczyli, że będą sprawować władzę za wszelką cenę, ogłosili pochwa-

łę afrykanerskiego nacjonalizmu i podkreślili zalety apartheidu. Przywódca proapartheidowskiej Partii Konserwatywnej A. Treurnicht powiedział "Walka, którą rozpoczęli nasi ojcowie będzie kontynuowana aż do naszej śmierci"

● Libia odwołała swego ambasadora z Hiszpanii, po nocy, którą otrzymała od rządu hiszpańskiego, że będzie on usunięty, z chwilą, gdy zostanie dowiedzione, że pomagał on finansować terroryzm

● W stolicy Filipin Manili doszło do starc pomiędzy zwolennikami byłego prezydenta Marcosa a policją. Policja rozprędziła około 5-tysięczną de-

monstrację zwolenników Marcosa, stosując pałki i gaz łzawiący. Demonstranci wznosili okrzyki "Marcos ponownie" i "Aquino-dyktator"

● "Hands Across America" Około 5 milionów Amerykanów złączyło w niedzielę 25 maja łańcuch rąk na przestrzeni wielu tysięcy km od Nowego Jorku po Los Angeles, poprzez ulice miast, mosty, pustynie i przejęcia górskie. W łańcuchu złączyły się ręce biednych i bogatych, gwiazd filmowych i przedstawicieli władz, dając tym dowód wsparcia dla ubogich. Każdy z uczestników, który stanął w łańcuchu, wpłacił na zbiórkę przynajmniej 10 dolarów. Czek na pokazną

sumę przekazał prezydent Reagan

● Kadafi kazał zamordować dyplomatę. Przywódca Libii M. Kadafi wydał rozkaz zamordowania byłego libijskiego dyplomaty po otrzymaniu informacji, iż pracował on również dla CIA. Człowiek ten brał między innymi udział w śledztwie dotyczącym zamachu na klub nocny w Berlinie Zachodnim. Powołując się na informacje otrzymane z koł wywiadowczych, zachodniemiecka gazeta "Bild" poinformowała o znalezieniu w dniu 3 maja w Berlinie Wschodnim zwłok 42-letniego Mohammada Ashoura, który przekazał CIA informacje na temat zamachu

na klub "La Bell". "Bild" utrzymuje, że został on zamordowany na polecenie Kadafiego. Został on zrabiony przez grupę Libijczyków do parku w Berlinie Wschodnim i zamordowany. Inna gazeta zachodniemiecka "Die Welt" podała, że w ambasadzie libijskiej w Berlinie Wschodnim doszło do strzelaniny pomiędzy zwolennikami i przeciwnikami uczynienia z tej placówki ośrodka działań terrorystycznych, skierowanych przeciwko wrogom Kadafiego. Gazeta nie podała szczegółów. Zachodniemiecki wywiad potwierdził prawdziwość informacji o strzelaninie.

W związku ze spotkaniem polsko-ukraińskim nadeszło do Redakcji Echa Tygodnia szereg tekstów prezentujących szczegółowo stanowiska obu stron

Jest jeszcze tekst, który wyprzedzał o ponad rok dyskusję polsko-ukraińską, który w obecnych warunkach nabral szczególnej aktualności, zwłaszcza iż ustosunkowuje się on do stanowiska zajętego przez uczestnika panelu dyskusyjnego Zygmunta Przetakiewicza, którego pogląd nie uległ od czasu cytowanego za Toronto Sun artykułu zasadniczym zmianom

Zamieszczamy obok komunikat wydany przez Zarząd Główny Kongresu Polonii Kanadyjskiej, prezentujący stanowisko KPK w sprawie sporów terytorialnych

Równocześnie nieomal otrzymaliśmy z Chicago sprawozdanie z XIII Zjazdu Krajowego Stronnictwa Narodowego w Stanach Zjednoczonych Do sprawozdania dołączono rezolucję, w której m.in. czytamy

"Zjazd stwierdza, że naród polski nie uznał wcielenia siłą ziem wschodnich Rzeczypospolitej do Związku Sowieckiego"

NA MANOWCACH HISTORII

W "The Toronto Sun" (nr z 18 I 85) ukazał się krótki artykuł Zygmunta Przetakiewicza pt "History key to Ukraine", stanowiący streszczenie poglądów "Tygodnika Mazowsze" na stosunki polsko-ukraińskie, widziane w perspektywie dziejowej Tygodnik, wychodzący w Polsce poza cenzurę, uważa poznanie historii tych stosunków za pierwszy krok na drodze współdziałania obu narodów w dążeniu do niepodległości

Znajomość ich przeszłości ma duże znaczenie, ponieważ - jak twierdzi to pismo - w Polsce widzi się ją głównie poprzez filtr komunistycznej propagandy, która posługuje się oszczerstwem i fałszem Zamysł "Tygodnika Mazowsze" jest chwalebny, jednak nasuwają się wątpliwości czy autor wywodów w nim opublikowanych posiada odpowiednie kwalifikacje, żeby się uchronić od wpływu tej propagandy Sądząc po informacjach z Polski, znajomość naszych dziejów jest wśród szerokiego ogółu niedostateczna, bo wpływ partii na naukę w szkołach jest tak wielki, że musi ona ulegać spaceniu odpowiadającemu celom komunistycznego reżymu

Oczywiście trudno jest ocenić poglądy, wyrażone w polskim tygodniku, na podstawie czyjegos streszczenia i cytatów przytoczonych w obcym języku Niemniej pewne szczegóły wydają się na tyle wyraźne, że można zaryzykować krytyczne co do nich uwagi

Przed wszystkim rzuca się w oczy, że autor traktuje opanowanie części ziem ruskich przez Polaków na równi z podbojami Rusi przez Litwę, Tatarów i Rosję Jakżeż bowiem można wymieniać tatarskie wyprawy łupieżcze jednym tchem z polskim działaniem? Opanowanie w 14 wieku przez króla Kazimierza Wielkiego Ziemi Czerwińskiej, należącej do ruskiego księstwa halickiego, wraz z miastem Lwowem, nastąpiło na mocy dynastycznych powiązań tego króla z ostatnim władcą Halicą, będącego - tak jak Kazimierz - z rodu Piastów, oraz szwagrem królewskim Także podboje litewskie, a zwłaszcza rosyjskie, miały inny charakter

Z kolei rozciągnięcie państwowości polskiej na Wołyn nastąpiło w drodze najzupełniej pokojowej Dokonał tego król Zygmunt August, działając w tym wypad-

ku jako Wielki Książę Litewski i poddając Wołyn pod władzę polskiej "Korony" (tj. rdzennej Polski), dotąd bowiem należała ta ziemia do Litwy Kraj położony dalej na wschód, sięgający aż po stępy czarnomorskie, zdobyty przez Litwinów w 14 wieku, wszedł w skład państwa polsko-litewskiego na mocy aktu Unii Lubelskiej (1569 r.), który tę "Rzeczpospolitą Obojga Narodów" ostatecznie ukonstytuował

W ślad za zwierzchnictwem politycznym przenikała na wschodnie połacie tego państwa kultura wyrosła na podłożu europejskim, uformowanym przez tradycję państwa rzymskiego i wpływy katolickiego Kościoła zachodniego Przenikał też ustrój wolnościowy, charakteryzujący Polskę Położenie znaku równości między opanowaniem przez nią ziem ruskich i napadami tatarskimi lub rosyjskimi stanowi wypaczenie obrazu wzajemnych stosunków polsko-ruskich (używam określenia "ruski" a nie "ukraiński", gdyż to drugie pojęcie stanowi wytwór językowy znacznie późniejszy i w sensie etnicznym nie znany w czasach, o których tu mowa) Wejście na ziemie ruskie państwa moskiewskiego położyło kres wolnościowym tradycjom polskim i narzuciło ustrój zupełnie odmienny, naznaczony jedynowładztwem i uciskiem wywodzącym się z długiego okresu zależności od Tatarów

O tym wszystkim nie ma ani słowa w tym co Zygmunt Przetakiewicz powtarza za "Tygodnikiem Mazowsze" Widocznie i ten tygodnik nie ma na ten temat nic do powiedzenia Lecz p. Przetakiewicz, streszczając wywody polskiego pisma, dodaje od siebie, że mogą one zainteresować Polaków i Ukraińców w Kanadzie Jeśli taki był jego zamiar, to niestety bardzo jednostronnie podszedł do tego zadania Ukraińców może zainteresować, Polaków jednak zdziwić i oburzyć Czyżby i tu ujawniła się słaba znajomość historii polskiej, właściwa pokoleniu wychowanemu pod władzą komunistów?

W jego artykule - a raczej w tym co "Tygodnik Mazowsze" ma do powiedzenia w tych sprawach - rażący jest brak zrównoważonego przedstawienia stosunków polsko-ukraińskich także w czasach najnowszych Przytoczyć odnośny ustęp w brzmieniu angielskim, tak jak go zredagował wyżej wymieniony autor

KOMUNIKAT

W związku z dyskusją w prasie na temat wschodnich granic Polski stwierdzamy że

1 Ostatni Walny Zjazd KPK w październiku 1984 w Toronto nie dyskutował, ani nie podejmował jakichkolwiek uchwał na temat granic Polski, nie leży to bowiem w kompetencji Kongresu

2 Kongres Polonii Kanadyjskiej uważa, że tylko suwerenne, wyłonione w demokratycznych wyborach rządy i parlamenty Polski i Jej sąsiadów będą mogły wszcząć jakiegokolwiek wiążące rozmowy czy pertraktacje na temat wzajemnych stosunków

3 Wszelka publiczna dyskusja na te tematy, szczególnie gdy podejmowana jest przez osoby niekompetentne, jest jałową, a zarazem nie rozwiązującą problemu może doprowadzić do szkodliwych i niepotrzebnych sporów i wasni, służących jedynie interesom naszego wspólnego wroga, którym jest Związek Sowiecki

4 Kongres Polonii Kanadyjskiej uważa natomiast, że leży w interesie wszystkich ucieszonych przez ZSRR narodów kontynuowanie współpracy celem organizowania wspólnych akcji na rzecz pełnej suwerenności i wolności

Zarząd Główny
Kongresu Polonii Kanadyjskiej

" Poland, after a long period of fighting, liquidated the so called Western Ukraine's attempts to win independence. The rudimentary government in the Ukraine finally fell to Soviet Russia, later the USSR. A portion of the Ukraine went to Poland"

Zdumiewac musi przemilczenie wspólnego wysiłku Polaków i Ukraińców, zmierzającego do wyzwolenia Ukrainy spod sowieckiej przemocy Układ marszałka Józefa Piłsudskiego z atamanem Szymonem Petlurą w 1920 roku i wyprawa polska na Kijów, mająca zapewnić niepodległość wcieleną do Związku Sowieckiego Ukrainie, to dziecko prawdziwej wielkiej koncepcji politycznej, która wyprowadziłaby oba narody na nowe tory współzycia i gruntownie przekształciła stosunki w tej części Europy Załamanie się tej koncepcji, ponieważ Petlura nie uzyskał w swoim społeczeństwie odpowiedniego poparcia w masach, tragicznie zaciążyło na dalszych losach obu narodów

Nie można też w przytoczonym fragmencie artykułu p. Przetakiewicza nie zauważyć bardzo niefortunnego wyrażenia,

odnoszącego się do części Ukrainy, która "went to Poland", co tłumaczyć należy "przypadła Polsce" lub "dostała się Polsce" Tak można pisać o czymś co do Polski nigdy nie należało A przecież ta część wchodziła w skład Rzeczypospolitej Polskiej od 14 wieku, a jeśli chodzi o Wołyn - to od wieku szesnastego Należało powiedzieć "część która pozostała przy Polsce" - po angielsku "Poland retained a part"

Takiej angielskiej formuły ("retained") użył profesor Uniwersytetu Alberta, Iwan L. Rudnicki w swym historycznym szkicu wydrukowanym w książce "Poland and Ukraine - Past and Present" (wyd. Canadian Institute of Ukrainian Studies, Edmonton - Toronto, 1980, str. 22) Jeśli uczyony naukowiec ukraińskiej nie wahał się posłużyć tym poprawnym wyrażeniem, dlaczego polski dziennikarz pisze w sposób niezgodny z prawdą historyczną?

Antoni Budrewicz
Prezes Związku
Ziem Wschodnich, Koło Toronto

W numerze 185 E T zamieściliśmy wywiad z Bogdanem Cywińskim, wydawcą nowo powstałego pisma "Widnokrąg". Ukazał się też w tym numerze pierwszy fragment artykułu wstępnego, którego kontynuację przerwały wydarzenia po katastrofie czarnobylskiej. Kontynuujemy zatem redaktorski "wstępniak", który jest publicystyczną wersją referatu wygłoszonego na konferencji kultury polskiej w Londynie. Problemy te poruszał również Bogdan Cywiński w cyklu swoich wykładów w Toronto. Czasopismo "Widnokrąg" jest kwartalnikiem, adres redakcji: 4054 Gottfried Kellerstr 1, Basel, Switzerland.

BOGDAN CYWIŃSKI

Od redaktora

Dlaczego odrzucamy ten system? Motywacje szczegółowe mogą tu brzmieć różnie, w istocie dają się wszakże sprowadzić do czterech nurtów ideowych: czterech sposobów czy stylów myślenia o wartościach w imię których mówimy nie!

Motywacja pierwsza koncentruje się przede wszystkim wokół wartości patriotycznych. Siosunkowo rzadko bywała ona obecna w publicystyce opozycyjnej, istniała i istnieje jednak w świadomości społecznej jako coś szczególnie głębokiego. Żeby Polska była Polska! Zaskakująca kariera tej piosenki, która stała się pieśnią, stanowi tu wymowną, acz nie jedyną, przecież ilustrację stanu rzeczy. Tytułowe wezwanie wyraża tutaj istotę powszechnych pragnień.

Drugi nurt ideowy grupuje się wokół wartości demokratycznych i postulatów sprawiedliwości społecznej. Czerpie on wręcz z tradycji dawnej polskiej lewicy, a równocześnie znajduje swoją syntezę w najbardziej współczesnym zadaniu przywrócenia w Polsce rzeczywistych praw człowieka.

Nurt trzeci skupia się w szczególności wokół zagadnienia wolności religijnej, duszpasterskiej swobody Kościoła i kultury chrześcijańskiej. Zagrożenie tych wartości, niegdyś niezmiernie silne, później — w latach siedemdziesiątych — odsunięte na bok, a dziś znowu włączane w przedmiot bezpośrednich ataków komunistycznych, jest dla najszerzej opinii publicznej w Polsce sprawą wyjątkowo dotkliwą i traktowaną jako szczególnie ważne kryterium stanu wszystkich swobód demokratycznych.

Czwarty nurt jest jakościowo inny. Nie dysponuje być może podobnie spójnym zestawem zwerbalizowanych haseł, ale przewyższa pozostałe swą dynamiką. Jest to nurt robotniczego protestu przeciwko sytuacji dnia codziennego. Postulaty ekonomiczne wiążą się w nim z obroną godności pracownika i jego prawa do zachowania własnej tożsamości duchowej. Teoretycznie nurt ten mógłby odwoływać się do całego stulecia minionych walk robotniczych. Czyni to wszakże rzadko, podkreślając natomiast swój żywy związek z tradycją nowszą, dotyczącą walki z obecną władzą — w latach 1956, 1970, 1976.

Wymienione nurty płyną dziś wspólnym strumieniem. I nie jest to tylko wynikiem taktyki wobec zagrożenia przez wspólnego przeciwnika. Wynika to raczej z głębszego i oczyszczonego w ciągu dziesięcioleci widzenia wartości najbardziej przez siebie pozadanych. Dziadom naszym rysowały się one niemalże przeciwnie: dziś dostrzegamy ich komplementarności i współzależności. Jest to — na skalę społeczną — istotne novum współczesnej polskiej świadomości ideowej. Novum cenne, stanowiące jeden z zasadniczych wyznaczników przyszłościowego prądu.

Mamy tu bowiem do czynienia z rzeczywistym nowym prądem ideowym, nieobecnym w tej postaci nigdzie poza Polską, a w jakiegokolwiek innej — poza blokiem sowieckiej władzy. Nie próbujemy go na razie nazwać. Przyjmujemy prowizorycznie określenie umowne, oddające nie istotę, ale genezę tego zjawiska. Prąd postkomunistyczny. Skierowany przeciwko komunizmowi, ale całkowicie różny od tradycyjnego antykomunizmu, spotykanego czasem na Zachodzie. Wyrosły z praktyki z długotrwałego, niezmiernie ciężkiego doświadczenia z życia w systemie komunistycznym.

Czy jesteśmy więc — dziś — „społeczeństwem postkomunistycznym”? Niektórzy odpowiedzą: przesada, uogólnienie nieuzasadnione lub co najmniej przedwczesne. Argumenty wysuną dwa: po pierwsze — tysiące członków tego społeczeństwa pozostaje konsekwentnie na usługach władzy; po drugie — dobrych kilka milionów innych, zwykłych ludzi, usiłuje w tym kraju żyć w całkowitym oderwaniu od rzeczywistości politycznej i nie zaprzata sobie głowy żadnymi kwestiami ideologicznymi.

Jaka jest moc dowodowa tych argumentów? Obecność praktycznych kolaborantów różnego szczebla jest faktem. Bolesnym zasługującym na ostrą społeczną krytykę, ale niejednokrotnie psychologicznie zrozumiałym. Władzy komunistycznej służy się z pobudek różnych. Uświadomienie ich sobie samemu jest na ogół przykre. Zdarza się więc siosunkowo rzadko. Ilu jednak spośród tych, których władzy tej służą, ma do niej rzeczywiste — intelektualne, moralne, czy ideowe — zaufanie? Zaufanie takie cechuje tylko bardzo nieliczne jednostki. Na ogół na wsi nie ufa się temu, co przychodzi z gminy, w gminie — temu, co z województwa i tak dalej. W KC nie ufa się Biuru Politycznemu. I trudno sobie wyobrazić, by dało się w Polsce wychować nowe pokolenie ideowych zwolenników tego systemu. Nie te czasy.

Ucieczka od polityki, zaszywanie się w prywatność, to także fakt — i to bardzo rozległy społecznie. Niemniej polityka władzy w Polsce, jak w każdym kraju totalitarnym, jest wyjątkowo dotkliwa dla codziennego życia także i tych, którzy chcą być od niej najdalej. Toteż poglądy polityczne i pewną podstawową orientację w tej dziedzinie ma dziś znaczna, bardzo znaczna część społeczeństwa. Zdecydowanie większa niż na przykład w większości krajów Europy Zachodniej. Co więcej — reprezentujemy w tym względzie podejście do spraw politycznych wyraźnie różniące się od wyobrażeń szarego człowieka z Zachodu. Mamy tendencję do traktowania wydarzeń politycznych serio i do oceniania ich w kategoriach zasadniczych, moralnych. Sadzę, że jest to cecha nabyta przez pokolenia. Cecha ludzi, którzy długo musieli płacić samemu za cudze decyzje polityczne. Dzisiejszy Polak myśli o polityce poważnie, nie dzisiaj, nie Francuz czy Szwajcar. I myśli bardziej serio.

Powiedzmy sobie szczerze: kraj, w którym co trzeci dorosły człowiek nie lęka się narazie totalitarnej i manufakturalnej swą samowolę i brutalność

władzy i odmawia uczestnictwa w ponizającej go fikcji „wyborów” — jest krajem zdecydowanie przeciwnym systemowi. Jest krajem, który chce się od tego systemu uwolnić — przez historyczne przekroczenie.

Jak to uczynić? Kolos ma nogi gliniane, ale cały jest jeszcze dostatecznie silny, by nas przygniatać. Jest — powiedzmy trzeźwo — materialnie silniejszy od nas. A zatem?

Wprowadzanie kategorii moralnych do toku myślenia politycznego uchodzi za dziecinnie naiwne. Spójrzmy wszakże na nasze własne doświadczenia. Z czego rodziły się nasze dotychczasowe triumfy — choćby tamten sierpniowy? Nie da się zaprzeczyć, że strajk był efektem wielu indywidualnie podejmowanych decyzji o charakterze moralnym. Pytania: jak bardzo się boję? Co jestem w stanie zaryzykować? Czy to muszą być właśnie ja? — zadawał sobie chyba każdy, przekraczający bramę Stoczni Gdanskiej. I były to pytania natury moralnej.

Siedemnaście dni i nocy stanowiło naukę, więcej osobiste przerywany przykład, że energia moralna może czasem przestoić się w autentyczną siłę polityczną. Tego doświadczenia niełatwo zapomnieć.

Jaka siła dzieje się to, że dziś — w cztery lata po wprowadzeniu stanu wojennego — nie jesteśmy społeczeństwem zatamizowanym, zniszczonym, poddanym? Dokonała tego przede wszystkim energia moralna, zdolność zaryzykowania własnego losu, zaświadczona przez kilkudziesięciu ludzi znanych powszechnie i przez wiele tysięcy tych, którzy im towarzyszą, a numerowo płacić za to ceny mniejsze lub większe. Jeśli nie jest to dowodem na mocy ludzkich wyborów moralnych, to trzeba by chyba uwierzyć Urbanowi, że to dolary z CIA.

Księża Popiełuszkę traktowano nieraz jak naiwnego narwanca. Dziś wiemy, że zbudował w Polsce, w nas samych, więcej niż wszyscy jego uczeni krytycy. I to jest także fakt polityczny.

Wydaje się jednak, wszakże, że kwestia postaw moralnych odzyskuje prężność obywatelstwa we współczesnym polskim myśleniu o polityce. Opozycja między lękiem a odwagą, między bezprawiem a szacunkiem dla prawa, między kłamstwem a prawdą, wreszcie — między brutalnym gwałtem a wyrzeczeniem się stosowania przemocy, ujawniły się w doświadczeniu ostatnich lat, aż nadto wyraziście. Więcej — stały się zasadniczą tego doświadczenia treścią. Cenimy ją sobie tak, jak na to zasługuje. Tym bardziej, że doświadczenie trwa.

U źródeł przemiany moralnej wielu, wielu z nas, przemiany już dokonanej i tej, której pragniemy na przyszłość, tkwi świadoma wiara w Chrystusa, wiara Chrystusowi.

O tym pisać najtrudniej. Ta wiara jest kontaktem z Dawcą dobra, prawdy i mocy. I to jest w niej najważniejsze.

O Kościele w Polsce mówić można niemal nieskonczenie. Można — i w świetle porównań z innymi krajami, warto — podziwiać owe słynne dziełki, pięć procent albo też je podważać. Można analizować aspekty socjologiczne, faktu tak powszechnej religijności. Można rozważać chrześcijańskie źródła i tradycje naszej kultury, bieg naszej historii i wyciągać sąd wnioski dotyczące zbędności lub niezbędności wątku chrześcijańskiego w samej osobowości współczesnego Polaka. Dalej — można komentować przykłady łączności lub napięć między Kościołem a opozycją demokratyczną, biorąc pod uwagę te czy inne wypowiedzi lub polityczne zachowania tego czy innego księdza lub biskupa. Można — i na pewno warto — analizować także z politycznego punktu widzenia, rzutujące na sprawy społeczne wypowiedzi Ojca Świętego. Wszystko to, jeśli jest uczciwie i kompetentnie robione, może mieć pewną wartość, niekiedy nawet — bardzo dużą.

Czyniąc to, pamiętajmy jednak, że poruszamy się jedynie po powierzchni czegoś, co kryje w sobie głębię, której nigdy nie zmierzmy. Istotę rzeczywistości, która nas przerasta, a w którą sami w najlepszej wierze usiłujemy ingerować. I że jeśli Kościół jest coś wart dla historii świata — a także dla polityki, właśnie — to nie tyle przez najszlachetniejsze nawet wypowiedzi swych członków i hierarchów, ile dlatego, że jest szczególnym, uprzywilejowanym miejscem tego kontaktu z Dawcą dobra, prawdy i mocy. Usiłujmy o tym pamiętać, mówiąc o Kościele i chwalec lub krytykując — z własnej swojej pozycji — owe wypowiedzi czy inne polityczne zachowania naszych hierarchów.

Takie jest moje — prywatne i redaktorskie — wzniesienie wiary.

Poczucie niezgody na panujący system polityczny, raz zrodzone, przez jakiś czas kumuluje się we wnętrzu człowieka — i podobnie we wnętrzu społeczności, by wreszcie wydobyć się na powierzchnię i wyrazić w działaniu. W działaniu opozycyjnym.

Podjęcie skromnego, nawet działania, oznacza poważny, trudny prog psychologiczny, przekroczenie ważnej bariery. Poczucie wewnętrznej niezgody na sytuację jest doświadczeniem powszechnym, decyzja działania jest w istniejących warunkach cechą ludzi najmocniejszych. Jest ich wielu, ale nie są to masy.

Współczesne podejmowane działania opozycyjne można przedstawić jako protest przeciwko systemowi i jako tworzenie, budowanie czegoś poza systemem. Protest i budowanie poza, wynikają często z tej samej reakcji, niemniej stanowią dwie rzeczy różne. Pierwsza ma na celu ujawnienie —

władzy i świata — naszego zasadniczo samej swej zasady, czynności manifestacji, jest wyraźna, budowanie poza, jest następna, wynikająca z uprzedniego protestu, wewnątrz systemu.

W praktyce — oba aspekty działają wspólnie i bywają jednocześnie przedmiotem.

Strajk gdański w sierpniu '80 zrodził krotkiego czasu, przerodził się w długi, czegoś względnie, choćby niezależnego, niezależnych wydawnictw, tkwiło przede wszystkim nie zakładając pozacenzuralnego czasopiśmiennictwa, Trybunie Ludu, funkcjonowania kultury niezależnej, a swobodnego zaspakajania zbiorowiska.

Zarówno protest przeciwko systemowi, jak i budowanie czegoś poza systemem, są niezbędne — każdemu, więzi politycznych, musi wyrazić, masowego i konsekwentnego — nie atakowej wszechmocy i skłania go do protestu, wskazuje na ograniczenie tej, skrajowego, zredukowania skali, przede wszystkim do zwolnienia tych akurat ludzi, w sprawie, rzadko bezpośrednio, przynajmniej się do, i ową aparaturę, waha się przed nierozważnym, po prostu dlatego, że chce uniknąć, Podobnie ma się rzecz ze wszystkimi, zwłaszcza władz pośrednich. Tu protest, pewnym walorem tej formy walki, działa na opinię światową, a poprzez, w sposób skuteczny, tych działań, bywa, także od stopnia zainteresowania, de to, zachodnich i reprezentowanych, mniej — dobrze zorganizowany, protest, światowej, a to, cos, (choc nie za wie, tworzenia czegoś poza systemem, ma, dostatecznie, wyczuwalnego dla, Zachodnich, nie starczy, wyobrazić, kosztuje, na przykład, tworzenie, niezabezpieczeniem, Roznica, dosiada.

Spotyka się czasem głosy, występują, testacyjnym, jako niecelowym, i przeciw, podstaw, jako jedynie, słuszną, form, zwolnieniem, protestu, w każdej, form, przykład, w skuteczności, piętnastomil, imię, generalnej, zmian, systemu, w, Pe, lennicy, ograniczenia, działań, opozycy, ten, błąd, polityczny, co, ich, poprzedni, góra, stu, lat, Propozycja, ich, z punktu, zbyt, uboga, by, poruszyć, zbiorowa, w, widzenia, władz, jest, dostatecznie, zli, dyskusyjnie, zgnicenie, każdej, dostatec, padkiem, ze, hasła, pozytywistyczne, by, szone, ale, ich, realizacja, udawała, si, Poznaniem, a, pod, carską, władzą, gdy, równocześnie, pojawiły, się, ostrze, oznaki, oporu, społecznego, Wydaje, m, twisty,yczna, stanowi, realne, wyjście, ty, cie, w, państwie, praworządnym, gdzie, oczywiście, legalnym, werdyktem, bądź, w, rządna, władza, nie, może, prac, u, niepokojącego, na, głowie.

Wniosek z tego, że wszelkie, ciche, a, współistnienia, wyraźnych, aktów, zbi, sadzę, pamiętać.

Warto, też, jednak, zdar, sobie, spraw, osiągnięciem, Możemy, w, ten, sposób, w, ale, jej, nie, przewrocimy, ani, na, tacy, protest, —, czasem, w, konkretnych, i, powinien, odwracać, naszej, uwagi, o, a, nania, ważniejszych, na, jutro.

W perspektywie, jutro, ważniejszym, ku, budowaniu, poza, wszelkie, ak, we, wydawnicze, kulturalne, a, także, wszystko, —, tworzenie, więzi, międ, autentycznych, niezależnych, od, wlu, niem, że, w, tych, więziach, w, tej, wspo, za, która, przecież, my, a, nie, oni, je, trzeba, budować, od, spodu, od, wewnątrz, trzeba, walejąca, stale, ale, dość, je, powierzchnię, Ważne, jest, by, po, wy, masa, ale, żywym, i, sprawnie, funkcyj.

Czym jest, czym okaze się nasz „postkomunizm”? Jak określamy cel naszych wszystkich działań?

Cel zasadniczy jest jasny dążymy do wolnej, suwerennej Polski, kraju wolnych ludzi

Czy trzeba powiedzieć coś więcej? Sprawa fundamentalna zawiera się w tym jednym, krótkim zdaniu, ujmującym istotę tego, o co nam chodzi. Świadomość tego celu budzi w nas energię i jest źródłem całego ogromu spójnych i uzupełniających się wzajemnie działań. Ona nadaje sens wszystkim ponoszonym w tych działaniach ofiarom, tym małym, codziennym i tym największym, ostatecznym. Ona konstytuuje naszą nadzieję. I to jest w niej najważniejsze — w jakimś sensie jest to więc sformułowanie wystarczające, przynajmniej na dzisiaj.

Poza tym sformulowaniem pozostaje jednak cały ogrom pytań, które pozostają otwarte i domagają się przynajmniej prób odpowiedzi. Dotyczą one po pierwsze tylekroć pojawiającej się w naszych dziejach kwestii: Polska — ale jaka? Idzie tu o dookreślenie, doformułowanie samego celu działań, o sprecyzowanie wizji przyszłej Polski. Druga grupa pytań dotyczy rysujących się dróg, które do tego celu prowadzą. Odpowiedź na obie te grupy pytań będzie dopiero rzeczywistość — słuszną lub niesłuszną — propozycją programową.

Sformułowanie odpowiedzi na owe pytania jest dziś kwestią trudnej pracy myślowej. Praca ta trwa, prowadzona w wielu miejscach równocześnie często przez ludzi, którzy wzajemnie nie wiedzą nic o swoim istnieniu, ale w analizach swych dochodzą częstokroć do wniosków zbliżonych. Z drugiej strony — pojawiają się w różnych wydawnictwach teksty ważne, znamionujące poważne różnice podejścia do tych zagadnień, różnice sposobów myślenia i różnice w wyciąganych wnioskach. I jest to zupełnie naturalne, byłoby źle, gdyby tych różnic nie było.

Ważne wydaje się natomiast, by nasza myśl polityczna rozwijała się w kontakcie z rzeczywistością i brała pod uwagę historyczną sytuację społeczeństwa postkomunistycznego. Doświadczenie, które przeżywamy jest czymś całkowicie nowym — na skalę światową. Nikt dotąd w żadnym kraju nie przerabiał zadania polegającego na odrzuceniu komunizmu i szukaniu z tej pozycji drogi do ustroju rzeczywiście demokratycznego. Nikt takiej drogi nie wytrasował, nie przetał. Chcac nie chcac będziemy brać przez zasypany bezdrożem. Tę drogę zresztą już rozpoczęliśmy, wybrała ją Solidarność. I idzie nam dalej powoli z trudem, ale lezie. Wybor tego bezdroża decyzją wytyczania przez nie drogi nowej był wielkim wydarzeniem historycznym, wydarzeniem grubo przekraczającym skalę polską. Kiedy dziś spogląda się na tamte dni z perspektywy odleglejszej i szerszej, biorąc pod uwagę wpływ naszego Sierpnia na zmiany świadomości politycznej w różnych punktach świata, znaczenie tego wyboru bezdroża wydaje się ogromne. Nie przewidywalimy tego wtedy w Stoczni Gdńskiej. Kilka różnych scenariuszy można było wówczas przewidzieć, nikt jednak nie wyobrażał sobie, że uczestniczy właśnie w czymś, aż tak ważnym historycznie.

Dzisiaj jednak trzeba to przyjąć do wiadomości — i wyciągnąć z tego wnioski. Brać dalej przez zasypany uzerzając się z generałem, konsekwentnie odmawiając odpowiadania gwałtem na gwałt i usiłując małymi krokami budować od spodu prawdziwą Polskę, czynimy coś niezmiernie ważnego historycznie — w perspektywie Polski i w perspektywie świata. Sądzę, że nasza myśl polityczna powinna brać pod uwagę ten stan rzeczy, tę skalę ważności stojących przed nami problemów.

„Solidarność” wyznaczyła kres teorii walki klas, ukazała światu inną, prawdziwszą wizję społeczeństwa i na niej oparła swe działanie. Wbrew wszystkim przeszkodom, to działanie trwa, choć dziś, gdy to piszę, mijają właśnie dokładnie cztery lata od grudniowego kontraktu komunistów. Doświadczenie to wskazuje światu, że solidarnościowa wizja społeczeństwa nie była tylko romantyczną efemerydą, że tkwi w niej rzeczywista koncepcja wychodzenia spod komunizmu, trudna i kosztowna, ale autentyczna szansa wyzwalania się z zatrutej logiki tamtego systemu.

Wyciągnięcie wniosków z tego stanu rzeczy oznacza także pewien wysiłek intelektualny. Polegać on będzie między innymi na szukaniu nowych pojęć i kategorii, przy pomocy których nowa rzeczywistość historyczna da się adekwatnie, prawidłowo opisać. Przemiana, jaka uruchomiliśmy i jakiej samemu podlegamy, wykracza poza pewne schematy pojęciowe, w jakich wyrosliśmy i tkwiliśmy dotąd. Doświadczenie „Solidarności” nie da się właściwie opisać przy pomocy pojęć takich, jak „proletariat” świadomość klasowa, rewolucja czy kontrrewolucja. Obraz tej rzeczywistości tworzony przy pomocy tego języka musi stać się jej karykaturą.

Sądzę jednak, że owa rewizja języka powinna pojsc dalej, objąć cały szereg pojęć stworzonych w kręgu teorii walki klas. Sprawa ta tylko pozornie jest akademicka, w rzeczywistości ma ona istotne znaczenie ideowe i polityczne.

Dziennikarze zachodnioeuropejscy słysząc o Solidarności stawiają nieodmiennie to samo pytanie, mające w ich zamierzeniach charakter testowy: „Jesteście lewicą, czy prawicą”? Najlepiej odpowiada na to Adam Michnik, mówiąc, że nie jesteśmy ani z lewicy, ani z prawicy, tylko z obozu. Tamci jednak przyjmują to za żart, nie rozumiejąc, że pojęcia lewicy i prawicy mają po czterdziestu latach panowania systemu komunistycznego znaczenie jedynie historyczne. Znaczą one dwie odległe od naszych obecnych doświadczeń tradycje myślowe koncentrujące niegdys uważano na odmiennych zestawach wartości. I nic więcej. Powstały jak wiadomo we francuskim Zgromadzeniu Narodowym w dobie Wielkiej Rewolucji. Można mniej więcej przy ich pomocy opisywać ideologiczne perypetie Europy XIX wieku, pierwszej połowy wieku XX — dziś niewiele znaczą już i na Zachodzie Europy, natomiast opisywanie przy ich pomocy zjawisk zachodzących czy w bloku rządzonego przez komunistów, czy w Trzecim Świecie — jest prostym błędem intelektualnym. Dwadzieścia lat żyłoty dla pojęć funkcjonujących w materii tak zmiennej jak stosunki polityczne — to i tak wiele. Należy je więc — sądzę — złożyć do lamusa.

Z tego względu nie wziętem udziału w ankiecie rozpisanej o politykę Polska, na temat: „Jakiej prawicy Polska potrzebuje?”. Z tego też względu nie pociągają mnie propozycje Piotra Wierzbickiego zawarte w „Myślach starswieckiego Polaka”, choć wiele napotkanych tam sądów historycznych w pełni podzielam. Przypomniemiem z kolei dawnych tradycji lewicowych, zajmowałem się swego czasu sam w „Rodowodach niepokornych” i sądzę, że oddałbym im tam należną sprawiedliwość. Przeciwny jestem jednak stanowczo, ponadczasowemu traktowaniu pojęcia lewicy i propozycjom fundowania nam nowej wersji tego kierunku myślenia. Zajm-

takie stanowisko nie boję się rozbić istniejącej od wielu lat i scementowanej przez Solidarność ideowej jedności społeczeństwa, ale nie chcę powrotu do starych kategorii myślowych, kategorii przedawnionych, zmutologizowanych i zacierających to nowum, na jakie zdołaliśmy dzięki Solidarności się zdobyć. Ulec dziś mitom lewicy i prawicy, znaczący wybór nie uczciwie i otwarte ku przyszłości bezdroże, ale dobrze wytarłe drogi stare. Byłby to krok wstecz. Najpierw intelektualny — później zaś może i polityczny.

Sirzec się mutów i schematów, koncentrować się na rzeczywistości realnej. Coż to znaczy? W roku 81 znaczyło to dla nas skupianie uwagi na istotnie nęających nas niezaspokojonych potrzebach. Zestawienie ich wygląda czasem dość kuriozalnie. Zatrzyccie do Programu Zjazdu Solidarności, zaczyna się od konieczności przygotowania do zimy, która (oj, słusznie!) zapowiadano jako ciężka, konczy się: „Samorządna Rzeczpospolita”. Dziwne matery pomieszczenie? Kto wie, może tak właśnie winny być pisane współczesne dokumenty, programowe? Może ten praktyczny opis drogi, a nie jej pełny, dalekosiężny przewidywany, ustrukturalizowany plan, jest jedynym wyjściem w myśleniu o naszych zadaniach? Może to właśnie oznacza dziś pojęcie realizmu?

Pamiętam, była wiosna 1944. Miałem wówczas pięć lat i po raz pierwszy dotarł do mojej świadomości opowiadany przy mnie dowcip polityczny. Brzmiał tak: „Wiecie, co będzie z Polską? Teraz jesteśmy pod PRUSAMI. Minie jakiś czas, przyjdą Sowieci i jedna litera odpadnie. Będziemy pod RUSAMI. Potem znowu minie jakiś czas, coś się znowu zakoiłuje i znowu jedna litera odpadnie. Będziemy pod USAMI. Potem przyjdzie następna zmiana, odpadnie następna litera — i wreszcie będziemy SAMI.”

Mięło z góra lat czterdzieści. Jeśli wspominać tu ten dowcip, to dlatego, że jak się zdaje, zawarta w nim myśl w dalszym ciągu organizuje wyobraźnię polityczną znakomitej większości Polaków. Zarówno tych, którzy biorą poważnie pod uwagę możliwość wojny, jak i tych, którzy tę ewentualność wykluczają.

Wyobraźnia ma swoje prawa, rzeczywistość ma swoje. Dlatego niczego nie przesadzając, należy w każdym razie starać się obserwować bieg spraw światowych. Może po to, by nie przegapić momentu, w którym dałoby się zgubić kolejną literkę, może zaś po to, by znaleźć jakies inne, bardziej nas satysfakcjonujące wyjście.

Bieg spraw światowych jest niezmiernie trudny do obserwacji z Polski. Dlatego też — w toku lat i dziesięcioleci — obieguje sady o sprawach tych, dezaktualizują się i deformują coraz bardziej. Niektóre z tych deformacji az bija w oczy, gdy spojrzeć na to zjawisko z boku.

Jednym z jego głównych przejawów jest mitologizacja pojęcia Zachodu, jako i rzeczywistego i wewnętrznie spójnego bloku, bez dostrzegania rozrywa, acych i całos różnic, przeciwności, czy odmiennosci interesów — zgołonych państw zachodnioeuropejskich. Nie dostrzega się tu także wielu cech politycznej mentalności zachodniej, które muszą się z naszego polskiego punktu widzenia wydać irytujące lub też głęboko nawnne. Obecność stosunkowo dotąd silnych (choć słabszych dziś znacznie niż przed czterema laty) ideowych — „naprawdę ideowych” — tendencji komunistycznych w postaci otwartej lub utajonej budzić musi zdumienie Polaków, a stopień krytycyzmu Zachodnioeuropejczyków wobec USA wydaje się aż infantylny. „Z zyrą biesiasta — powiedziałaby Rosjanin.”

Druga deformacja kształtowanej w Kraju wizji współczesnego świata politycznego wyraża się w ciągłym niedocenianiu wagi problematyki azjatyckiej, afrykańskiej czy południowoamerykańskiej w ogólnym bilansie spraw światowych. Niedocenianie to wynika zarówno z przetrwania i naszej świadomości dawnego europocentrycznego obrazu świata, jak i z tendencji do lekceważenia wydarzeń, jakie dzieją się na innych kontynentach. Informacje na ten temat są u nas ubogie, czerpac je można głównie z załganej prasy oficjalnej, trudno więc się dziwić, że nikt w Polsce nie traktuje dostatecznie serio wiadomości o łajdactwach Pinocheta w Chile, czy systemie apartheidu w Afryce Południowej. Mamy tendencję do umniejszania skali tamtych zbrodni, myślar, pozyliby w naszym obozie, to dopiero by zrozumieli. Tymczasem rzeczywistość jest inna. Sa na świecie systemy, bardziej represyjne od współczesnego komunizmu, przynajmniej takiego, jaki widzimy w Polsce. Trzeba sobie z tego zdawać sprawę i brać to pod uwagę, oczekując protestów Zachodu w naszej polskiej sytuacji.

Trzecia deformacja wynika z przetrwania dawnego polskiego myślenia. Polega na niedocenianiu spraw naszych sąsiadów. I choć dziś jest z tym na pewno lepiej, niż było dziesięć lat temu, to bardzo wiele jeszcze zostało do zrobienia.

Wszystkie te braki w naszym widzeniu świata są psychospołecznie zrozumiałe. Ale za wszystkie możemy kiedyś zapłacić, tak jak płaci się za każdą, choćby niemal niezawinioną, naiwność. Strzeżmy się tego, usiłujemy więc uzupełnić i urealnić nasz obraz współczesnej polityki światowej. I nie wyobrażajmy sobie, że dla kogokolwiek poza nami, samymi w tym tak bardzo skomplikowanym świecie współczesnym, sprawa polska może być ważna, jako tylko sprawa polska. Jeśli może okazać się ważna, to jedynie jako jeden ze szczegółowych przykładów sposobu sytuacji wielu narodów pokrzywdzonych i walczących o swe prawa.

W tym kontekście warto też spoglądać na wielkie nowum „Solidarności” i na jej echa w tych nawet krajach, które trudno byłoby nam wskazać palcem na mapie i które przywykliśmy od dziecka traktować jako mniej ważną, drugorzędną część światowej wspólnoty.

Pora konczyć ten przydługi wstęp do rozmowy z czytelnikiem, choć tyleż jeszcze wątków chciałoby się podjąć natychmiast.

Rozważaniom tych i innych podobnych spraw, dyskusjom, sporom, ale przede wszystkim szukaniu szansy sformułowania przekonania wspólnych, ma służyć to pismo. Założeniem jego jest współmyślenie i współdziałanie tych, co sa w Kraju z tymi, co w wyniku naszej zupełnie najnowszej historii znaleźli się — jak nizej podpisany — na niespodziewanej nigdy emigracji. Za inicjatywą ta stoi dziś siła niewielka. Kilka osób w Kraju i kilka — poza nim. Ale sa te obie kategorie Polaków — i to jest najważniejsze. Piędzdy mamy w tej chwili na dwa i pół numeru, tematów do poruszenia — na wiele, wiele więcej. Tworzymy to pismo, wbrew istniejącym warunkom, krzycząc do siebie przez żelazną kurtynę. Ale chyba właśnie tak należy stąd trudno dojrzec Polskę, z Polski — nie objęty komunistyczną władzą świat. A porozumiewać się i wymieniać informacje i poglądy trzeba. Zbyt wiele i zbyt ważnych spraw mamy do ustalenia, by można było odłożyć to na przyszłość. Zaczynamy więc, choć nie wiadomo, jak długo nasza rozmowa potrwa. Będzie, co Bog da.

Gdy na ekranie pojawią się pokazna sylwetka Sylvestra Stallone, w sali kinowej słychać oklaski - zjawisko trochę niezwykłe, jako że rzadko zachwycamy się filmem, którego jeszcze nie widzieliśmy. Aplauz skierowany jest wszakże jeszcze

STALLONE

COBRA

nie na "Cobrę", a na aktora i chyba wypada wyjaśnić dlaczego

Wyjaśnienie jest zresztą sporo, bo po pierwsze fenomen popularności Stallone'a ma już długi żywot (dokładnie - 10 lat), po drugie zaś, eksperci od kultury masowej nie bardzo mogą zrozumieć, co też ludzie widzą w tym muskularnym gwiazdorzę. Doprawdy trudno im się dziwić - Stallone nie jest ani olśniewająco przystojny, ani też nie imponuje swoim aktorskim warsztatem. Owszem, ma wspaniałą sylwetkę, ale przecież nie on jeden i trudno przypisać, że za bicepsy płaci mu się kilkunastomilionowe gazy. Jak zwykle w takich razach, gdy powodzenie aktora jest cokolwiek zagadkowe

łatwo kupuje się teorię identyfikacji, podług której widz ma odbierać ekranowego bohatera jako kogoś bardzo bliskiego i w związku z tym uwielbia go oglądać. Stallone jest niemal idealnym przypadkiem takiej argumentacji i to właściwie od zarania swojej kariery

Ktoż dzisiaj nie zna tej jakże popularnej legendy o cudownej przemianie ubożego sprzedawcy ryb w jednego z najlepiej płatnych gwiazdorów. Przemienionym był właśnie Stallone, za tym, co umożliwiło mu ową bezprecedensową sukces - film, albo raczej cała seria filmów, "Rocky"

W opowieści o nieznanym bokserze, który dzielnie stawiał czoła, z niezłym zresztą skutkiem, uznanym sławom, realizowało się marzenie tysięcy Amerykanów - marzenie bycia kims i osiągnięcia czegoś bez względu na niesprzyjające okoliczności. Nieco później Stallone zdyskontował powodzenie Rocky'ego i wymyślił kolejnego bohatera - Johna Rambo. Tym razem poruszona została inna struna sumienia Amerykanów, a mianowicie ich awersja do biurokratów, korupcji i społecznej znieczulicy

Rocky i Rambo wynieśli swego twórcę (w znaczeniu dosłownym bowiem Stallone był, w obu przypadkach autorem scenariusza) na sam szczyt hollywoodzkiej "dolce vita". Każdy jego pomysł, każda sugestia kupowane są bez najmniejszych zawahań. Producenci doskonale się orientują w zapotrzebowaniu rynku i wiedzą, że nie ma dzisiaj na nim lepszego towaru, niż usługi Stallone'a

Ten ostatni, trzeba przyznać, bardzo serio traktuje swe aktorskie powinności i w trakcie realizacji filmów daje z siebie naprawdę dużo. Jego role wymagają olbrzymiej sprawności fizycznej, lecz Stallone rzadko korzysta z pomocy kaskaderów, efekt jest więc taki, iż aktor co i rusz łamie rękę, nos, zebra, dziurawi żołądek, albo zszyna rozcięciem (ostatnie, jak policzyli jego skrupulatni biografowie, miało 160 szwów)

Sylvester Stallone nie ma jednak charakteru manipulowanej kukły. Jak przystało na gwiazdę, stawia często twarde warunki i z reguły dostaje to co chce. Ostatnio na przykład, Stallone zazyczył sobie realizacji filmu, naturalnie według własnego scenariusza, w którym grałby policjanta. Najwidoczniej spodobała mu się rola detektywa do specjalnych poruczeń jaką stworzył kiedyś w filmie "Nighthawks" i postanowił raz jeszcze wcielić się w skórę stroza porządku. Natychmiast znalazł się chętny producent, wyszukano reżysera specjalizującego się w policyjnych thrillerach (George P. Cosmatos, autor m.in. "First Blood Part II") i tak oto powstała "Cobra"

Trzeba od razu powiedzieć, iż nie jest to film na miarę talentu Stallone'a. Niby powiela się tam te wszystkie schematy, które tak niezawodnie przyciągały publikę do kina, ale sama fabuła jest bardzo niezborna i niesłychanie naiwna

Oto mamy niejakiemu Marionowi Cobrettiemu, pseudonim "Cobra", uwikłanego w wojnę przeciwko psychotycznym mordercom

Otoż tych zboczcenców są wręcz całe watahy, a ich jedynym celem wydaje się być zlikwidowanie sympatycznej dziewczyny (Brigitte Nielsen), która niechcący stała się świadkiem zbrodni. Stallone - Cobra dziesiątkuje bandytów przy użyciu najprzeróżniejszych broni, nie wyłączając granatów i maszyneryi zautomatyzowanej huty, skutkiem czego film ma swój szczęśliwy koniec

George Cosmatos, nota bene profesor międzynarodowego prawa, zawarł w swym obrazie dość czytelne przesłanie, którym jest kontemplacja nad skutecznością poczynan policji. Czy mianowicie policję stać na luksus humanistycznego traktowania zbrodniarzy i ich występków, czy też wszelkie relacje winny zamykać się w kwestii, jak rzemieślnicza najsprawniej unieszkodliwić

Juz samo to, że na rzecznika prawa powołano Stallone'a wskazuje jednoznacznie, iż twórcy filmu optują za drugim rozwiązaniem "Cobra" i jego metody jako najlepsze lekarstwo na wszelkie społeczne schorzenia

Podpisałbym się pod takim werdyktem, gdyby rzeczywistość wyglądała tak jak na filmie Cosmatosa. Na codzień jednak nie widuje się psychopatów tłumnie zalegających ulice, nie zawsze też mają oni oblesne twarze, wreszcie - popełnione przez nich zbrodnie niekoniecznie dają się tak łatwo interpretować

JANUSZ PIETRUS

MINI-OPOWIADANIA

KRZYSZTOFA OSTASZEWSKIEGO

Opus 101, tragedia

Całe dnie snił Susel, całe noce. A sny miał przedziwne. Raz widział mocarzy tego świata, wspaniałych panów z bokobrodami, a raz też biedaków, smutnych ludzi idących ulicą. W jego śnie był śnieg. Jeśli świeciło słońce, to prosto w twarz i Susel mrużył zaspane oczy, w koncu je zamykał i snił, cicho snił.

Susel zgubiony w nieprawdziwych obrazach, Susel wierzący w nie, swoim piskliwym głosem zachwalał bajeczne plany na przyszłość, zachwalał swoją bezbronną duszyczkę, wciąż jeszcze tkwiącą w pewnych średniowiecznych przesądach (mówiąc o średniowiecznych przesądach nie mamy wcale na myśli sennosci przeczyc Susła, Susel spi).

Susel widział malarzy i malowane przez nich drzewa, widział wreszcie las cały, teraz już prawdziwy. Ujmował kolorów ze swych obrazów, widział szare niebo, szare liście - wtedy przychodzili oni i wszystko, dosłownie wszystko, malowali jaskrawymi barwami, malarze nieskonczoności, malarze nieba.

Na dni całe, na noce, zniknął w koncu Susel, uciekał do snu, a tam gonili go okrutne zmyły, ze strachu płakał sobie Susel przez sen i chciałby się obudzić. Spotykał we śnie wielu ludzi, oni też byli przesładowani przez potwory i chcieli się obudzić, każdy z nich chciałby się obudzić.

Łódź, 15 kwietnia 1980

Opus 111, tragedia

Susel jest nagle wchłonięty przez spory ludzkie. Oto tubylcy bez edukacji, co uniemożliwia im zrozumienia własnego losu i wydobyć się z nędzy. A jakże! Inni zaś bez wykształcenia do roboty zagonieni, w autobusie scisnięci, lecz lepiej i w samochodzie (gdzie to wykształcenie, gdzie to wykształcenie?), codzienna podróż do domu.

Przybysz przedstawia nagle swoje ogólne teorie. Tubylec kiwa głową, bez zrozumienia - po prostu czeka na moment, gdy będzie mógł mówić o swoich problemach. Mruży oczy w pełnym słońcu.

Tubylec jest spokojny, pełen tolerancji, bo czemuż nie tolerować krytyki której nie ma, nie ma. Przybysz stara się przypodobać tubylcowi, jest w tym wszystkim załosny i śmieszny, a bardzo przy tym samotny.

Susła w tle już nie ma, bo uciekł.

Czyś słyszał kiedy opowieść o masakrze piesków stepowych, gdy te przyszyły włożyć swe zale rodzinie królewskiej?

Nie słuchaj tej opowieści, nie warto.

Santa Barbara, 23 marca 1984

Parafia Katedralna PNKK sw Jana PAWILON "ZAKOPANE" CARAVAN '86

W dniach od 20 do 28 czerwca włącznie (9 dni) w salach Parafii Katedralnej PNKK sw Jana, 186 Cowan Ave, w ramach CARAVAN '86 będzie czynny pawilon "ZAKOPANE"

Otwarcie pawilonu nastąpi w piątek 20 bm o 6 00 wieczorem. Paszporty po znizonej cenie są do nabycia w kancelarii parafialnej (532-8249)

Dekorację pawilonu wykonał zmarły przed dwoma laty znany artysta polonijny Eugeniusz Chruscicki. Z taniec i śpiewem wystąpi kilkakrotnie każdego dnia znany zespół polonijny "Biały Orzeł" kierowany przez pp. Pawła i Marię Dubickich. Kuchnia i bar będą obficie zaopatrzone.

SERDECZNIE ZAPRASZAMY
CAŁĄ POLONIĘ Z TORONTO I OKOLICY
Lucy NIZIO, przewodnicząca

POLSKI PROGRAM TELEWIZYJNY

W miesiącu czerwcu polski program telewizyjny nadawany na Graham Cable TV (Channel 10) będzie emitowany w środę 11 bm o godz 10 00 wiecz w sobotę 14 bm o godz 6 00 wiecz i w poniedziałek 16 bm o godz 4 00 po poł. Zapraszamy do obejrzenia Kurna Biskupia PNKK w Kanadzie

Stowarzyszenie Techników Polskich w Kanadzie Polskie Towarzystwo Muzyczne - Toronto ZAPRASZAJĄ NA KONCERT MUZYKI POLSKIEJ

WYKONAWCY

Henryk BARTUL - Baryton, Adam BIERZNIEMSKI - lutnia, Anna DYNAROWSKA - fortepian, Grzegorz FRACKOWIAK - klarnet, Paweł PACANOWSKI - klarnet, fortepian, Tatiana PODŁUSKA - sopran, Andrzej ROZBICKI - fagot, Piotr TWARDOWSKI - obój, Żaneta WILCZEWSKA - skrzypce, Anna i Jan ZYWIEL - duet gitarowy

Chór HARFA parafii Sw M Kolbe, dyr A ROZBICKI

W PROGRAMIE UTWORY

Kompozycji anonimowych, Fryderyka CHOPINA, Mieczysława KARŁOWICZA, Karola KURPINSKIEGO, Witolda LUTOSŁAWSKIEGO, Jana MAKŁAKIEWICZA, Stanisława MRONSKIEGO, Stanisława MONIUSZKI, Stanisława NIEWIADOMSKIEGO, Tadeusza PACIORKIEWICZA, Henryka WIENIAWSKIEGO

Kierownictwo artystyczne Maciej JASKIEWICZ

KLUB SPK, Beverley 206, Toronto
PIĄTEK, 13 CZERWCA 1986, g 8 00 pm

Wstęp \$ 3, bufet czynny

CINEMATIC

JANUSZ PIETRUS

tanio wykonuje wysokiej jakości
video filmy

Najlepszy sposób na zachowanie
niepowtarzalnych chwil.

DZWOŃ 743 - 8142

POLMAK SERVICES of ALBERTA LTD.

10858-97 St, Edmonton, Alta T5H 2M5

Polskie filmy fabularne na kasetach Video VHS
Możliwość otwarcia wypożyczalni kaset lub klubów filmowych
● W chwili obecnej mamy 26 filmów,
● Cena kasyety - kanadyjskich \$ 60 z przesyłką
Blizszych informacji udzieli listownie przedstawiciel na Kanadzie

JUŻ W SPRZEDAŻY

Nakładem Century Publishing Co Ltd w Toronto ukazała się sensacyjna książka
Romana Buczka
pt "MUSZKIETEROWIE"

Książka opisuje mało znane dzieje organizacji wywiadowczej, założonej w okupowanej Warszawie w roku 1939 przez inż Stefana Witkowskiego. Autor przedstawił powikłane i tragiczne losy tej organizacji w oparciu o bogaty materiał archiwalny i relacje niektórych jej bohaterów. Stron 140, cena \$ 9 90

Do nabycia w wydawnictwie Century Publishing Co Ltd, 657 Willard Ave, Toronto, Ont M6S 3S1, lub w księgarniach polonijnych

ARCHIPELAG

miesięcznik kulturalno-polityczny

proza poezja dramaty eseistyka historia najnowsza, publicystyka polityczna, felietony, recenzje grafika fotografia artystyczna

Adres redakcji ANDRZEJ WIĘCKOWSKI
Wilhelmsruher Damm 139 1000 Berlin 26

Roczna prenumerata RFN 115 DM kraje europejskie -
117 USA i Kanada 52 US \$ (pocztą lotniczą)

Należność prosimy przekazywać przelewem pocztowym (z dopiskiem Abto) na konto
Postcheckkonto 458 667 107 Andrzej Więckowski Sonderkonto Archipelag Berlin West
BLZ 100 100 10 Przedstawicielstwo w Kanadzie Jacek Skoczowski Box Post 181
Station B KIP 6C4 Ottawa Ont

KŁOPOTY Z ANGIELSKIM

Prof ALEKSANDER
PIEKARSKI

Przy znajomości 1500 podstawowych słów angielskich z ważniejszymi strukturami gramatycznymi nie można czytać ani gazet, ani pospolitych książek. Konieczność zaglądania po kilka razy do słownika zniechęca nawet aniola. W poprzednim odcinku podany został sposób pokonania tej trudności, wymagający jednak wielu setek godzin pracy.

Przypominam z naciskiem, że nie wolno mierzyć czasu nauki języka na tygodnie, miesiące i lata! Mierzy się na godziny biorąc pod uwagę godzinę przepracowaną w pocie czoła, a nie przesiedzianą z ziewaniem na lekcji języka ze słuchaniem głosu nauczyciela tak, głosu, a nie treści. Pewien grubasek u lekarza szukał ratunku przed dalszym tyciem, ale nie mógł się obejść bez cukierków. Lekarz zapewnił, że w parze z odpowiednią dietą jeden cukierek dziennie nie powiększy wagi. Pacjent jadł odtąd tylko jeden cukierek dziennie typu "baton" sprzedawany na sztuki. Każdy baton w pięknym cukierkowym opakowaniu ważył "tylko" trzydzieści dekagramów dostarczając ok 1400 kalorii. Rezultat tej diety był łatwy do przewidzenia. Należy liczyć czas nauki języka na godziny!

Wróćmy do głównego tematu. Do czytania. Życie zmusza niejednego do uporania się z trudnymi tekstami przy słabej znajomości języka. Mam na myśli zawodową konieczność przeczytania i nauczenia się trudnej książki technicznej

Otóż wszelkie teksty techniczne, naukowe są tekstami pozornie trudnymi. Weźmy dla przykładu umiejętność przeczytania ze zrozumieniem instrukcji obsługi zakupionego odkurzacza, czy telewizora. Wystarczy przebrnąć ze słownikiem parę stron. Nauczenie się podstawowych słów technicznych tutaj nie przekroczy 50 słów. Cztery godziny pracy dla przeciętnie uzdolnionego człowieka trzeba te słowa wkuc na pamięć - każde nowe słowo powtarzać w zdaniu, a nie "gołe" słowo. Wszelkie dalsze instrukcje obsługi aparatu innej marki będą się opierać na słownictwie podstawowym. Podręcznik amatorski dla szybkiej diagnozy defektów samochodu chyba ze 100 słów, 8 godzin pracy, i techniczna literatura samochodowa staje się dla nas łatwa.

Obszar języka gazet czy książek jest wielki. Obszar języka zawodowego jest bardzo mały, bo ogranicza go pewien wycinek określonej dziedziny. Jeśli więc Czytelniku znasz za słabo jeszcze język angielski by czytać teksty gazet i książek, możesz szybko uporać się z literaturą dotyczącą wąskiej dziedziny. Podaję wyrywkowo tematy: astronomia,

botanika, choreografia (taniec), dentystyka i tak przez cały alfabet można wylizywać.

Odpowiedź na listy Czytelników

Niektóre listy Czytelników na temat moich artykułów zawierają powtarzające się zdanie "zapomniał pan napisać o tym, że..."

Jest mi bardzo przykro, kiedy pisząc nie spełniam nadziei czytających. Wyjaśniam więc uprzejmie mam od Redakcji wyznaczone miejsce do druku wynoszące 3 strony maszynopisu. Ma ilość stron wyznaczoną każdy autor stałego cyklu. Gdyby wszyscy autorzy "nie zapominali" tego lub owego, ECHO TYGODNIA zaczęłoby rosnąć. Z obecnych 20 stron

mielibyśmy 40, potem 60. Czy o to chodzi? Cena pisma również musiałaby rosnąć.

Mam dla autorów pewną propozycję. Na niebie gołym okiem widzimy parę tysięcy gwiazd. Istnieje masa jednotomo-

wych podręczników astronomii. Żaden nie opisze paru tysięcy gwiazd. Cóż łatwiejszego jak pisać do wydawnictwa "autor zapomniiał opisać gwiazdę Gem + z gwiazdozbioru Bliźniat". Zawsze się jakiś "brak" upoluje.

Czy istnieje sensowna recepta co robić by na trzech stronach maszynopisu niczego nie "zapomnieć"?

Ja wierzę w szczerze zamiary piszących Czytelników. Nie posądzam ich o to by chcieli "zabłysnąć" przed swoimi przyjaciółmi w stylu "czytajcie jaki ja jestem mądry, podziwiającie jaka jestem mądra". W polskim języku istnieją różnoznacne określenia oparte na tym samym rdzeniu: mądry, mądrała. Czytelnikom pozostawiam wybór jednego z tych przymiotników w odniesieniu do autorów uwag na temat "zapominania".

Apel do Czytelników

Byłbym bardzo wdzięczny za listy proponujące mi opracowanie tematów, które najbardziej są Czytelnikom potrzebne na trudnej drodze nauki angielskiego. O czym chcieliby Państwo poczytać w tym dziale, co najbardziej w waszej angielszczyźnie kuleje: wymowa, gramatyka, poprawne mówienie, problemy zapominania lub zapamiętywania, pisanie, czytanie, to zaledwie cząstka tematów jakimi mogę służyć.

**Zgłoszenia telefoniczne
w języku polskim na prywatny
kurs języka angielskiego
metodą laboratoryjną trwają do
30 czerwca br w Toronto
tel 630 - 6160**

Tylko raz w roku

Na kanwie Walnego Zebrania Spółdzielni Kredytowej ZPWK w Toronto, które - zgodnie ze swoim statutem - miało miejsce, jak zwykle, w kwietniu, nasuwają się pewne refleksje, którymi chcielibyśmy się podzielić z Czytelnikami.

Jaka byłaby Twoja reakcja, gdyby ktos Ci powiedział, że nie Ty dysponujesz własnymi pieniędzmi, które złożyłeś w banku? Że ktos inny zdecydował, że te oszczędności, które do Ciebie należą przełane zostaną do innego banku. Albo że z tych pieniędzy udzieli się pożyczki komus, kogo nigdy nie widziałeś na oczy. Że decyzje te zapadną bez Twojej wiedzy i zgody, poza Twoimi plecami. Że podjęte zostaną przez osoby Ci kompletnie nie znane.

Chyba nikt przy zdrowych zmysłach nigdy by na coś takiego się nie zgodził, prawda?

A jednak takie rzeczy się dzieją, kiedy składasz sobie pieniądze w kasie Spółdzielczej i nie interesuje Cię co się z tym ciężko zapracowanym majątkiem stanie, co możesz zyskać i co możesz stracić przez takie posunięcie i kto w Twoim imieniu rozporządza Twoimi pieniędzmi.

Nie można wymagać od przeciętnego członka spółdzielni kredytowej, by znał się na buchalterii, pilnie śledził zmienne koleje losu dolara i jego relację do złota i innych walut, czy też by pasjonował się posunięciami Banku Kanady ustalającego coraz to nowe procenty od pożyczek. No, chyba że miał z księgowością do czynienia lub jest to jego hobby (?). Natomiast można się spodziewać, że każdy, kto chce rozsądnie dysponować swym budżetem, chce wiedzieć co się z jego oszczędnościami dzieje i w kim może pokładać zaufanie, że dobrze będzie jego pieniędzmi gospodarował. Wyrywkowo wiedzę tę może zdobyć w czasie swych wizyt w biurze Kasy Kredytowej. Trochę więcej informacji zdobędzie wzięwszy do ręki spół-

dzielczy biuletyn. W pełni może poinformować się o stanie jego instytucji, jej sukcesach i planach w czasie Walnego Zebrania, które odbywa się tylko raz w roku.

Raz w roku

Czy poświęcenie dwóch godzin w ciągu roku jest aż tak wielką ofiarą? Pytanie jest tylko pozornie retoryczne, a jednak na takie zebranie przychodzi niewielka ilość osób, tylko nikły procent liczby wszystkich członków. Ta garstka decyduje o Twoich pieniądzach, bo Ciebie tam nie ma. Ty nie zabierasz głosu w dyskusjach, Ty nie poddajesz krytyce efektywności administracji Spółdzielni, Ty nie wybierasz nikogo do Zarządu na wakujące stanowiska.

Rozumie się, że Ty i wielu innych macie uraz psychiczny do tzw "pracy społecznej", przywieziony jeszcze z Kraju. Ale przecież nikt Cię nie ciągnął za rękaw, żebyś się do Spółdzielni zapisał, nikt nie kazał Ci tam składać oszczędności, czy zwracać się o pożyczkę. Zrobiłeś to z własnej woli, wierząc, że Ci to wyjdzie na dobre, że się opłaci, że się przyda.

Zapisując się na członka Kasy stałeś się jej współwłaścicielem. Czy rzeczywiście nie obchodzi Cię firma, która do Ciebie należy? Gdyby tak każdy z członków znalazł sobie pretekst, żeby na zebranie nie przyszedł, firma musiałaby się rozwiązać.

Bez Twojej aprobaty, bez współdecydowania Kasa Kredytowa nie może istnieć.

Pamiętaj o tym na przyszły rok.

Ale i teraz możesz coś zrobić, żeby powiększyć dochód Spółdzielni, a zatem, pośrednio, własny.

Przyprawdź znajomego, krewnego,

UWAGA! OSOBY ZAPRASZAJĄCE KREWNYCH Z POLSKI NA WIZYTĘ W KANADZIE

ZALATWIJĄC UBEZPIECZENIE CHOROBY DLA WIZYTATORA W POLSKIM BIURZE PODROZI SAVE-O-WAY, KOSZT SAMEGO ZAPROSZENIA—POTRZEBNEGO DO UZYSKANIA PASZPORTU WYNIESIE WAS

TYLKO \$10.00 Po bliższe informacje proszę dzwonić 532-3042

SAVE-O-WAY OVERSEAS SERVICES

331 Roncesvalles Ave., Toronto, Ont. M6R 2M8
Szybko i sprawnie wysyłamy do Polski i na cały świat lekarstwa, paczki morskie i lotnicze oraz pieniądze i artykuły domowe — tania przeloty do Polski czarterami LOT

przyjaciela i pomóż mu zapisać się do Kasy Kredytowej ZPWK

Zarówno Ty, jak i nowy członek Kasy, otrzymacie losy na loterię, której wygraną będzie spędzenie trzech dni w Disneyworld na Florydzie lub w Las Vegas. W porównaniu do gier liczbowych Twoja szansa wygrania jest bardzo wysoka.

Jedyny warunek to żeby nowy członek zdeponował na koncie oszczędnościowym 200 dolarów i nie wyciągał ich przez pół roku.

A na przyszły rok, w kwietniu, będzie następne Walne Zebranie. Liczymy na to, że na pewno tam będziesz.

(ms)

MODA

Tradycja i nowoczesność

Suknia i kapelusz, czyli w sumie obowiązujący stroj kobiet z dawnych czasów, w których z nienakrytą głową pokazywały się tylko "kobiety nieprzyzwoite" lub "lekko-myslnie artystki"

Lecz ten letni tradycją utrwalony "mundur letni" przepojony został duchem czasu, wzor wesołe spontaniczne "picassy", które tyle nastroju i smaczków dodają tego-rocznym strojom

Biała sukienka z kontrastowym paskiem i kapeluszem jest wyraznym odwołaniem się do stylu z wczesnych lat szesdziesiątych

Wasza
Halka Siermięga

ABC

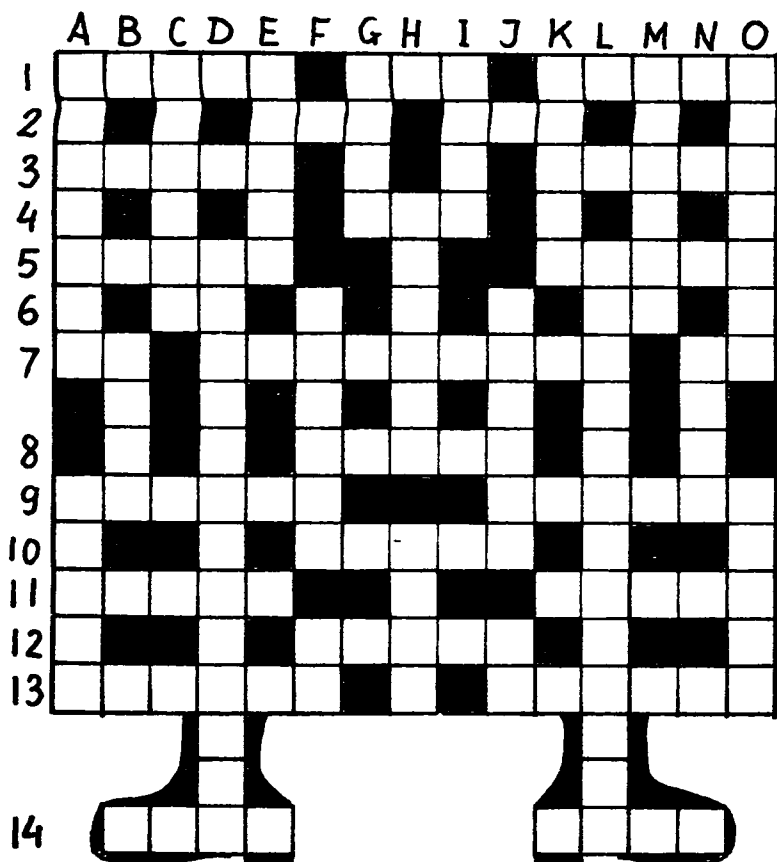
Kamień z czajnika możemy usunąć zagotowując w nim ocet rozcieńczony wodą

Jarzyny gotujemy jak najkrócej aby nie marnować zawartych w nich witamin. Niektóre jarzyny jak np. kalafior, szparagi, kapustę pory gotujemy bez przykrycia. Pod przykryciem gotujemy marchew, ziemniaki, buraki, seler, i pietruszkę.

Nieprzyjemną won przy gotowaniu kapusty i kalafiorów zlikwidujemy, gdy do gotowania dodamy skorupkę z czarnego chleba.

Rosół a także wywar z ryb i jarzyn zachowa klarowność jeśli będziemy gotowali bez przykrycia.

Rybę przed czyszczeniem dobrze jest posypać solą – nie będzie się wówczas wyslizgiwała z rąk.

Krzyżówka na nóżkach Nr 190

POZIOMO

- 1 A prymitywne urządzenie do ucierania mąki
- 1 G otwór ładunkowy w pokładzie statku
- 1 K okuty bal do rozbijania wrót
- 2-E poeta polskiego Renesansu
- 2-I przydrożny lub Marianski
- 3 A ujęciowe ramię Wisły
- 3 K zawiera zdjęcia rodzinne
- 4-G w tenisie gdy piłka musnie siatkę
- 5-A imię męskie
- 5-K płonie w czasie Olimpiad
- 6-C symbol chem. iterbu
- 6-L amerykańskie "w porządku!"
- 7 A amerykańska zandarmeria wojskowa (skrót)
- 7-D nalepka z nazwiskiem właściciela książki
- 7 N tuz
- 8 F ryba szlachetna żyjąca w głębokich jeziorach Europy
- 9 A włoski badacz polarny
- 9-J miasto przemysłowe w Ohio USA
- 10-F służą rybakom morskim
- 11 A jego praca warunkuje krążenie krwi
- 11 K morski rozbójnik
- 12-F Imperium Tureckie w XVI, -

XVII w

- 13 A port i dzielnica Aten
- 13 J kraj afrykański
- 14-B dęty instrument drewniany
- 14-K nietakt faux pas

PIONOWO

- 1 A policjant wojskowy
- 1 C wysiłek jachtów
- 1 E imię męskie
- 1 G miasto we Francji
- 1 I zwierzę wiodące podziemny tryb życia
- 1 K oblicze
- 1 M miasto w woj. katowickim Osrodek Okręgu Węglowego
- 1-O nieubłagana sprawiedliwość jedna z córek Nory z mitów greckich
- 4-H styl w sztuce z czasów napoleońskich
- 5-D zapewnia odszkodowanie po wypadku
- 5 L postępowanie zmierzające do uznania dyplomu uczelni zagranicznej za równoważny
- 6-F niemowlę
- 6-J wyspy w płn. wybrzeży Szkocji

- 7 B kufłowy napój
- 7-N rzeka we Florencji
- 9 A ziemne podwyższenie pod liną komunikacyjną itp
- 9-O nadziemna część pietruszki
- 10-H urodzinowy ze świeczkami
- 12 F dopisek na końcu listu
- 12 J symbol chem. złota

Rozwiązanie krzyżówki Nr 189

1 A KURTYNA 1 I TATARAK 2-G GZY 3 A NOSAL 3 K EKRAK 4-A TAKT 4-F METRO 4-L OGAR 6-A LAK 6-E KONTURY 6-M DĄB 7 C UDO 7 K MUŁ 8 E WIN 8 I ZRA 9 A JATKI 9 K RATAJ 10-A AKANT 10-G RUS 10-K KROWA 11 D OAZA 11 I SZAL 12 A NERW 12 L EBRO 13 F NIKON 14 A GUMNO 14 K FILON 15 F WELNA 16-A STRAWA 16-J CZYNSZ, 17 F ARKAN

PIONOWO

1 A KONSTELACJA 1-C RYSIK 1 E YALE 1 G AGAMEMNON 1 I TY BERIUSZ 1-K TLEN 1 M RAROG 1 O KONTRYBUCJA 5-E OKOWITA, 5-K DYMARKA 6-C KURTA 6-M DŁUTO 9 B AKWE DUKT 9 D KNOWANIA 9 L ARLE KINY 9 N AWERROES 10-G RA 10-I SS 11-F ZEN 11-J ZAN 12 H SKAŁA 15 F WATA 15 J ACAN

NA RYBY

W poprzednim numerze po słowach "Oto dwa najważniejsze gatunki z rodziny bassowatych" błędnie wydrukowano "OKON ŻÓŁTY (Yellow Perch) Przepraszamy! Prostujemy

OTO DWA NAJWAŻNIEJSZE W KANADZIE GATUNKI Z RODZINY BASSOWATYCH

- 1 Bass wielkogatowy (Largemouth Bass)
- 2 Bass drobnoustny (Smallmouth Bass)

Podobny do nich jest Okon żółty (Yellow Perch) należący razem z sandaczem do rodziny okoniowatych, a nie bassowatych

SZCZUPAK CZY MASKILAN?

W Kanadzie i w USA żyją dwa gatunki ryb z rodziny szczupakowatych: szczupak (Pike) i jego krewniak nie mający ustalonej dotąd polskiej nazwy. Po an-

gielsku nazywa się MUSKELLUNGE (wymowa przybliżona maskilandz) albo podobnie Muskie, Maskinonge, Lunke. Nazwa ta nie ma żadnego związku z angielskim musk oznaczającym pismo. Nazwę tej ryby zapożyczono z języka indyjskiego, więc proponuję polską adaptację MASKILAN bliską angielskiej i prostą jednocześnie w odmianie przez przypadki liczby pojedynczej i mnogiej.

A dlaczego tak się nad tym rozwlekłem rozwodzić? Dlatego, że szczupaka w Kanadzie można łowić od 11 maja do 31 marca bez względu na wielkość tej ryby.

Czas dozwolonego połowu maskilana jest inny: wolno go łowić od 15 czerwca do 30 listopada na większości łowisk w Ontario. Podlega ta ryba ochronie wymiarowej! Nie wolno łowić mniej-

szych sztuk niż ponad 70 cm długości!

Szczegóły znajdziemy w Regulaminie Wędkarskim

Odróżnić szczupaka od maskilana jest dość trudno. Znak rozpoznawczy stanowi ilość porów na spodzie dolnej szczęki.

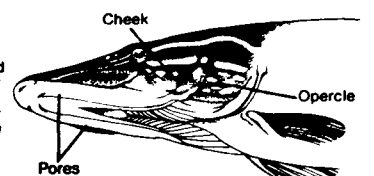
Szczupak ma tylko 10 porów, maskilana 12 do 18. Dla przejrzystości reprodukcujemy rysunek z Regulaminu.

Praktycznie więc skoro złowimy maskilana mniejszego niż 72 cm długości, wpuszczamy go z powrotem do wody, bo połów zakazany. Jeśli dłuższy, to co dalej? Jeszcze nie można, bo tak wielki okaz będzie na pewno zatruty. Jeśli Kanada jest rajem wędkarzy, to maskilana jest jabłkiem z zakazanego rajskiego drzewa. Ale głowa do góry! Można sprepować odciętą głowę maskilana dla celów dekoracyjnych.

NEPTUN

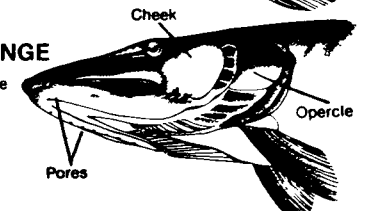
PIKE

Cheek fully scaled upper half of opercle only scaled 10 pores on under sides of lower jaw northern pike (E. lucius)

MUSKELLUNGE

Cheek and opercle both scaled only on upper half 12-18 pores on undersides of lower jaw Great Lakes muskellunge (E. masquinongy)

PIKE (szczupak)

MUSKELLUNGE (maskilan)

SPORT

PACZKI DO POLSKI

przez

POLIMEX

2053 DUNDAS ST W, TORONTO, ONT M6R 1W8
TEL. 537-7914

UWAGA MISSISSAUGA I OKOLICE

POLIMEX FORWARDING INC
1575 SISMET RD UNIT 7, MISSISSAUGA, ONT
TEL. 624-1965

OFICJALNY PRZEDSTAWICIEL

• PACZKI • SAMOCHODY • LEKI •
MASZYNY ROLNICZE • SPRZĘT
GOSPODARSTWA DOMOWEGO • BONY
DOLAROWE itp

UWAGA

Polonia w Toronto i okolicy

POLISH ALLIANCE TORONTO
CREDIT UNION LTD
2150 BLOOR ST W
(Wejście od wschodniej części budynku)
TEL. 762-9523

CODZIENNIE od 12 do 2 30 po poł i od 7.30 do 9 wiecz.
WTORKI tylko od 12 do 2 30 po poł oraz SOBOTY od
10 do 12 30

KONKURS

Dla nowych i wprowadzających członków.
Zapisz się, zapisz kogoś, weź udział.

NAGRODA

PRZELOT I 3 DNI W HOTELU
DLA DWÓCH OSÓB
ORLANDO — FLORYDA
LUB
LAS VEGAS

BLIŻSZE SZCZEGÓŁY W BIURZE CREDIT UNION

Członkostwo w jakiegokolwiek organizacji polonijnej nie jest
warunkiem członkostwa w naszej Credit Union

HIGH PARK
Real Estate Ltd Realtor

217 RONCESVALLES AVE
TORONTO ONT M6R 2L6

1000 sprzedanych domów
Istniejąca od 1972 r firma 40 agentów
poleca Państwu wszelkiego rodzaju domy
i interesy, 3-dniowe, komputerowe
wyrządzenie w informacji gwarantuje
najlepsze okazje.

Proszę dzwonić całą dobę

532 - 4441

DARRELL KENT REAL ESTATE LIMITED

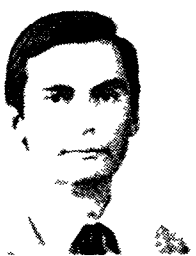
ETOBICOKE MISSISSAUGA TORONTO SCARBOROUGH

Kupno sprzedaz nieruchomosci
Bogaty wybor z komputera

Solidna i fachowa obsluga
Pomoc w finansowaniu i zafatwianiu
formalnosci prawnych

DO SPRZEDANIA

Okazyjne na Florydzie Palm Beach domy
apartamenty Cottages od \$ U S 60 000
Centennial Park blizniak 6-letni prywatny za
jazd blisko komunikacji i sklepów \$ 139 000
Jane Baby Point 2 apartamenty plus biuro
(moze byc sklep) \$ 249 000
Roncesvalles Soraren Duplex semi \$ 124 000
Potrzebne pilne apartamenty Syrena na La
Rose Szybka i dobra sprzedaz gwarantowana

ZYGMUNT PRZETAKIEWICZ

Biuro 766-4088 Dom 769-9494

PODSŁUCHANE

Andrzej Czyżniewski, bramkarz zdegradowanego do II ligi Bałtyku Gdynia w rozmowie z dziennikarzami "PS" i PZPN przyznał, iż w lidze polskiej dokonuje się sprzedaży meczów. Z rozmowy wynika, iż aktualna cena dwóch punktów kosztuje w I lidze pięć milionów złotych, przy czym tą sumą nie są obdzielani wszyscy, lecz wybrana grupka zawodników

***

W tej samej rozmowie Zbigniew Jablonski, wiceprezes PZPN do spraw gier i dyscypliny stwierdził, iż w klubie Ruch Chorzów istnieje mafia, składająca się z zawodników i działaczy, dyktująca określone warunki. Warto przypomnieć, iż w rundzie wiosennej I ligi zawodnicy tego klubu popisali się rzadko oglądanym wyczynem niestrzeżenia bramki w dziesięciu kolejnych spotkaniach

***

Bramkarza naszej reprezentacyjnej drużyny piłkarskiej, Jozefa Młynarczyka, widywano już w różnych sytuacjach - m.in. w nocnych lokalach, gdzie występują striptizerki. Ale ze striptiz stanie się udziałem samego golkipera na oczach kilkudziesięciu tysięcy osób nie spodziewał się nikt - z samym bohaterem włącznie

Do tak niecodziennego wydarzenia doszło po ostatnim meczu ligowym portugalskiej drużyny FC Porto zatrudniającej od pewnego czasu polskiego mistrza robinsonady Kibice, rozradowani, że Porto zostało mistrzem kraju, rzucili się na strażnika bramki i zdarli zeń cały sportowy ubiór, zachowując kaski strzęp na pamiątkę. Nagi triumfator wracał do szatni z niemalym zazenowaniem

* W Vancouver rozegrano mecz pomiędzy reprezentacją Anglii i Kanady, zakończony wynikiem 1-0

* Duży sukces odniósł polski pływak Artur Wojdat na zawodach "Meet of Champions" rozegranych w Mission Viejo w Kalifornii. Na 400 metrów stylem dowolnym Wojdat był pierwszy z czasem 3 54, 84

* Trener reprezentacji ZSRR w piłce nożnej Małofiejew w dniu 13 maja, na tydzień przed wyjazdem do Meksyku musiał się rozstać ze swoją drużyną Powod? - Słabe wyniki meczów sparingowych reprezentacji ZSRR, a także, świetną postawę Dynama Kijów w finałowym meczu PZP, kiedy to Dynamo pokonało Atletico Madryt 3-0. Nowym trenerem drużyny ZSRR został Walery Łobanowski, twórca potęgi futbolowej Dynama Kijów

* Mistrzem Polski w siatkówce została Legia Warszawa, ligę opuszczają Beskid Andrychów i Stocznowiec Gdansk. Oto finałowa kolejność

* Trwają rozgrywki Interligi (mecz pomiędzy drużynami I ligi Polski i Węgier) ŁKS Łódź - Beroe 2-3
Górniki Wałbrzych - Sliwen 2-1

* Nieudanie grały nasze siatkarki podczas mistrzostw Europy grupy B. Koniec występów przyniosł na osłodę zwycięstwa z Australią 3-1 i Wenezuelą 3-0

ILE KOSZTUJE POLSKĘ MUNDIAL?

(fragmenty tekstu z "Polityki")

Mundial nie jest imprezą deficytową. Za sam udział w rozegraniu trzech pierwszych meczów polska drużyna dostaje 600-700 tysięcy dolarów netto. Po wyjściu z grupy, po trzech następnym meczach stawka się potraja. W Hiszpanii, w 1982 r. piłkarze zarobili 17 mln dolarów, co stanowiło 90 proc. całego dochodu dewizowego polskiego sportu. Korzysta też

i w ten sposób ze im wyżej pnie się w mundialowych rozgrywkach, tym więcej firma Adidas daje sprzętu dla całego sportu. W tym roku było tego za 200 tys. marek

Pierwszy raz w tym roku PZPN zarobi kilka milionów na propagandzie. Powołano przy Związku redakcję wydawnictw i publikacji, która kooperuje przy produkcji najrozmaitszych pamiątek, pocztówek, plakatów

Koszt każdego dnia pobytu piłkarza i członka ekipy ustalono na 125 dolarów i jak zapewnił szef misji drużyna zmieści się w tym limicie

A transport? Prowadzono rozmowę LOT zajął za charter do Meksyku 100 tys. do

la ów oraz 5 mln zł. Skorzysta więc z usług tanszej Lufthansy, którą to linią przelot z Frankfurtu do Meksyku (także zniżkowy) kosztuje - dla ekipy sportowej - 50 tys. dolarów. Wyeksponowano t.z. Lufthansę (25 tys. dolarów) i materiały propagandowe - so zet samej aparatury medycznej i lekarskiej było 6 mln sześć

Mimo wszystko ekipa wada na Mundial niewiele w stosunku do innych drużyn europejskich. Włosi np. biorą 8 lekarzy i specjalny samolot sprzętu medycznego a także żony lub dziewczyny zawodników. My natomiast - twierdzi jeden z działaczy PZPN - musieliśmy przywieźć naszych chłopców z Kopenhagi na dwa dni do domu by zobaczyli swoje rodziny. Zgrupowanie mistrzostwa rozłaka może trwać prawie dwa miesiące

Czy w takim razie zostanie to zrekompensowane zawodnikom w wynagrodzeniach? PZPN opracował za sady premiovania i projekt przesłał do GKFFiS. Do tej pory jednak GKFFiS projektu ani nie odrzucił ani nie zaakceptował. Decyzja zapadnie zapewne w trakcie mistrzostw. W każdym razie premii która miałaby powyżej trzech zer na głowę za mecz - nie będzie. A suma 9950 dolarów - nie ma w niej trzech zer - może być? Sprawy nie wyjaśniono do końca ale chodzi tu zapewne o to że sumy nie będą ponad trzycyfrowe

Turyści z Polski tym razem na Mundial nie pojedą. Może z wyjątkiem kilkunastu osób które otrzymały wizy w dziale konsularnym ambasady Meksyku. Kilkadzieciąt osób pytało tam jakie są szanse wyjazdu ale trudno starcie się o wizę jeśli nie ma się ważnego zaproszenia bez którego nie można starać się o paszport

Transmisje telewizyjne z Mundialu

Cztery kanały telewizyjne będą transmitować mecze z Meksyku
CBC (kabel 6), MTV (kabel 4), program francuski (kabel 25), telewizja płatna TSN

Oto niektóre terminy transmisji

I runda		2 runda i ćwierćfinały		
June 4	7 00 am	PORTUGAL vs ENGLAND	June 15	2 00 pm
June 4	6 00 pm	PARAGUAY vs IRAQ	June 15	6 00 pm
June 4	8 30 pm	W GERMANY vs URUGUAY	June 16	8 30 pm
June 5	7 00 am	SCOTLAND vs DENMARK	June 17	2 00 pm
June 5	6 00 pm	BULGARIA vs S KOREA	June 17	8 30 pm
June 5	8 30 pm	ITALY vs ARGENTINA	June 18	12 00 pm
June 6	7 00 am	FRANCE vs USSR	June 18	8 30 pm
June 6	6 00 pm	MOROCCO vs ENGLAND	June 19	12 00 pm
June 6	10 30 pm	BRAZIL vs ALGERIA	June 21	7 00 pm
June 7	12 00 pm	CANADA vs HUNGARY	June 22	12 00 pm
June 7	6 00 pm	MEXICO vs PARAGUAY	June 22	8 30 pm
June 7	8 30 pm	SPAIN vs N IRELAND	June 23	12 00 pm
June 8	12 00 pm	POLAND vs PORTUGAL		
June 8	6 00 pm	URUGUAY vs DENMARK		
June 8	8 30 pm	BELGIUM vs IRAQ		
June 9	12 00 pm	W GERMANY vs SCOTLAND		
June 9	8 30 pm	CANADA vs USSR	June 25	8 30 pm
June 10	12 00 pm	FRANCE vs HUNGARY	June 26	12 00 pm
June 10	8 30 pm	ITALY vs S KOREA		
June 11	12 00 pm	BULGARIA vs ARGENTINA		
June 11	6 00 pm	MOROCCO vs PORTUGAL		
June 11	8 30 pm	BELGIUM vs PARAGUAY		
June 12	10 00 am	MEXICO vs IRAQ		
June 12	12 00 pm	POLAND vs ENGLAND		
June 12	6 00 pm	BRAZIL vs N IRELAND		
June 13	12 00 pm	SPAIN vs ALGERIA		
June 13	6 00 pm	W GERMANY vs DENMARK		
June 14	10 00 am	URUGUAY vs SCOTLAND		

CBC

Sroda 4 czerwca RFN Urugwaj 2 pm
Szkocja Dania 11 30 pm
Czwartek 5 czerwca Włochy
Argentyna 2 pm Francja ZSRR 11 30 pm
Piątek 6 czerwca Kanada Węgry 2 pm
Maroko Anglia 11 30 pm
Sobota 7 czerwca Hiszpania Irlandia Płn 2 pm
Polska Portugalia 11 30 pm
Niedziela 8 czerwca RFN Szkocja 2 pm
Urugwaj Dania 11 30 pm
Poniedziałek 9 czerwca Kanada ZSRR 2 pm
Francja - Węgry 11 30 pm
Wtorek 10 czerwca Włochy Korea 2 pm
Bulgaria Argentyna 11 30 pm
Sroda 11 czerwca Belgia Paragwaj 2 pm
Polska Anglia 11 30 pm
Czwartek 12 czerwca Brazylia Irlandia Płn 2 pm
Hiszpania Algieria, 11 30 pm
Piątek 13 czerwca RFN Dania 2 pm
Urugwaj Szkocja 11 30 pm
Niedziela 15 czerwca 11 30 pm
Poniedziałek 16 czerwca 2 pm i 11 30 pm
Wtorek 17 czerwca 2 pm i 11 30 pm
Sroda 18 czerwca 2 pm i 11 30 pm
Sobota 21 czerwca 2 pm i 11 30 pm
Niedziela 22 czerwca 2 pm i 11 30 pm
Sroda 22 czerwca 2 pm i 11 30 pm
Sobota 28 czerwca 2 pm
Niedziela, 29 czerwca - 1 30 pm

ARNOLD PENK

PRZEDSTAWICIEL Addison on Bay Limited

PREZENTUJE

WIOSENNA, WIELKA WYPRZEDAŻ SAMOCHODÓW

przy wyjątkowo niskim oprocentowaniu

8,7%

na niektóre samochody

● Szeroki wybór nowych i używanych samochodów ● Nowe samochody '86 posiadają 3-letnią gwarancję, lub 60 tys km power i train, jak również 5-letnią gwarancję korozyjną ● Używane samochody mają do nabycia roczną gwarancję

PENK gwarantuje najlepsze warunki sprzedaży samochodów, załatwia na poczekaniu sprzedaż, pożyczkę Polecam tanie ubezpieczenia uwzględniające zagraniczne prawo jazdy Osobista opieka ARNOLDA PENKA w ciągu całego okresu posiadania auta ARNOLD PENK posiada długoletnią praktykę w sprzedaży samochodów i udzielaniu pożyczek Cieszy się wielkim uznaniem i zaufaniem wśród Polaków, a także znany jest jako społecznik Kupno samochodu jest poważnym wydatkiem finansowym, trzeba wiedzieć z kim nawiązać tak poważną transakcję ARNOLD PENK jest wyróżniony przez GM jako "SENIOR MASTER SALESMAN" Czy jeszcze ktos może to zaferować? Zanim podpiszecie gdziekolwiek transakcję zakupu, sprawdźcie u PENKA

Po wszelkie informacje proszę dzwonić 964-3211 lub do domu o każdej porze 731-0757 podając nazwisko i numer telefonu

832 Bay St., Toronto, Ont. (przy College Str.)

RENOWACJE MIESZKAN, malowanie, tapetowanie Plaster

Prace wewnętrzne i zewnętrzne
15 lat doświadczenia
zawodowego

ANDRZEJ, tel 265-5138
178-190

WYKONUJEMY

■ malowanie ■ tapetowanie
■ wykarczanie piwnic ■ drobne naprawy

TEL 429-1101 Jacek
TEL 284-4124 Wiesiek
(dzwonić wieczorem)

KOMIS

139 Roncesvalles Ave.,

TEL 534-9362

Posiadamy w dużym wyborze

● wyroby rękodziełnictwa artystycznego ● obrazy olejne ● bursztyny i wyroby ze srebra ● kostiumy ludowe dla grup artystycznych jak bluzki haftowane spódnice kapelusze góralskie ciupagi kierpce i kompletne stroje krakowskie ● oraz przyjmujemy zamówienia ● kosmetyki i kremy polskie ● zioła polskie - duży wybór ● trepki skorzane do użytku dziennego i bambosze futrzane

Prowadzimy sprzedaż wysyłkową na zamówienie

PRZYJMUJEMY W KOMIS
ROZNE ARTYKUŁY

AB VIDEO - LUX

Profesjonalne video,
ceny amatorskie,
wszystkie okazje i systemy
Również Insurance Claims,
koncowy montaż w studio
Efekty

Powitania z lotniska \$ 26
Wesela od \$ 200
TEL (416) 278-5684
Spoza Toronto do 250 km

POSZUKIWANIA

SOPHIE KUZMA NAZIEMO-
WSKA, 14s Gwendview Ave.,
Daytona Beach, Fl 32018,
USA,

looking for her cousin
STANISLAW FUS
APROX 40 YEARS OLD,
MARRIED, 2 CHILDREN

Luksusowe mieszkanie w Warszawie do sprzedania

Warszawa-Srodmiście, osiedle
w parku, mieszkanie własnościowe,
komfort, 2 pokoje,
kuchnia, łazienka, balkon, telefon
Oferty proszę kierować na
adres W Krężel, 174 Maria
St., Toronto, Ont M6P 1W4

MATRYMONIALNE

POLAK, samotny, lat 33, wzrost 170
cm, bezdzietny, bez zobowiązań,
szczęśliwy, wysportowany, bez nałogów,
wierzący, pozna w celu matrymonialnym
mieszkanke Kanady do lat 40
Oferty proszę kierować na adres
Ryszard Kapusta, 6508 Alzey 1, Am
Rabenstein 10, West Germany

Biurowo Matrymonialne
SUNSHINE

Panie, panowie - składajcie
swoje oferty Nasze usługi są
bardzo popularne wśród samotnych
osób w całej Kanadzie
Duży wybór ofert z Polski Bezpłatne
fotokatalogi i informatory

PISZCIE DO NAS
Box 339, Station D, Scarborough,
Ontario, M1R 5B8

Past Enterprises Ltd
NOWY ADRES

121 Roncesvalles Ave Toronto

TEL 531-8786

PACZKI do POLSKI

UWAGA!

W związku z zaistniałą sytuacją w Polsce wprowadzamy następujące paczki specjalne

No 601 Netto 5 0 kg	\$ 49 00
Pełnotłuste holenderskie mleko w proszku	2 x 1 8 kg
Skondensowane mleko w puszcze do rozcienczenia	2 x 410 g
Smietana naturalna	2 x 170 g
Tabletki z zawartością JODKU POTASU	10 szt
Tabletki MULTIWITAMINOWE	50 szt

No 602 Netto 5 kg	\$ 39 00
Pełnotłuste holenderskie mleko w proszku	10 x 0 5 kg

No 603 Netto 4 6 kg	\$ 46 00
MILUPA witaminizowane mleko w proszku dla niemowląt	3 x 1 0 kg
Wielowitaminowa odżywka jabłkowa	2 x 200 g
Wielowitaminowa odżywka pomarańczowa	2 x 300 g
Wielowitaminowa odżywka bananowa	2 x 300 g

No 604 Netto 5 6 kg	\$ 47 50
Pełnotłuste holenderskie mleko w proszku	2 x 1 8 kg
MILUPA witaminizowane mleko w proszku dla niemowląt	2 x 1 0 kg

No 605 Netto 5 2 kg	\$ 37 00
Pełnotłuste holenderskie mleko w proszku	2 x 1 8 kg
Skondensowane mleko w puszcze do rozcienczenia	3 x 410 g
Smietana naturalna	2 x 170 g

No 606 Netto 5 0 kg	\$ 49 00
MILUPA witaminizowane mleko w proszku dla niemowląt	5 x 1 0 kg

* Towary pakowane w puszkach
* Expresowa dostawa
* Ceny w dolarach kanadyjskich
* Pełne ubezpieczenie

Dopłata \$ 5 00 od paczki

Ponadto EXPRESS MORSKI i paczki lotnicze

"PANI JADWIGA" - POLSKI PROGRAM RADIOWY

Nadawany w każdą sobotę od godz 1 00 do 2 00 pp ze stacji CHWO
1250 w Oakville
Program muzyki i piosenki i słowa polskiego z uwzględnieniem Kobiet
w ognisku domowym Telefon 691 8789

PROGRAM TELEWIZYJNY "TELEPOLONICA" - Montreal, Quebec

CF CABLE TV pozycja 25 we srody g 11 00 i w niedziele g 18 00
CABLE VISION NATIONALE VIDEOTRON pozycja 24 w po
mediałki g 8 00 we wtorki g 6 00 we srody g 19 30 w piatki
g 18 30 w nocie ze soboty na niedziele g 2 00
Korespondencja na adres STEP 375 Claremont, Westmount Que
H3Z 2P5

POLSKI PROGRAM MUZYCZNY

Niedziele od godz 6 do 7 wiecz CKWR fala FM 98 7 Kt
tchener Koncert zyczen polskie piosenki i prelekcja ks Kor
neliana Jan Zuk Kitchener (519) 579 3615

POLSKA FALA

Soboty od 2 4 po poł CFMB Radio Montreal 35 York St West
mount Montreal Que H3Z 2Z5 Tel (514) 483 2362

"BIAŁY ORZEŁ"

Niedziele od godz 5 30 6 30 wiecz Na fali 620 AM CFCL
Timmins Paweł Rycaj 340 Ross E Tel (705) 264 8765

POLISH HOUR

Niedziele 8 rano na fali CISD FM fala 94 Polski program ra
diowy w Thunder Bay

KORPANTY'S POLONIA

Od poniedziałku do piątku włącznie od godz 1 2 po poł Fala
1770 Buffalo Tel 892 4267

PROGRAM RADIOWY "POLONIA" w EDMONTON

Na stacji CJSR FM STEREO 88 5 Wiadomości tygodniowe kromka
religijna pogadanka medyczna zgadula muzyczna z nagrodami
każdej srody od godz 18 do 19
Kierownik programu RYSZARD MAKOWSKI

POLSKI PROGRAM RADIOWY W VANCOUVER

Niedziele od godz 2 30 do 3 30 CJVB fala 1470 Wiadomości
z Polski Kanady i swiata komentarze wywiady ogłoszenia i
komunikaty polonijne koncert zyczen oraz ogłoszenia handlo
we Jerzy Kusmider P O Box 58262 Stan L Vancouver
B C V2P 6E3 Tel (604) 327 6892

PROGRAM TELEWIZYJNY "POLONIA REVIEW"

W dzielnicy Parkdale srody 7 wiecz czwartki 10 00 i soboty 3 30
Jest programem telewizyjnym Polonii przedstawiającym wia
domosci z Polski ciekawych ludzi informacje o waznych do
tyczących Polonii sprawach

PROGRAM RADIOWY

"ECHO OJCZYZNY"

Od poniedziałku do piątku na fali CHIN FM 100
w godz od 10 30 do 11 30 rano
Program prowadzi KAROLINA KESIK
W programie koncert zyczen, wiadomosci polo
nijne i z Polski interesujące wywiady, komentarze,
muzyka dla wszystkich 637 College St., Toronto,
Ont M6G 1B6, tel 531-9991, dom 247-9755

św. Stanisława i św. Kazimierza

CREDIT UNION

KONTA DZIENNE (DAILY INTEREST ACCOUNT)

Interesujące dla operujących
pieniężni na bieżąco

- Procent kalkulowany dziennie
- Płacony z koncem miesiąca
- Korzystna stopa procentowa
- Dla emerytów w ramach programu 60- o 0 5 % wyższa stopa procentowa

PYTAJ O KONTA DZIENNE WE
WSZYSTKICH ODDZIAŁACH
TWOJEJ CREDIT UNION

220 Roncesvalles Ave
tel 537 2181

2987 Bloor Str W
tel 236-1225

12 Denison Ave
tel 863-0996

4260 Cothra Rd
tel 848-4303

OGŁOSZENIA DROBNE

POSZUKUJĘ kobiety z zamieszkaniem na miejscu do 2-letniej dziewczynki mówiącej po rosyjsku
TEL 229 2181

190-192
MŁODA odpowiedzialna osoba potrzebna jako pomoc do dzieci i pracy domowej Wynagrodzenie + zamieszkanie TEL (1) 735 0735

190-192
POTRZEBNA pani na 3 miesiące do pomocy w domu (tylko dwie osoby) wzmian za samodzielne jedynopłajnowe mieszkanie w Toronto okolica Lawrence Dufferin TEL 789-4394

190-191
PRZYJMĘ opiekę nad dzieckiem starszą osobą lub sprzątnięcie w Scarborough Toronto TEL 439-4713

188 190
ZAOPIEKUJĘ się dzieckiem we własnym domu przy Lakeshore Blvd West i Royal York w Toronto tel 259 6159

POTRZEBNA kobieta do dzieci i pracy domowej z zamieszkaniem na miejscu od 12 maja
TEL 749-4584 185 187

POTRZEBNA pani do dwójki dzieci okolica Islington i Dixon
TEL 247 8326 185 187

PANI do 2 dzieci z zamieszkaniem na miejscu potrzebna od zaraz Toronto TEL 749-4584

POLSKA firma remontowo-budowlana przyjmie do pracy doświadzonego stolarza ciesiel oraz instalatora płyt gipsowych
TEL 233 6088 185 188

POTRZEBNI pracownicy do zbierania robaków Toronto tel 438 0871 xxx

DO SPRZEDANIA wegetariańska restauracja, dobrze zaprowadzona, bardzo zyskowna, 50 tys netto rocznie, cena \$ 49900 aby szybko sprzedać Albo \$ 400 000 wraz z dwoma innymi sklepami i 6 mieszkaniami, roczny dochód netto \$ 85000 Mr Sam Otus, K See Real Estate Inc Brkr
TEL (416) 977 - 0578

Oferują pracę

POTRZEBNA od zaraz opiekunka do dwóch chłopców (3 miesiące i 3 lata) - 5 dni w tygodniu w godzinach od 9 do 18 Okolice Don Mills i Eglinton
TEL 425 0895

POTRZEBNA od zaraz opiekunka do dwóch chłopców (3 miesiące i 3 lata) 5 dni w tygodniu w godzinach od 9 do 18 Okolice Don Mills i Eglinton
TEL 425 0895 188-191

POSZUKUJEMY SPRZEDAWCOW OGŁOSZEN
Echo Tygodnia, kontakt 251-4258

DOJRZAŁA poważna kobieta z zamieszkaniem na miejscu nie paląca do opieki nad dwuletnim dzieckiem Toronto tel 889-3576 albo 636-1174 188 190

UMIESZ układać kafelki podłogowe lub łazienko-
188 190

POTRZEBNI pracownicy do zbierania robaków Toronto tel 266 6391 188-190

POTRZEBNA doświadczona ekspedientka do sklepu delikatesowego wedlmiarskiego
TEL 534 2023

DOCHODZĄCA opiekunka do dwójki dzieci 1 i 5 lat ze znajomością języka angielskiego na 2 do 3 dni w tygodniu Tel 922 7656 185 187

POSZUKUJĘ kobiety z zamieszkaniem na miejscu do 2-letniego dziecka rozumiejąca po rosyjsku
TEL 669 9240 189-191

WANTED night cleaners for work near Airport
Call 246 8864
Leave name and phone number 189-191

POTRZEBNA pomoc do dzieci z zamieszkaniem na miejscu 5 dni w tygodniu okolica Bathurst Steels
Musz znać trochę angielski TEL 787 1589 186-188

KOBIETA do opieki nad dzieckiem z zamieszka-
niem na miejscu lub bez Toronto Downsview
TEL 636-0552 186

LIVE in housekeeper 2 child (10 7) fluent german speaking Lawrence Leslie Must like housework
TEL 449-3282 186-187

OSOBY do opieki nad dwojgiem dzieci z zamiesz-
kaniem na miejscu TEL 273-7352 186-188

POTRZEBNA kobieta do opieki nad chorą osobą
przebywającą w szpitalu Toronto tel 651 7665
między 9 i 11 rano i wieczor 187 188

POMOC biurowa potrzebna Otworzyć rubricę
fotokopii segregowanie dokumentów wymagana
podstawowa znajomość angielskiego Please contact
Mrs Margaret HYVARINEN Toronto
TEL 438-3931 Image Video Ltd

LECH W. PRUSIŃSKI
Immigration Consultant
Porady w sprawach emigracyjnych
Bezplatnie tylko we wtorki -
godz 12 - 7
Prosimy o telefoniczne uzgadnianie wizyt
Biurowo 192 Garden Ave
TEL 588 - 1659

H M T EAGLE REAL ESTATE WP
3290 Lakeshore Blvd. W., Etobicoke, Ont M8V1M4
BARBARA KULIKOWSKA
doświadczony pracownik w "Real Estate",
zamieszkała w Scarborough,
służy swoją fachową radą i doświadczeniem
w zakresie sprzedaży, kupna domów
i biznesow
**Z KAŻDYM PYTANIEM,
proszę zwracać się
Z PEŁNYM ZAUFANIEM**
TEL bus. 259 - 9231 Res : 265 - 6714

DIVORCE AID
K. BEŁDOWSKI
Rozwód \$ 155
TEL 226 - 0335

BARBARA SAWALA
udzieli wszelkiej pomocy i informacji
w zakresie sprzedaży, kupna i wynajmu
posiadłości w Burlington, Hamilton
i okolicach
Prosimy dzwonic
Alec Murray Real Estate Co Ltd
(416) 639 - 8004 - czynny całą dobę
TEL domowy (416) 632 - 8119
1259 Brant St , BURLINGTON, L7P 1X7

JULIA DZIWIŃSKA LL M
Adwokat z Polski z długoletnią
praktyką
TEL (416) 864-1182
od 4 do 7 po południu
Udziela porad i pomocy we wszelkich
sprawach na terenie Polski m in
małżeństwa przez pełnomocnika rozwoy w Polsce
wszelkie notariale pełnomocnictwa do Polski no-
tarialne kupna i sprzedaży domow gruntow i mieszk
kan dzierżawy spadki i inne sprawy majątkowe w
Polsce pisanie pism do polskich sądow i urzędow
sprowadzanie krewnych i odwołania od odmowy wy-
dania paszportow tłumaczenia dokumentow
Biurowo Polish Consulting Bureau
618A Queen Street West,
Toronto Ont M6J 1E4

**RZETELNA I FACHOWA
OBSŁUGA KLIENTOW**
H M T
EAGLE
REAL ESTATE LTD
3290 Lakeshore Blvd West Toronto, Ontario M8V 1M4
**Po wszelkie informacje dotyczące sprzedaży lub kupna
prosimy dzwonic TEL 259 - 9231**
● Roncesvalles duży może być 2 rodzinny dochodowy dom 7 pokoi 4 sypialnie 2 kuchnie 2 łazienki Położony na spokojnej ulicy. Doskonała lokalizacja kapitału Vicki Grys tel 255 5707 259-9231
● Islington Lakeshore Duży murywany dom z dwoma 2 sypialniowymi i jednym 1 sypialniowym mieszkaniem 3 łazienki Miesięczny dochód \$ 1400 Stanisław Dziarmaga tel 259 9231
● Mississauga 3 sypialniowy i 4-sypialniowy townhouse 10% wplaw Czesław Szygła tel 259-9231
● Commercial 39 units w Kitchener \$ 80 tys dochodu po wydatkach Cena wywoławcza 650 tys Czesław Szygła tel 259 9231
● Lakeshore Kipling Triplex murywany wolno stojący dwa 2 sypialniowe i jeden 1 sypialniowy + den nowa kuchnia i łazienka W kompleksie basen, gym, sauna Włoski Góral tel 602-3071 259-9231

Adwokat
Specjalista
w sprawach kryminalnych
KRZYSZTOF PREOBRAZEŃSKI
Suite 1001, 110 Yonge Street,
Toronto, M5C 1V6
TEL. 366 - 9464
Prywatny tel 960 - 5826

ADVANCE REAL ESTATE LTD
Sales Representative
BOHDAN (Bob) SZEWCZYK,
M Sc Mech Eng
1055 Bloor St W , Toronto, Ont M6H 1M4,
Tel bus 534 - 9246, wiecz 247 - 4437
OKAZJA
● Toronto (Lansdown/Queen) duży murywany dom 8 pokoi 5 sypialni 3 łazienki 1 kuchnia garaż na 2 samochody TYLKO \$ 135 000 Bohdan bus 534-9246 dom 247-4437
● Rexdale Bungalow 6 pokoi 3 sypialnie garaż \$ 165 000 TEL St Kruk bus 534-9246
● **MUSI BYĆ SPRZEDANE Z POWODU ZGONU WŁAŚCICIELA**
Okręg Parry Sound blisko M Kearney przy jeziorze 90 0 akr podzielone na 18 dzałek letniskowych gotowych pod budowę (asfaltowe drogi hydro i 6 pokojowy dom gotowe całość \$ 149 000
TEL St Kruk bus 534-9246

LEKARZE
Dr JANINA DUTKIEWICZ
Family physician
zawładnia o otwarciu
gabinetu lekarskiego
3095 Glen Erin Dr , suite 7
MISSISSAUGA
TEL 828 - 0038

SPRZEDAM
SPRZEDAM samochód ciężarowy
MACK 85 (tractor) z możliwością prze-
jęcia pracy
TEL 245 8668 poniedziałki srody,
piątki od 10 do 7 wiecz
SEGMENT 2 3 metra x 1 8 m (brąz) w dobrym stanie 200 dol dywan 2 5x3 belgijski mało używany
ciemny brąz 200 dol TEL 759 8383 190 191
PLYMOUTH Fury 78 6 cylindrów 4 drzwi nowa
transmisja opony certyfikowany \$ 600
TEL 848 6331 190 191

Dr BOGDAN PIETRASZEK
rozpoczął praktykę lekarską
w Toronto jako lekarz ogólny
"FAMILY DOCTOR"
w gabinecie przy
190 FERN AVENUE
naprzeciwko Credit Union
TEL 532 - 4317
Przyjmuje od poniedziałku do piątku
od 10 do 18 w soboty od 9 do 14
ODBYWA TEŻ WIZYTY DOMOWE
160-171

DENTURE THERAPY CLINIC
JAN M WISNIEWSKI D T
Pierwsza Polska Protezownia
Dentystyczna
2337 Dundas St W , Toronto
(Bloor Dundas Square Bldg)
TEL (416) 533-8811 M6P 1W7

Dr. Teresa Wrzesińska
Specjalista
Ginekolog i Położnik
5025 Sherbooke St W pok 565
TEL. 481 - 1752
MONTREAL, QUE H6A 1S4
151 202

Dr V T BLOK
GŁOWCZYŃSKA, MA, OD
OPTOMETRYSTA
2391 A Bloor St w (Jane Subway)
TEL 766 - 5580

DR WALDEMAR KOZERAWSKI
ma przyjemność ogłosić otwarcie
nowego gabinetu lekarskiego w Toronto
przy 2299 DUNDAS ST W
suite 102, TEL 532 - 6837 oraz
45 Overlea Boulevard, suite B-9
TEL 425 - 4114
(przy Ontario Science Centre)
Poprzednio pracował
w Sick Children Hospital
140-153

DENTYSTYCZNE PROTEZY
G RYTWIŃSKI D T
z 25 letnim doświadczeniem
404 A Roncesvalles Ave ,
TORONTO (obok kina Revue)
TEL 531 - 8545

MIRROR IMAGE TRANSLATIONS
Jan Weinsberg
TŁUMACZ PRZYSIĘGLY
38 Putman Avenue,
OTTAWA, K1M 1Z2
TEL (613) 741 - 8680 172 183

LESŁAW SOSNOWSKI
Mgr Prawa (Unwersytet Warszawski)
Bachelor Of Law (University of Ottawa)
ADWOKAT — NOTARIUSZ
Firma adwokacka pod nazwą
SOSNOWSKI, McNUTT
1445 Woodroffe Ave NEPEAN
(Ottawa)
TEL (613) 727 - 5662
Porady prawne i korespondencja
po polsku i po angielsku

Dr MARY DONNA PIETRASZEK
młoda polonijna lekarka otworzyła
nowy Gabinet Lekarski w budynku
Jane-Bloor Centre 2 Jane St suite 203
TEL 763 - 5956
Poprzednio pracowała w St Joseph s
Health Centre

SOLARSKI PHARMACY Ltd
(naprzeciw kościoła św. Kazimierza)
149 Roncesvalles Ave
TEL 536 - 5452
Właściciele
J SOLARSKI i S SALAPATEK
Szybka i tania wysyłka lekarstw do Pol-
ski ● Agencja Pekao ● Wysyłka pa-
czek i pieniędzy do Polski ● Polskie
kartki i czasopisma ● Ziola Zakonnika
● Urząd Pocztowy ● Sprzedaz bile-
tow

Andrzej z Warszawy
MISTRZ FRYZJERSTWA DAMSKIEGO
Laureat nagrod w Paryżu, Wiedniu, Hamburgu,
współpracujący ze słynną francuską firmą kosmetyków
"PERMA"
zaprasza wszystkie Panie do
HIGH PARK BEAUTY SALON
1547 Bloor St West (na zachod od Dundas)
TEL 535-6372 (bus) 156-182

Dr Barbara KUJAWA-CIEŚLIŃSKA
Uprzejmie zawiadamia o otwarciu
gabinetu dentystycznego
25 Elm Str., Toronto, Ont M5G 1H1
Na północ o Eaton Centre
TEL. 977 - 0344, 977 - 7191 190-194

EVA Electronics
MIROSLAW STEFANSKI oferuje komputery
TEL. (416) 749 - 7728
IBM — PC — XT COMPATIBLE
● wysokiej jakości ● obsługa w całej Kanadzie ● ceny
nie do pobicia ● fachowa porada na temat oprogramowania
(software)

HUMBERVIEW INSURANCE

337 Roncesvalles Ave Toronto
TEL 531-4647

Ubezpieczenia chorobowe dla
odwiedzających Kanadę

THE FUTURE BAKERY
NAJLEPSZY W MIEŚCIE ŚWIEŻY CHLEB
Dostarczamy do sklepów i domów
739 Queen St W - Toronto, Ont.
TEL. 368-4235

ONTARIO BREAD Co.Ltd.
178 Ossington Ave Toronto
TEL 532-4929

NAJPOPULARNIEJSZY PYSZNY ŚWIEŻY
CHLEB
DO NABYCIA W NAJLEPSZYCH SKLEPACH
W TORONTO I W ONTARIO

**NEW CENTRAL MEAT
DELICATESEN**
TEL 531-4861
323 Roncesvalles Ave
PIOTR MAZURKIEWICZ
Posiadamy smaczne wyroby
mięsne i wędlinarskie
wytworzone według najstarszych
staropolskich przepisów, szynki,
boczek, balerony, kabanosy oraz
wiele innych artykułów
spożywczych importowanych
z Polski i Europy

Superior Sausage Co.
1004 DUNDAS ST W
TEL 531-8422
KONKURENCYJNE CENY!
WĘDZONE NA MIEJSCU
SŁYNNE NA CAŁE TORONTO
I ONTARIO
POLSKIE KIEŁBASY
Szynki kabanosy wędliny mięsa
rozne delikatesy

 dermalone
ZAKŁAD
KOSMETYCZNY
● Pielęgnacja twarzy rąk i stóp
● Usuwanie zbędnego owłosienia
● Specjalistyczna aparatura
● Jakosciowe kosmetyki
● Wizyty prosimy zamawiać
telefonicznie
2198 Bloor St W
TEL 766-1867

**QUALITY AUTO
SERVICE
BODY SHOP**
WOJTEK GRABOWSKI
Blacharstwo lakiernictwo
i wszelkie naprawy samochodów
SZYBKO SOLIDNIE
Zabezpieczenie antykorozyjne
931 A Weston Rd (koło Black Creek
TEL 763-2618 warsztat
249-9791 dom
Czynny również w sobotę

**SAVE-O-WAY
BIURO PODRÓŻY
I
PACZKI DO POLSKI**
Po rezerwacji i informacji proszę
dzwonić
(416) 532-3042, 532-3794
OVERSEAS SERVICES
331 Roncesvalles Ave, Toronto

ANDRE'S PHOTO
Zdjęcia ślubne, chrzty, portrety
dzieci i rodzinne
A SLIWKA
233-6550
Niskie ceny, fachowa obsługa

**ROWLAND
MERCURY
FORD**
POZYCZKA 9 9 %
KLIMATYZACJA
BEZPŁATNA
w niektórych modelach samochodów
Dalsze informacje
TERESA BEDNAREK
Toronto, 1800 O'Connor Dr
TEL 759-4422

MIRAPOL Air Transit Co.
TORONTO -
MONTREAL -
TORONTO
Każdego wtorku i piątku
Superluksusowy minibus
Rezerwacje odlotów, pomoc w
odprawie bagazy
Sezonowa obniżka kosztów
TELEFONUJ Tadeusz
275-7747 i 239-9411

APPLIANCE CLINIC CO
oferuje naprawę lodówek pralek, su-
szarek pieców elektrycznych i automa-
tycznych zmywarek do naczyń
● Zniżka dla rencistów ● Gwarancja
na 1 rok ● Obsługa 7 dni w tygodniu
● Dzwonisz całą dobę
TEL TORONTO 261-7619
Kupuje i sprzedaje w/w sprzęt używany

CANADA'S LARGEST FORD CAR
DEALER
TOTAL FORD
● Duży wybór używanych
samochodów
● Dogodne pożyczki
● Samochody dostawcze i mikrobusy
● Otwarte w każdą sobotę oraz dwie
niedziele w miesiącu
● Specjalne ogłoszenia w Toronto Star
DALSZE INFORMACJE
ROMAN GORSKI
TEL (416) 781-5531
2401 DUFFERIN STREET
(100 m na północ od Eglinton)

 Pasi Enterprises
PACZKI DO POLSKI
WYSYŁAMY
MLEKO W PROSZKU
121 Roncesvalles Ave
TEL. 531-8786

**COPERNICUS
MEAT PRODUCTS**
79 Roncesvalles Ave
TEL 536-4054
Posiadamy świeże mięso wykrojone na
zyczenie Szynki boczek balerony kieł-
basy na sposób polski oraz wiele innych
wędlin i delikatesów ogorki kiszzone
kapuszę z beczki śledzie pierogi
T S PAKULSKI

**M-C DAIRY Co.Ltd.
PRODUCTS**
Dostarczamy wszystkie znane produkty
mleczne do każdego sklepu w Toronto
Wyrabiamy kwasną smietanę yogurt
huslanek sery białe i topione
ZADAJCIE NASZYCH WYROBÓW
W SWOICH SKLEPACH
Godziny otwarcia 7:00 do 4:00
212 Mavety St Tel 766-6711

SPRING CARPET CLEANING
Czyszczenie dywanów
i mebli tapicerskich
SPECJALNE OKAZYJNE
CENY PRZED ŚWIĘTAMI
Pracę wykonują fachowcy,
Pełne gwarancje
Toronto, TEL 421-3960

**SAFETY
AUTO REPAIRS**
WIESŁAW SOKOŁOWSKI
3005 Bloor St w, Etobicoke
TEL 231-6996
Świadczymy usługi w zakresie mechaniki
samochodowej wszystkich marek oraz
wydajemy zaświadczenia potrzebne do
rejestracji samochodów
SZYBKO I SOLIDNIE

Campanale
REAL ESTATE LTD, Realtor
KUPNO I SPRZEDAŻ
wszelkiego rodzaju
nieruchomości
na terenie Ottawy i okolic
Z JAN CHMIELA
1169 Bank St OTTAWA, ONT
TEL 236-5854, d 232-2501

**KARL'S BUTCHER
& GROCERY**
Właściciel Karol Jarząbek
Posiadamy na składzie zawsze
świeże mięsa, wędliny własnego
wyrobu smaczne i świeże oraz
importowane z Polski i Europy
artykuły spożywcze
105 Roncesvalles Ave Toronto
TEL 531-1622

**TOLA'S GIFT &
DELICATESSEN**
167 Roncesvalles Avenue
Toronto, Ontario
TEL 534-2231

BISTRO Jedna z najlepszych małych
restauracji w Toronto
(wg gazet Toronto Sun)

● Europejska atmosfera ● Znakomite
miejsce na spotkanie ● Cos na ząb
2390 Bloor West
Toronto, Ont M6S 1P5
TEL (416) 767-0848

PRZESZŁO \$20 NA GODZINĘ
zarabia wykwalifikowany spawacz
SWIADECTWO SPAWACZA
W 5 TYGODNI można uzyskać w
Institute of Technical Trades, który
szkoli specjalistów już 25 lat
● nowoczesne urządzenia ● rysunek
techniczny ● kursy dzienne wieczorowe
sobotnie i na zmiany ● dogodne opłaty
tygodniowe
734 KIPLING Ave TORONTO
TEL 255-2369
po godzinach TF1 536-0008
Informacji udziela
MARK NIEMCZAK DOMSKI

TP & ASSOCIATES Ltd
Niezależni specjaliści w zakresie ubezpie-
czeń (Life Insurance) R R S P
oraz funduszy inwestycyjnych

**jolanta interiors
FIRMA**
specjalizująca się w architekturze wnętrz
udzieli Ci porady jak urządzić gustownie
i wygodnie Twoje mieszkanie lub dom
Sprzedajemy nowoczesne zasłony okien
ne tzw VERTICAL HORIZONTAL
BLINDS po bardzo dogodnych cenach
Szeroki asortyment prezentów
na każdą okazję
2368 BLOOR Str W TORONTO ONT
TEL 762 9638

K O M I S
139 Roncesvalles Ave.
TEL 534-9362
Posiadamy w dużym wyborze
● wyroby rzemiosła artystycznego i re-
kodzielnictwa ● kostiumy ludowe ●
bogata galeria kryształów ● bursztyny
bizuterię artystyczną srebro ● polski
fajans z Włocławka i porcelanę
ZAPRASZAMY
DO NASZEGO SKLEPU
SZTUKI LUDOWEJ

**J P CONSTRUCTION
COMPANY**
GENERAL CONTRACTOR
WYKONUJEMY ROBOTY
BETONIARSKIE KŁADZENIE
ASFALTU PRACI MURARSKIE
I WYKOPY Instalujemy aluminiowe
okna i siting Wycena bezpłatna
Plany i zezwolenia wykonuje architekt
TEL 252-8492

ADAM'S SHOE REPAIR
3096 Dundas St W (na zachod
od Quebec po prawej stronie)
TEL 767-5966
Solidnie szybko i fachowo wykonujemy
reparacje wszelkiego typu i rodzaju obuwia oraz
ręcznych ioreb
Wymiana podszew obcasów suwaków i
uszywaczy stalowych ● Poprawne dopasowanie
wysokości obcasu do skłonu obuwia ● Związanie
i skracanie cholew ● Odnawianie ● Zmiana
koloru ● Renowacja i czyszczenie wyrobów
ze skor zamaszowych i welurowych ● Specjalizujemy
się w reparaacji obuwia przyszwano-dublowanego
i ortopedycznego
Od poniedziałku do piątku
od godz 9 do 6 30,
sobota od 9 do 5

Prosimy telefonować lub pisać wysyłamy
bezpłatnie
FINANCIAL PLANNING REVIEW
ANDRZEJ SLEDZ
1 Yorkdale Rd Suite 406
TORONTO, Ont M6A 3A1
TEL 787-1612, d 624-5411

**ONTARIO MEAT
PRODUCTS LTD.**
783 Queen St W TEL 364-7720
157 Roncesvalles Ave
TEL 535-4648
NAJWYŻSZA JAKOŚĆ
KONKURENCYJNE CENY!
Świeże mięso sery pieczywo w bogatym
wyborze
Europejskie wyroby delikatesowe
DOSTARCZAMY DO DOMÓW
NA SPECJALNE OKAZJE WEDŁUG
CEN HURTOWYCH

ZAKŁAD FOTOGRAFICZNY
ANKA & PETER
2374 Bloor Str W Toronto
TEL 769-4488
Zdjęcia i portrety na rozne okazje

**PRZEPROWADZKI
BLISKIE I DALEKIE**
oraz wszelkie przewozy towarów
Umiejętne ceny
Solidna i szybka obsługa
TORONTO, Tel 691-3161
JANUSZ 151 176

**HOMETARIO
REAL ESTATE LTD
& INSURANCE BROKERS Ltd**
● KUPNO I SPRZEDAŻ NIEMU-
CHOMOŚCI WSZELKIEGO
RODZAJU
● UBEZPIECZENIA NA SAMO-
CHODY — OD OGNIA — KRA-
DZIEŻY I INNE
171 Roncesvalles Ave Toronto
TEL 531-3506

Polski sklep w Scarborough
106 Markham Rd (róg Kingston)
**LA GROTTA
DELI**
polskie kiełbasy, wędliny, mięsa,
śledzie, świeże pieczywo - Future
i Universal Bakery
CENY NISKIE
TEL. 265-6714

● CZARTERY DO POLSKI!
● oficjalny przedstawiciel PKO
● przeloty czarterowe i indywidualne do wszystkich krajów świata
● formalności paszportowe, wizowe, legacje
● ubezpieczenia dla przybywających z wizytą - 3 miesiące \$ 95 00
Proszę zgłaszać się do naszej fachowej załogi
**EMDRESS
TRAVEL AGENCY Ltd**
185 Roncesvalles Ave, TORONTO, ONT M6R 2L5
(naprzeciw Credit Union)
TEL 536-3554

**RENEWAL
Construction and Renovation**
Instalacje elektryczne renowacje łazienek,
kuchni wykładziny kafelki
wykanczanie piwnic Bezpłatna wycena
TEL 249-5212 lub 742-1302

TATRA
3832 A Bloor Str W Toronto
TEL 233-9898
(skrzyżowanie Bloor Str /Kipling blisko stacji metra)
ZAPRASZA
na polsko-kanadyjskie potrawy
Organizujemy bankiety oraz
inne okolicznościowe
uroczystości na miejscu lub
w domu klienta
W MAJU, 2 osoby za jedyne 9 95 \$
mogą się u nas najść do syta
Podajemy zupę, salate, pierogi i deser
w ilości żądanej przez klienta

**POLSKA KSIĘGARNIA
WYSYŁKOWA**
POSIADA słowniki francuskie angielskie
techniczne i inne książki do nauki
języków kulinarne młodzieżowe bajki
religijne karty świąteczne
MONTREAL, P Q P Box - 647
N D G H4A 3R1 Canada
TEL (514) 489-0396